

ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าขำระหนึ่ของเกษตรกรดุกค้ำ
ธนาการเพื่การเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย 1
จังหวัดพิษณุโลก

นายศิริณัฐ กาศย์พิมาย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
วิชาเอกเศรษฐศาสตร์ธุรกิจ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2560

**Factors Affecting the Loan-Outstanding Payment of the Clients of
Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC)
in Nakhon Thai, Phitsanulok**

Mr. Siranat Gappimai

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Economics in Business Economics

School of Economics

Sukhothai Thammathirat Open University

2017

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ   ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าขำระหนึ่งของเกษตรกรลูกค้า
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย
หน่วยอำเภอนครไทย 1 จังหวัดพิษณุโลก

ชื่อและนามสกุล   นายศิริณัฐ กาศย์พิมาย

วิชาเอก   เศรษฐศาสตร์ธุรกิจ

สาขาวิชา   เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศรีสุขใส

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 8 ธันวาคม 2560

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศรีสุขใส)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พัชรี ผาสุข)

.....
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปิยะศิริ เรืองศรีมัน)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคาร
เพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย
หน่วยอำเภอนครไทย 1 จังหวัดพิษณุโลก

ผู้ศึกษา นายศิริณัฐ กาศย์พิมาย **รหัสนักศึกษา** 2546001021 **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พิทักษ์ ศรีสุขใส **ปีการศึกษา** 2560

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า 2) พฤติกรรมการใช้เงินกู้และความสามารถในการชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดของเกษตรกรลูกค้า 3) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ตลอดจนความต้องการการช่วยเหลือในด้านต่างๆ ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย 1 จังหวัดพิษณุโลก

ประชากรที่ใช้ศึกษา คือ เกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย 1 จังหวัดพิษณุโลก กลุ่มตัวอย่างมีจำนวน 367 คน ที่ได้จากการกำหนดขนาดตามวิธีของ Krejcie & Morgan โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ สถิติที่ใช้ประกอบด้วยสถิติเชิงพรรณนา และแบบจำลองการถดถอยโลจิสติก

ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี มีวัตถุประสงค์นำเงินกู้ไปประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม 2) ภาระหนี้สินภายนอกส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ต่อกลุ่มตัวอย่างทุกคน โดยค้างชำระ 75 คน จาก 367 คน 3) ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ เงินออม และจำนวนเงินพึงชำระ และ 4) ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ได้แก่ ช่วงเวลาเก็บเกี่ยวผลผลิต ภัยธรรมชาติ ค่าใช้จ่ายในครอบครัว และค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาล ส่วนความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล ส่วนใหญ่ทางด้านหนี้สิน และการให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรลูกค้า

คำสำคัญ การค้างชำระหนี้ของเกษตรกร เกษตรกรลูกค้า ลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

Independent Study title: Factors Affecting the Loan-Outstanding Payment of the Clients of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC) in Nakhon Thai, Phitsanulok

Author: Mr. Siranat Gappimai; **ID:** 2546001021; **Degree:** Master of Economics;

Independent Study advisor: Dr. Pithak Srisuksai, Assistance Professor;

Academic year: 2017

Abstract

The purposes of this study were 1) identify characteristics of farmer clients of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Nakhon Thai 1 unit, Nakhon Thai branch, Phitsanulok province 2) know the borrowing habits and ability to repay loan in settlement of farmers who are clients of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the Nakhon Thai 1 unit, Nakhon Thai branch, Phitsanulok province 3) indicate factors affecting the outstanding payment of loan 4) know the repayment problems and obstructions of client repayment and the requirement of clients for subsidy.

The population in this study was the farmers who were the 367 clients of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives in the unit of Nakhon Thai 1, Nakhon Thai branch, Phitsanulok province. The sample size was randomly selected by the method of Krejcie & Morgan on Purposive Sampling. A methodology used in this study comprised the qualitative and quantitative analyses. Data were collected by questionnaire in order to analyze the descriptive statistics and logistic regression model.

The results of this study were 1) the majority clients are men, 41-50 years old who created loan for agriculture expenses. 2) All samples agreed about informal debts causes arrears. The clients are in arrears 75 of 367 3) the factor affecting ability of loan payment is saving and repayment amount at the 0.05 level of significance. 4) The obstacles in loan repayment are harvest duration, natural disaster, household expenses and medical treatment expenses. The supportive need of farmers from government debt relief. The need of farmers from Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives is finding an agricultural market support.

Keywords: Loan-Outstanding Payment, Farmers, The Clients of Bank for Agriculture and Agricultural Cooperatives (BAAC)

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่งจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิทักษ์ ศรีสุขใส ผู้ช่วยอธิการบดี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาของท่านเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรที่ได้เปิดโอกาสให้ผู้วิจัยนำข้อมูลขององค์กรมาประกอบการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระ ขอขอบพระคุณผู้จัดการสาขา ผู้ช่วยผู้จัดการสาขา หัวหน้าหน่วยอำเภอ และพนักงานสาขานครไทย ทุกๆท่าน ขอขอบคุณเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอ นครไทย1 ทุกท่าน ที่เสียสละเวลาและให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลภาคสนามและขอขอบพระคุณบิดามารดา และทุกคนในครอบครัว รวมทั้งเพื่อนๆ ที่ได้กรุณาให้การสนับสนุนช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดมา

นอกจากนี้ ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ เจ้าหน้าที่ และบุคลากร สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช เพื่อนนักศึกษา ที่มีส่วนช่วยเหลือทำให้การศึกษา ค้นคว้าอิสระในครั้งนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

ศิริณัฐ กาศย์พิมาย

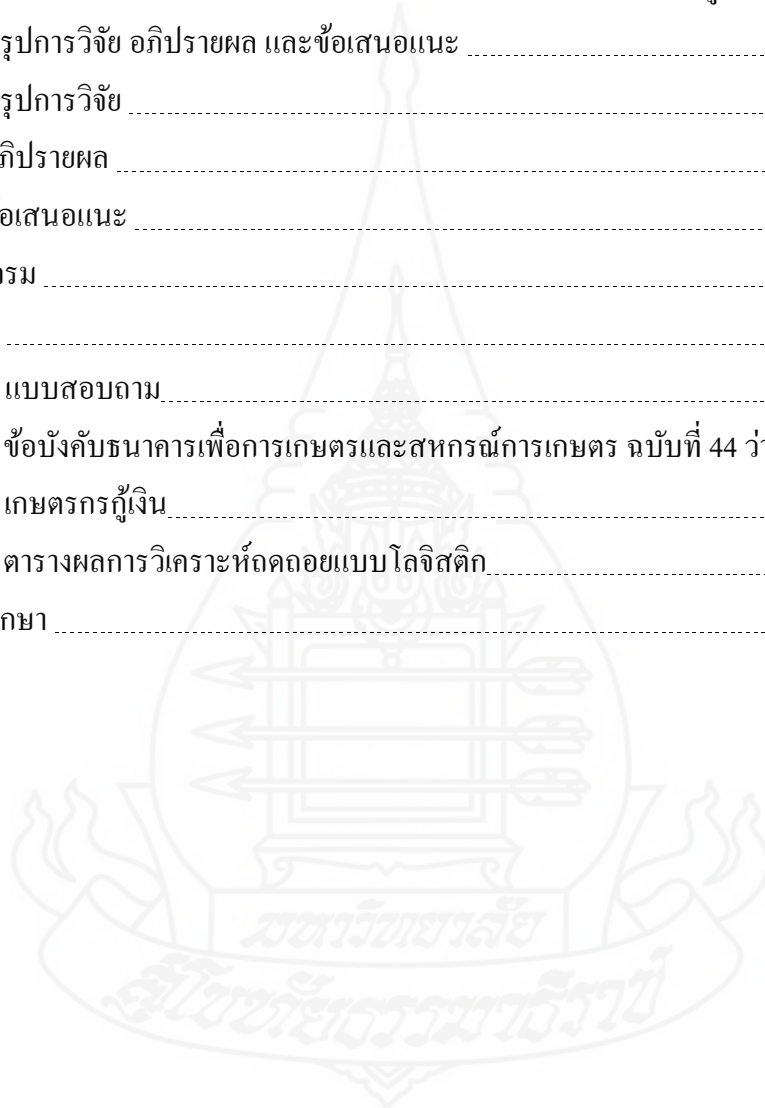
เมษายน 2561

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	4
กรอบแนวคิดการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดในการวิจัย	6
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระ	10
แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	23
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	31
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	31
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	32
การเก็บรวบรวมข้อมูล	33
แบบจำลองทางทฤษฎีในการวิจัย	34
การวิเคราะห์ข้อมูล	36
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	38
ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกร	38
ข้อมูลการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า	44
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อ การส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า	49

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ข้อเสนอแนะและความต้องการความช่วยเหลือของเกษตรกรลูกค้า	53
ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า	54
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	58
สรุปการวิจัย	58
อภิปรายผล	60
ข้อเสนอแนะ	63
บรรณานุกรม	65
ภาคผนวก	69
ก แบบสอบถาม	70
ข ข้อบังคับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฉบับที่ 44 ว่าด้วยการให้ เกษตรกรกู้เงิน	76
ค ตารางผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก	92
ประวัติผู้ศึกษา	96

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	7
หนี้ค้างชำระเกษตรกรรูดค้ำ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก	7
ตารางที่ 3.1	31
ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan	31
ตารางที่ 4.1	39
เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาสูงสุด	39
ตารางที่ 4.2	40
ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี	40
ตารางที่ 4.3	41
ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมต่อปี	41
ตารางที่ 4.4	42
ระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี	42
ตารางที่ 4.5	43
ระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี	43
ตารางที่ 4.6	44
ระดับเงินออมของเกษตรกรรูดค้ำ	44
ตารางที่ 4.7	45
วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน	45
ตารางที่ 4.8	46
จำนวนสัญญาเงินกู้ที่มีต่อธนาคาร	46
ตารางที่ 4.9	46
จำนวนสัญญาเงินกู้ที่มีต่อธนาคาร	46
ตารางที่ 4.10	48
หลักประกันที่เกษตรกรรูดค้ำใช้กู้เงินกับธนาคาร	48
ตารางที่ 4.11	49
วิธีการติดตามหนี้เกษตรกรรูดค้ำจากธนาคาร	49
ตารางที่ 4.12	51
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้ธนาคารของเกษตรกรรูดค้ำ	51
ตารางที่ 4.13	52
แหล่งที่มาของรายได้ในการชำระหนี้	52
ตารางที่ 4.14	53
สาเหตุการผิคนัดชำระหนี้	53
ตารางที่ 4.15	54
ความช่วยเหลือที่เกษตรกรรูดค้ำต้องการจากรัฐบาล	54
ตารางที่ 4.16	55
ความช่วยเหลือที่เกษตรกรรูดค้ำต้องการจาก ธ.ก.ส.	55
ตารางที่ 4.17	56
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้	56
ตารางที่ 4.18	57
Variables in the Equation	57

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 การบริโภคในทฤษฎีวิถีจักรชีวิต และการก่อกำเนิดที่สัมพันธ์กับอายุ	18
ภาพที่ 2.2 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้	21
ภาพที่ 2.3 ลักษณะของเส้นอุปทานของเงินให้กู้	22
ภาพที่ 2.4 การกำหนดอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพของการให้กู้	23

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

อาชีพเกษตรกรรม เป็นอาชีพที่มีความสำคัญต่อประเทศไทยมาช้านาน ซึ่งนับตั้งแต่อดีตมาจนถึงปัจจุบัน อาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ของประชากรภายในประเทศ เนื่องจากประเทศไทยมีภูมิศาสตร์ที่เหมาะสมในการทำการเกษตรทุกๆภูมิภาค แต่ละภูมิภาคต่างก็มีสภาพความเหมาะสมแก่การทำการเกษตรที่แตกต่างกันออกไป ไม่ว่าจะเป็นการเพาะปลูก ปศุสัตว์ และประมง จากความเหมาะสมดังกล่าว ประชากรส่วนใหญ่ภายในประเทศจึงยังคงประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นอาชีพหลักและ/หรืออาชีพเสริมอยู่ ณ ปัจจุบัน

ปัจจุบันอาชีพเกษตรกรรมมีความสำคัญและบทบาทในการสร้างรายได้ภายในประเทศลง เนื่องจากอาชีพอื่นๆ ในภาคอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และการบริการ ต่างมีบทบาทในการสร้างรายได้แก่ประชากรเพิ่มขึ้น เนื่องจากการประกอบการค้าระหว่างประเทศมิได้พึ่งพาผลผลิตทางการเกษตรเพียงอย่างเดียว อีกทั้งเกษตรกรบางส่วนเริ่มผันตัวไปประกอบอาชีพในภาคอื่นๆ แทน เนื่องจากอาชีพเกษตรกรรมไม่มีความแน่นอนทางด้านรายได้และความมั่นคง เพราะต้องพึ่งพาดีนฟ้าอากาศซึ่งไม่มีความแน่นอนในแต่ละรอบปีการผลิต ความผันผวนของราคาสินค้าจากความต้องการทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ ดังนั้นการที่เกษตรกรจะพึ่งพารายได้ในการดำรงชีวิตเพียงอย่างเดียวทำให้เกิดความสับสนเสี่ยงที่จะประสบปัญหาความยากจนและมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น อันปัญหาดังกล่าวของเกษตรกรล้วนเพิ่มสูงมากขึ้นมาจนถึงปัจจุบัน

จากสภาวะการณ์อาชีพเกษตรกรรมที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกรซึ่งเป็นประชากรส่วนใหญ่ภายในประเทศ ณ ปัจจุบัน เกษตรกรจึงมีฐานะความเป็นอยู่ยากจนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ และมีภาระหนี้สินเป็นจำนวนมาก โดยกลุ่มเกษตรกรที่พบปัญหาดังกล่าวมากที่สุด คือ เกษตรกรรายย่อย เนื่องจากรายได้ภาคเกษตรกรรมไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน อีกทั้งต้องเผชิญปัญหาด้าน ต้นทุนปัจจัยการผลิตสูง ราคาผลผลิตภาคเกษตรกรรมตกต่ำ ปัญหาการระบาดของโรคแมลงและศัตรูพืช ตลอดจนภัยธรรมชาติ ฝนแล้ง น้ำท่วม เป็นต้น และในภาคการผลิตเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงขาดแคลนแหล่งเงินทุนเพื่อประกอบการผลิตในภาคเกษตรกรรม

ปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่ส่งเสริมการประกอบอาชีพเกษตรกรกรมให้มีประสิทธิภาพก็คือ สินเชื่อทางการเกษตร ดังนั้น สินเชื่อทางการเกษตรที่มีประสิทธิภาพ ย่อมเป็นเครื่องมือที่มีความสำคัญอย่างหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทย เพราะนอกจากจะช่วยเหลือเกษตรกรให้มีเงินทุนในการจัดหาปัจจัยการผลิตในภาคเกษตรกรรมแล้ว สินเชื่อการเกษตรยังเป็นเครื่องมือที่ใช้บ่งชี้ทิศทางการผลิตภาคเกษตรกรรมให้เหมาะสมกับสภาพทางด้านภูมิศาสตร์และสภาพการณ์ตลาดทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ จึงกล่าวได้ว่า “สินเชื่อการเกษตร” เป็นเครื่องมือที่สนับสนุนเกษตรกรให้สามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมั่นคงถาวร

แม้ว่าปัญหาที่เกษตรกรต้องเผชิญ ณ ปัจจุบัน จะส่งผลกระทบต่ออัตราการขยายตัวของภาคเกษตรกรรม โดยรวม กล่าวคือ ภาคเกษตรกรรมมีอัตราการขยายตัวต่ำกว่าภาคอุตสาหกรรม มูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคการเกษตรมีสัดส่วนลดลงเมื่อเปรียบเทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมทั้งหมดของประเทศ แต่การผลิตภาคเกษตรกรรมยังคงมีความสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก เนื่องจากเป็นภาคการผลิตที่มีผู้ประกอบการมากที่สุดของประเทศไทย และยังคงเป็นส่วนประกอบสำคัญที่นำรายได้เข้าสู่ประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี

การพัฒนาการผลิตภาคเกษตรกรรมจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับประเทศไทย เนื่องจากจำนวนประชากรของประเทศไทยเพิ่มขึ้น ในขณะที่ที่ดินในการประกอบการผลิตภาคเกษตรกรรมไม่สามารถขยายเพิ่มขึ้นได้ หรือขยายได้น้อยมาก ดังนั้น การเพิ่มการผลิตภาคเกษตรกรรมโดยการบุกเบิกพื้นที่ใหม่จึงทำได้ยาก การเพิ่มผลผลิตโดยการนำเกษตรแผนใหม่มาใช้ คือ การส่งเสริมให้เกษตรกรเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวด ดังนั้น เกษตรกรจึงมีความจำเป็นในการใช้สินเชื่อทางการเกษตร โดยการกู้จากแหล่งสถาบันการเงินต่างๆ โดยเฉพาะ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.)

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) เป็นสถาบันสินเชื่อการเกษตรที่ถือกำเนิดขึ้นตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 เพื่อดำเนินการในการพัฒนาการเกษตร โดยการให้ความช่วยเหลือทางการเงินในการประกอบกิจกรรมภาคการเกษตรของเกษตรกรและสถาบันเกษตรกร ตลอดจนส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องเนื่องในภาคการเกษตรเพื่อเพิ่มรายได้แก่ครัวเรือน นอกจากนี้ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ยังได้สนับสนุนมาตรการต่างๆตามนโยบายของรัฐบาล เพื่อช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของเกษตรกรผู้ได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ หรือเมื่อราคาผลผลิตตกต่ำ ตลอดจนแก้ไขปัญหาหนี้สินนอกระบบของเกษตรกรเพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดประสิทธิภาพในการผลิต ช่วยให้การผลิตภาคเกษตรกรรมของประเทศไทยสามารถขยายตัวได้ และ

เพื่อให้เกษตรกรมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จึงนับว่ามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาภาคการเกษตรของประเทศโดยให้ความช่วยเหลือทางการเงิน

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นสถาบันการเงินที่ให้บริการสินเชื่อในอัตราดอกเบี้ยต่ำ และยังคงดำเนินการขยายฐานการให้สินเชื่อแก่เกษตรกรให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ จากผลการประกอบการการให้บริการทางด้านสินเชื่อของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ปีบัญชี 2556 มีมูลค่า 970,630 ล้านบาท ปีบัญชี 2557 มีมูลค่า 1,089,764 ล้านบาท และปีบัญชี 2558 มีมูลค่า 1,205,654 ล้านบาท แสดงให้เห็นว่า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีการขยายฐานการให้สินเชื่ออย่างต่อเนื่อง โดยในปีบัญชี 2558 มีอัตราการขยายฐานการให้สินเชื่อมูลค่าเพิ่มขึ้นร้อยละ 10.63 จากปีบัญชี 2557 บาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร 2558)

จากการที่ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร มีเป้าหมายในการพัฒนาการเกษตรโดยใช้สินเชื่อการเกษตรในการกระจายการลงทุนการผลิตไปสู่เกษตรกรในชนบททุกภูมิภาคในประเทศไทย เพื่อสร้างรายได้ทางการเกษตรให้เพียงพอแก่การดำรงชีพภายในครัวเรือน และให้เกษตรกรมีมาตรฐานความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นนี้ ทำให้อัตราการขยายเงินกู้มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ และในขณะเดียวกันหนี้ค้ำชำระก็มีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นเช่นกัน แสดงได้จากค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญของธนาคาร ปีบัญชี 2556 มีมูลค่า 186,832 ล้านบาท ปีบัญชี 2557 มีมูลค่า 203,851 ล้านบาท และปีบัญชี 2558 มีมูลค่า 222,860 ล้านบาท โดยในปีบัญชี 2558 มีอัตราการขยายตัวของค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญเพิ่มขึ้นจากปีบัญชี 2557 ถึงร้อยละ 9.32 อันค่าเพื่อหนี้สงสัยจะสูญนั้นเป็นการแสดงเงินสดที่ธนาคารพึงสำรองไว้กับธนาคารแห่งประเทศไทยสำหรับหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ของธนาคารเอง ดังนั้นการที่เกษตรกรมีหนี้ค้ำชำระต่อธนาคารเพิ่มมากขึ้นนอกจากจะส่งผลกระทบต่อฐานะความยากจนและความสามารถในการดำรงชีพของตัวเกษตรกรเองแล้ว ยังส่งผลกระทบต่อฐานะทางการเงินของธนาคาร ซึ่งสะท้อนความน่าเชื่อถือของธนาคาร และมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในภาคการเกษตรทางการลงทุนในผลิตอีกด้วย จึงนับได้ว่าความสามารถในการส่งชำระหนี้ยังคงเป็นปัญหาที่ต้องให้ความสำคัญและมีการศึกษาให้ทันสมัยและหาแนวทางแก้ไขต่อไป

การศึกษาในครั้งนี้กำหนดให้เกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในกรณีศึกษา เนื่องจากจังหวัดพิษณุโลกมีที่ตั้งในทางภูมิศาสตร์ ณ จุดศูนย์กลาง มีความเจริญทางด้านเศรษฐกิจ และเป็นที่ตั้งของสี่แยกอินโดจีน ซึ่งในอนาคตจะเป็นจุดศูนย์กลางทางด้านคมนาคมและขนส่งไปยังภูมิภาคต่างๆทั้งภายในประเทศและต่างประเทศ อีกทั้งธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สำนักงานจังหวัดพิษณุโลก ได้ถูกตั้งเป็นจุดศูนย์กลางในการบริหารงานของ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฝ่ายกิจการภาคเหนือตอนล่าง อันประกอบไปด้วย จังหวัด เพชรบูรณ์ พิจิตร อุทัยธานี ตาก นครสวรรค์ สุโขทัย อุตรดิตถ์ และจังหวัดพิษณุโลก จังหวัดพิษณุโลกมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายทั้งพืชไร่และพืชสวน เช่น ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา สับปะรด มะม่วง ทูเรียน มะปราง ฯลฯ ซึ่งอำเภอนครไทยมีการปลูกพืชหลักในภาคเกษตรกรรม ได้แก่ ข้าว ข้าวโพด อ้อย มันสำปะหลัง ยางพารา สับปะรด ซึ่งค่อนข้างมีความหลากหลายเมื่อเทียบกับสาขาที่ทำการอำเภออื่นๆภายในจังหวัด

ณ ปัจจุบัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย มีเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร จำนวนทั้งสิ้น 16,911 ราย จากข้อมูลสาขานครไทย ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2559 มีปริมาณสินเชื่อมูลค่า 4,051,270,801.09 บาท จากข้อมูล ณ วันที่ 6 พฤศจิกายน 2559 ซึ่งมีมูลค่ามากที่สุดภายในจังหวัดพิษณุโลก โดยเป็นสินเชื่อที่มีหนี้ต้นเงินค้างชำระ 42,302,815.22 บาท (ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร : 2559) ซึ่งหมายถึงปริมาณหนี้ค้างร้อยละ 1.04

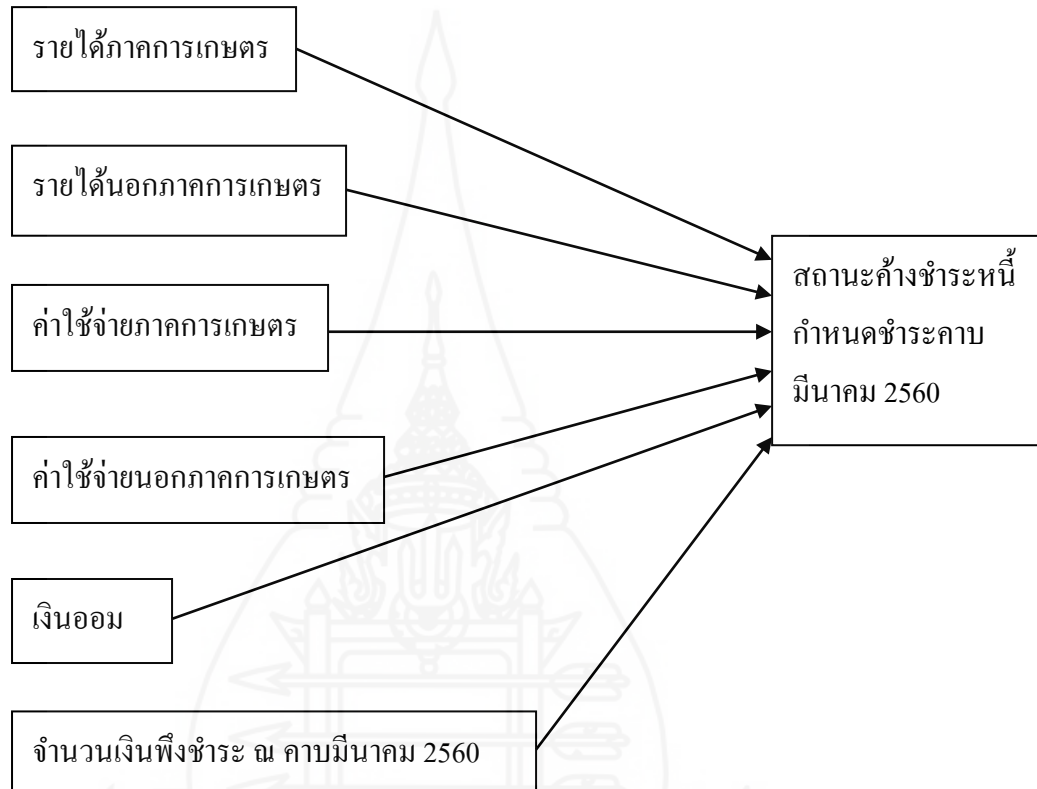
ดังนั้น เพื่อความสะดวกในการทำความเข้าใจถึงลักษณะการชำระหนี้ของเกษตรกรสาเหตุในการค้างชำระหนี้ เนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านเวลา ผู้วิจัยจึงทำการเลือกเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย เป็นกลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ อันจะส่งผลต่อการวางแผนการดำเนินงานในการลดปัญหาหนี้ค้างชำระ และเพื่อช่วยเหลือเกษตรกรในระยะยาวต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

- 2.1 เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า
- 2.2 เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า และความสามารถในการส่งชำระหนี้คืนได้ตามกำหนดของเกษตรกรลูกค้า
- 2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ณ กำหนดส่งชำระคาบ มีนาคม 2560
- 2.4 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า รวมไปถึงข้อเสนอแนะและความต้องการการช่วยเหลือของเกษตรกรลูกค้า

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

3.1 กรอบแนวคิดเชิงปริมาณ

ดังสมการต่อไปนี้ $Y = f(I_1, I_2, E_1, E_2, S, D)$

Y = สถานะค้างชำระหนี้ กำหนดชำระคาบ มีนาคม 2560

I_1 = รายได้ภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

I_2 = รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

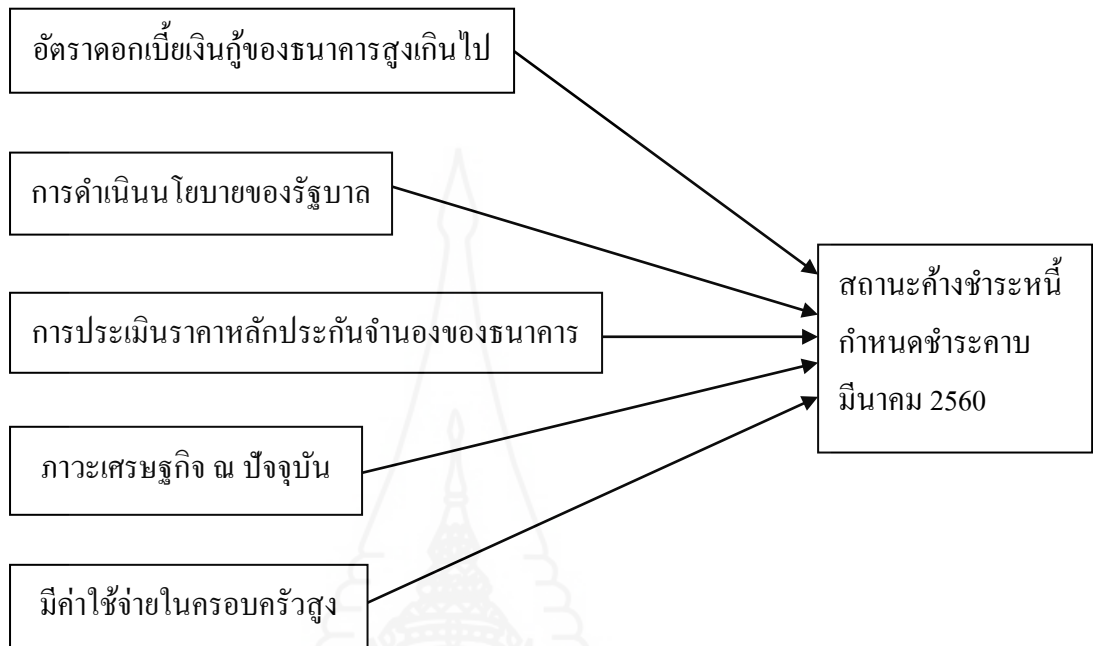
E_1 = ค่าใช้จ่ายภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

E_2 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

S = เงินออมของเกษตรกรลูกค้า

D = จำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560

3.2 กรอบแนวคิดเชิงคุณภาพ

4. ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก โดยใช้กลุ่มตัวอย่าง 367 ราย(จำนวนกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan ณ ระดับความเชื่อมั่น ร้อยละ 95) จากเกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ากับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 7,826 ราย มีพื้นที่ในการดำเนินการให้บริการทั้งหมด 4 ตำบล ได้แก่ ตำบลบ้านแยง ตำบลห้วยเสี้ย ตำบลหนองกะท้าว และตำบลบ้านพร้าว โดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำสำหรับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ในการจัดเก็บข้อมูล

5. ข้อจำกัดในการวิจัย

ด้วยข้อจำกัดด้านเวลาในการวิจัยครั้งนี้ เมื่อพิจารณาแล้วผู้วิจัยจึงตัดสินใจเลือกใช้ข้อมูลตัวอย่างในการวิจัยไม่ครอบคลุมทุกตำบลในอำเภอนครไทย โดยเลือกเก็บข้อมูลตัวอย่างจาก

เกษตรกรผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ายกกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอ นครไทย1 สาขานครไทย เท่านั้น เนื่องจากสินเชื่อที่ให้บริการแก่เกษตรกรลูกค้ายมีปัญหาการค้างชำระในมูลค่าที่สูงกว่าเกษตรกรลูกค้าย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอ นครไทย2 สาขานครไทย โดยเกษตรกรลูกค้ายธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอ นครไทย1 มีจำนวน 7,826 ราย มีหนี้ค้างชำระมูลค่า 21,594,860.44 บาท และเกษตรกรลูกค้าย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอ นครไทย2 มีลูกค้ายจำนวน 8,446 ราย มีหนี้ค้างชำระมูลค่า 20,381,067.50 บาท แสดงได้จากตารางที่ 1.1 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1.1 หนี้ค้างชำระเกษตรกรลูกค้าย ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ช.ก.ส. สาขานครไทย	จำนวนเกษตรกรลูกค้าย (คน)	มูลค่าหนี้ค้างชำระ (บาท)
หน่วยอำเภอ นครไทย 1	7,826	21,594,860.44
หน่วยอำเภอ นครไทย 2	8,446	20,381,067.50
รวม	16,272	41,975,927.94

เกษตรกรลูกค้าย ช.ก.ส. หน่วยอำเภอ นครไทย1 มีหนี้ค้างชำระมากกว่า เกษตรกรลูกค้าย ช.ก.ส. หน่วยอำเภอ นครไทย2 มูลค่า 1,213,792.94 บาท หรือมีหนี้ค้างชำระมากกว่าร้อยละ 5.95

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 ช.ก.ส. หมายถึง อักษรย่อของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

6.2 เกษตรกรลูกค้าย หมายถึง เกษตรกรที่ได้รับการพิจารณาขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ายของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ตามระเบียบและข้อบังคับของธนาคาร

6.3 หนี้เงินกู้ หมายถึง จำนวนเงินที่เกษตรกรกู้ยืมไปเพื่อเป็นค่าใช้จ่าย ซึ่งมีระยะเวลาการส่งชำระคืนธนาคารภายใน 12 เดือน โดยละเว้นให้ไม่เกิน 16 เดือน และ/หรือเพื่อเป็นค่าลงทุน ทั้งเพื่อนำไปประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมและ/หรือนอกภาคการเกษตร เช่น ประกอบอาชีพ การบริการ พาณิชยกรรม ฯลฯ รวมไปถึงเป็นค่าลงทุนในการพัฒนาคุณภาพชีวิต ซึ่งเป็นหนี้เงินกู้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยมีเงื่อนไขการส่งชำระคืนธนาคารเป็นงวดชำระตั้งแต่ 5 งวด ขึ้นไป หรือมากกว่า ตามการพิจารณาของธนาคาร ไม่สามารถชำระหมดได้ภายในคราวเดียว

6.4 **สินเชื่อ หรือ เงินกู้** หมายถึง จำนวนเงินที่บุคคลกู้ยืมจากสถาบันการเงิน โดยมีกำหนดระยะเวลาชำระคืนตามสัญญาที่ทำไว้กับสถาบันการเงิน

6.5 **การชำระหนี้สินของเกษตรกร** หมายถึง การชำระเงินกู้ที่ครบกำหนดชำระทั้งต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ย ภายในวันที่ 31 มีนาคม 2560

6.6 **หนี้สินที่ชำระต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร** หมายถึง จำนวนเงินที่เกษตรกรได้นำไปชำระหนี้เงินกู้ต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ทั้งต้นเงินและ/หรือดอกเบี้ย ในระยะเวลาที่ครบกำหนดชำระคืน

6.7 **รายได้ในภาคเกษตรกรรม** หมายถึง จำนวนเงินที่ได้จากการจำหน่ายผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น เช่น จำหน่ายผลผลิตข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา สับปะรด เป็นต้น

6.8 **รายได้นอกภาคเกษตรกรรม** หมายถึง จำนวนเงินที่ได้รับจากการประกอบอาชีพที่มีไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม หรืออาจเป็นรายได้จากเงินที่ได้รับการอุปการะจากบุคคลและ/หรือหน่วยงานอื่น

6.9 **ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรม** หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการผลิตผลผลิตทางการเกษตรเท่านั้น เช่น ลงทุนผลิตข้าว ข้าวโพด มันสำปะหลัง ยางพารา สับปะรด เป็นต้น

6.10 **ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรม** หมายถึง จำนวนเงินที่ใช้จ่ายในการประกอบอาชีพที่มีไม่ใช่อาชีพเกษตรกรรม

6.11 **เงินออม** หมายถึง จำนวนเงินที่มีอยู่ในบัญชีเงินฝากกับ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ของเกษตรกรลูกค้า

6.12 **NPL (Non-Performing Loan)** หมายถึง ยอดคงค้างเงินให้สินเชื่อโดยคุณภาพได้แก่ เงินให้สินเชื่อจัดชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน สงสัย สงสัยจะสูญ และสูญ ตามเกณฑ์การจัดชั้นของธนาคารแห่งประเทศไทย โดยให้นับรวมเงินให้สินเชื่อจัดชั้นสงสัยจะสูญที่กันสำรองครบร้อยละ 100 ซึ่งตัดจำหน่ายออกจากบัญชีไปแล้ว

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ทราบลักษณะข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า เพื่อนำไปปรับปรุงการสอบขึ้นทะเบียนรับลูกค้าเงินกู้ ธ.ก.ส. รายใหม่

7.2 ทราบถึงพฤติกรรมการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า อันจะสามารถนำข้อมูลไปปรับปรุงผลิตภัณฑ์ทางด้านสินเชื่อของ ธ.ก.ส. ให้เหมาะสมกับความต้องการสินเชื่อในปัจจุบัน รวมถึงการให้สินเชื่อที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

7.3 ทราบถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งชำระหนี้ เพื่อที่ ธ.ก.ส. อันจะได้นำข้อมูลไปวางแผนช่วยเหลือและช่วยเหลือเกษตรกรลูกค้าในการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ

7.4 ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า เพื่อที่ ธ.ก.ส. อันจะได้นำข้อมูลดังกล่าวชี้แจงแก่เกษตรกรลูกค้า เพื่อให้เกษตรกรลูกค้ารับรู้ถึงปัญหาของตนเอง และธนาคารจะได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาระบบการจัดการให้บริการของธนาคาร เพื่อหาแนวทางลดปัญหาและอุปสรรคในการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า และสร้างความสร้างความเข้าใจร่วมกันระหว่างเกษตรกรลูกค้าและธนาคารเกี่ยวกับเงื่อนไขและวิธีการเข้ารับบริการในการส่งชำระหนี้ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันต่อไป

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดที่เกี่ยวข้องในการศึกษาค้นคว้าอิสระ

1.1 ความหมายและแนวคิดสินเชื่อ

การประกอบอาชีพเกษตรกรรมโดยทั่วไปแล้วต้องอาศัยแหล่งเงินทุนในการผลิตมากจาก 2 แหล่ง คือ เงินออมหรือเงินทุนของตนเองที่นำมาลงทุน และเงินทุนที่ได้มาจากการกู้ยืมจากบุคคลหรือสถาบันการเงินที่เรียกว่าสินเชื่อ (Credit) หรือเงินกู้ ดังนั้นสินเชื่อจึงมีความสำคัญและจำเป็นในการประกอบอาชีพหรือดำเนินธุรกิจ

สินเชื่อ (Credit) หมายถึง การที่บุคคลหนึ่งหรือธุรกิจหนึ่งมอบความเชื่อถือไว้วางใจแก่บุคคลหรือธุรกิจหนึ่งให้ได้รับเงินค่าสินค้า หรือการบริโภคไปใช้ในการบริโภคหรือดำเนินธุรกิจต่อไปก่อน โดยมีข้อผูกพันหรือสัญญาต่อกันไว้ว่าจะชำระคืนเงิน ชำระค่าสินค้าหรือเงินบริการให้แก่ผู้ให้เครดิต (เจ้าหนี้) ณ วันใดวันหนึ่งในอนาคตตามจำนวนเงินและระยะเวลาที่ได้กำหนดหรือตกลงกันไว้

ในทางเศรษฐศาสตร์ “สินเชื่อ” หมายถึง ความเชื่อถือซึ่งทำให้บุคคลฝ่ายหนึ่งยอมมอบของ (Goods) หรือบริการ (Services) หรือเงินจำนวนหนึ่งให้เพื่อประโยชน์ของบุคคลอีกฝ่ายหนึ่งชั่วคราวหนึ่ง

ลักษณะของสินเชื่อ คือ ของหรือบริการหรือเงินจำนวนหนึ่งในปัจจุบันแลกเปลี่ยนกับสิ่งที่มีค่าเท่ากันในอนาคต อีกนัยหนึ่งคือ มีการให้ระยะเวลาในการชำระหนี้ เป็นต้นว่า การซื้อขายเชื่อ ซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้ซื้อชำระราคาในวันข้างหน้า หรือการกู้ยืมเงินซึ่งมีข้อตกลงให้ผู้กู้ชำระคืนเงินกู้เมื่อถึงกำหนดในภายหน้า เหล่านี้เรียกว่ามีการให้สินเชื่อหรือเครดิตแก่กัน การที่ผู้ขายหรือผู้ให้กู้ยอมตกลงกันดังนี้ ก็เพราะเชื่อถือในคุณสมบัติส่วนตัวของผู้ซื้อหรือผู้กู้ว่าเป็นผู้ซื้อตรงในการชำระหนี้ และเชื่อถือว่าผู้ซื้อหรือผู้กู้มีทรัพย์สินหรือรายได้พอที่จะชำระหนี้คืนเมื่อถึงกำหนด ตลอดจนเชื่อถือในอำนาจของศาลที่จะบังคับให้เป็นไปตามสิทธิเรียกร้องของตนด้วย ซึ่งเป็นหลักประกันโดยปริยายในการชำระค่าแลกเปลี่ยนของสินเชื่อ

ประเภทของสินเชื่อ

สินเชื่อ สามารถแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

1) สินเชื่อเพื่อโภคกรรมหรือสินเชื่อเพื่อการบริโภค (Consumption Credit) สินเชื่อเพื่อโภคกรรมหรือสินเชื่อเพื่อการบริโภค โดยทั่วไปสินเชื่อประเภทนี้ในไปในทางสิ้นเปลืองหมดไป (Consumptive) มิได้ใช้ในการผลิตโดยตรง เช่น เพื่อซื้อเครื่องเรือน สิ่งฟุ่มเฟือย หรือใช้ในพิธีกรรมต่างๆ เป็นต้น ซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้ ส่วนใหญ่ใช้ประโยชน์ในการบริโภคหรือสนองความต้องการของผู้ใช้สินเชื่อนั่นเอง

2) สินเชื่อเพื่อธุรกิจ (Business Credit) สินเชื่อเพื่อธุรกิจ โดยปกติสินเชื่อประเภทนี้ใช้ในทางก่อประโยชน์เพิ่มขึ้น (Productive) คือ ใช้เพื่อเพิ่มการผลิตและรายได้ ซึ่งสามารถชำระคืนจากรายได้ในการประกอบธุรกิจที่ใช้สินเชื่อนั้น (Self-liquidating)

สินเชื่อเพื่อการเกษตร หมายถึง การกู้ยืมของเกษตรกรเพื่อช่วยให้เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดินเกษตรกรรม หรือเพื่อช่วยในการผลิตและ/หรือการขายผลผลิตทางการเกษตร การให้สินเชื่อนั้นอาจให้เป็นเงินสดหรือให้เป็นสิ่งของ เช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย หรือวัสดุการเกษตรอื่นๆ เป็นต้น

สินเชื่อเพื่อการเกษตรมีความแตกต่างจากสินเชื่อเพื่อการลงทุนในอุตสาหกรรม หรือพาณิชย์กรรม แม้จะเป็นการให้กู้ยืมเงิน (Cash Credit) เหมือนกันก็ตาม เนื่องจากในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมโดยทั่วไปมีการจัดการที่ก้าวหน้า มีหน่วยงานขนาดใหญ่ ซึ่งสามารถดำเนินงานได้อย่างต่อเนื่องและไม่มีปัญหาเกี่ยวกับฤดูกาล เงินทุนที่ใช้สามารถหมุนเวียนกลับคืนมาได้ในระยะสั้น เพื่อใช้ต่อไปได้ นอกจากนี้ การผลิตสามารถปรับตัวให้เหมาะสมตามความต้องการของตลาดได้อย่างรวดเร็ว มีการแข่งขันระหว่างผู้ผลิตน้อย อำนาจต่อรองในตลาดสูง ซึ่งปัจจัยต่างๆ เหล่านี้ ทำให้ผู้ลงทุนในอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรมได้กำไรสูงกว่าผู้ลงทุนในภาคเกษตรกรรม ซึ่งการผลิตภาคเกษตรกรรมโดยทั่วไปนั้น ประกอบด้วยหน่วยงานขนาดเล็ก การผลิตต้องใช้เวลานานและขึ้นอยู่กับฤดูกาล หรือดิน ฟ้า อากาศ ทั้งไม่อาจเพิ่มหรือลดการผลิตได้อย่างรวดเร็ว งานเกษตรโดยทั่วไปจึงได้กำไรน้อยและมีความเสี่ยงทั้งในเรื่องผลผลิตได้รับความเสียหาย ราคาตกต่ำ และความไม่แน่นอนอื่นๆ มากกว่างานอุตสาหกรรมและพาณิชย์กรรม

การให้สินเชื่อเพื่อการเกษตรเพื่อที่จะทำให้เกิดผลดีและมีประสิทธิภาพนั้น เกษตรกรต้องมีความรู้ความสามารถในการจัดการฟาร์มและการจัดการเงินที่ดีพอสมควร หากเกษตรกรไม่มีความรู้ความสามารถที่จะดำเนินการให้เป็นไปตามแผนได้แล้วนั้น การให้สินเชื่อก็จะก่อให้เกิดความเสียหายทั้งแก่เกษตรกรผู้กู้และสถาบันหรือเอกชนผู้ให้กู้

หนังสือของสมาคมธนาคารไทย แจ้งต่อธนาคารสมาชิกเกี่ยวกับสินเชื่อเพื่อการเกษตรที่ธนาคารพาณิชย์จะต้องให้กู้แก่เกษตรกรหรือกลุ่มเกษตรกรในปี 2519-2520 ตามที่ได้ได้รับความเห็นชอบจากธนาคารแห่งประเทศไทย ได้ให้คำจำกัดความสินเชื่อเพื่อการเกษตร ดังนี้

“สินเชื่อการเกษตร” หมายถึง การให้กู้ยืมและให้เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการ กสิกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดให้ผู้ที่จะได้รับสินเชื่อ คือ เกษตรกรทั้งที่เป็น เอกชนและนิติบุคคล กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร แยกรายละเอียด ได้ ดังนี้

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบกิจการกสิกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์

กลุ่มเกษตรกร หมายถึง เกษตรกรซึ่งรวมกันเป็นกลุ่ม โดยมีกฎหมายรับรองให้เป็นนิติบุคคล และมีวัตถุประสงค์ดำเนินการทางธุรกิจเพื่อประโยชน์ในการประกอบอาชีพเกษตรกรรม

สหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร หมายถึง สหกรณ์ที่ประกอบด้วยสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร และได้จดทะเบียนตามกฎหมายกำหนดว่าด้วยสหกรณ์กับให้ความหมายรวมถึงสหกรณ์ดังกล่าวที่ได้รวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ตามกฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

การกสิกรรม หมายถึง การเพาะปลูกพืช โดยให้รวมทั้งการทำนาเกลือ ตลอดจนการ ดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เช่น จัดหาเครื่องมือ เครื่องจักรกลการเกษตร การก่อสร้างยุ้งฉางเพื่อเก็บรักษา พืชผล การจัดสร้างระบบชลประทานในไร่นา การขุดบ่อบาดาลเพื่อใช้ในการเพาะปลูก และ สิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่ต้องใช้ในการประกอบกิจการเกษตรกรรม

การประมง หมายถึง การเลี้ยงสัตว์ และจับสัตว์น้ำ ตลอดจนการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดหาเครื่องมือ เรือประมง และสิ่งจำเป็นอื่นๆ และสิ่งจำเป็นอื่นๆ ที่ต้องใช้ในการประกอบ กิจการประมง

การเลี้ยงสัตว์ หมายถึง การเลี้ยงปศุสัตว์ และสัตว์ปีก โดยให้รวมการเลี้ยงฝังด้วย ตลอดจนการดำเนินการที่เกี่ยวข้อง เช่น การจัดสร้างโรงเรือน หรือการจัดหาอุปกรณ์

ในข้อกำหนดของกฎหมาย และระเบียบปฏิบัติข้างต้น สินเชื่อเกษตรกรได้แก่การให้ กู้ยืมและให้เครดิตแก่ผู้ประกอบการ กสิกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ ซึ่งอาจจะเป็นบุคคล หรือกลุ่มบุคคลที่รวมกันเป็นกลุ่มเกษตรกรที่กฎหมายรองรับให้เป็นนิติบุคคล และสหกรณ์ การเกษตรที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร หรือสหกรณ์ดังกล่าวได้รวมกันเป็นชุมนุมสหกรณ์ตาม กฎหมายว่าด้วยสหกรณ์

ความหมายของ “สินเชื่อการเกษตร” ในประเทศไทย สถาบันการเงินในประเทศไทย ได้มีการปล่อยเงินกู้ให้แก่เกษตรกรมาเป็นเวลาช้านานแล้ว แต่ก็มีได้มีการนิยามที่แน่ชัดว่าการให้ เงินกู้มีความหมายว่าเป็น “สินเชื่อการเกษตร” ทั้งสถาบันผู้ให้กู้และเกษตรกรผู้กู้ ความเข้าใจ โดยทั่วไปที่มีอยู่นั้นเมื่อกกล่าวถึง “สินเชื่อ-การเกษตร” จะหมายถึงการที่มีสถาบันการเงินให้บริการ เงินกู้แก่เกษตรกร ส่วนเงินที่เกษตรกรกู้ยืมจากพ่อค้านายทุนอื่นๆนั้นไม่ได้รับการพิจารณาเข้าไว้ใน

ความของสินเชื่อการเกษตร ทั้งๆที่เกษตรกรผู้กู้ยืมเงินไปลงทุนในการผลิตภาคการเกษตร เหมือนกัน

ความหมายของ “สินเชื่อการเกษตร” ตามพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 ได้ระบุความหมายสินเชื่อการเกษตรโดยตรง แต่ในมาตรา 9 และ 10 ของหมวด 2 ว่าด้วยวัตถุประสงค์ ได้กำหนดให้ธนาคารให้ความช่วยเหลือทางการเงินเพื่อส่งเสริมอาชีพหรือการดำเนินงานของเกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร โดยมีสาระสำคัญที่พอสรุปได้ คือ

- 1) ให้กู้เงินแก่เกษตรกร กลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตร
- 2) ค้ำประกันเงินกู้ที่บุคคลดังกล่าวใน 1) กู้จากสถาบันการเงินอื่น ทั้งนี้ ตามที่กำหนดไว้ข้อบังคับของธนาคาร
- 3) จัดหาเงินทุนเพื่อใช้ในการดำเนินงานของธนาคาร
- 4) รับฝากเงินที่ต้องจ่ายคืนเมื่อทวง หรือเมื่อสิ้นระยะเวลาอันมีกำหนดวันแต่ประเภทที่ใช้เชื่อในการถอน
- 5) ออก เชื้อ หรือขายตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมืออื่นใด รวมทั้งเก็บเงินตามตั๋วเงิน หรือตราสารเปลี่ยนมือดังกล่าว
- 6) ดำเนินกิจการอย่างอื่นบรรดาที่เกี่ยวกับหรือเนื่องในการจัดให้สินเชื่อตามวัตถุประสงค์ของธนาคาร

ความหมายตามการดำเนินงานด้านสินเชื่อการเกษตรของธนาคารแห่งประเทศไทยเมื่อปี 2518 รัฐบาลได้กำหนดนโยบายให้ธนาคารพาณิชย์อำนวยความสะดวกสินเชื่อการเกษตรเพิ่มขึ้นจากปี 2517 จำนวน 3,500 ล้านบาท และมอบหมายให้ธนาคารแห่งประเทศไทยเป็นผู้ดำเนินการให้ธนาคารพาณิชย์ให้สินเชื่อแก่เกษตรกรตามเป้าหมาย และในปีต่อๆมาได้มีการทำข้อตกลงกำหนดเป้าหมายการให้สินเชื่อการเกษตรกับธนาคารพาณิชย์เป็นปีๆไป

เพื่อให้เกิดความสะดวกในการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ และให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของธนาคารแห่งประเทศไทย จึงได้มีการตกลงกำหนดความหมายของสินเชื่อการเกษตรขึ้น ดังนี้

สินเชื่อการเกษตร หมายถึง การให้กู้ยืมและให้เครดิตแก่เกษตรกรผู้ประกอบการกิจกรรม การประมง และการเลี้ยงสัตว์ โดยกำหนดให้ผู้ที่ได้รับสินเชื่อ คือ เกษตรกรทั้งที่เป็นเอกชนและนิติบุคคล กลุ่มเกษตรกร และสหกรณ์ที่มีสมาชิกทั้งหมดเป็นเกษตรกร ต่อมาได้มีการขยายความเพิ่มเติมจากความหมายดังกล่าว โดยให้สินเชื่อการเกษตรมีความหมายรวมถึงธุรกิจการเกษตรด้วย ทั้งนี้เพื่อให้การดำเนินงานด้านสินเชื่อการเกษตรของธนาคารพาณิชย์มีลักษณะครบวงจร

เมื่อพิจารณาข้อความที่ระบุไว้ในพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์-การเกษตร และความหมายของธนาคารแห่งประเทศไทยเกี่ยวกับคำว่า “สินเชื่อการเกษตร” ดังกล่าวข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า “สินเชื่อการเกษตร” หมายถึง “การให้กู้ยืมเงินแก่เกษตรกร” ส่วนที่ระบุว่า เป็นกลุ่มเกษตรกร หรือสหกรณ์การเกษตรนั้น เป็นการขยายความหมายถึงผู้ประกอบการกิจกรรม การประมง การเลี้ยงสัตว์นั้น มิได้มีความหมายเกี่ยวพันกับความหมายของสินเชื่อเพื่อการเกษตรโดยตรง เพียงแต่เป็นการขยายคำว่าเกษตรกรมากกว่าจะหมายถึงการประกอบอาชีพในลักษณะใด

1.2 ประเภทของสินเชื่อ

ฉัตร ชำชอง (2526: 135) อ้างใน รัศมิ์ สว่างผล (2544: 4) ได้แบ่งสินเชื่อการเกษตรออกเป็นประเภทต่างๆ ดังนี้ คือ

1.2.1 สินเชื่อการเกษตร แบ่งออกเป็นตามระยะเวลา ได้แก่

1) **สินเชื่อระยะสั้น** หมายถึง สินเชื่อที่จะต้องชำระคืนภายในระยะเวลา 1 ปี ส่วนมากนำไปใช้ในการดำเนินงานฟาร์มประเภทค่าใช้จ่ายในการผลิต เช่น ซื้อปุ๋ย ค่าจ้างแรงงาน เมล็ดพันธุ์ ยาปราบศัตรูพืช และปัจจัยการผลิตอื่นๆ

2) **สินเชื่อระยะยาว** เป็นสินเชื่อเพื่อการลงทุนซึ่งต้องใช้ระยะเวลาดำเนินการหลายปี จึงจะให้ผลตอบแทน เช่น ซื้อที่ดิน ปรับปรุงที่ดิน จัดหาเครื่องมือการเกษตรขนาดใหญ่ ลงทุนทำสวนยางพารา เลี้ยงโคนม เป็นต้น สินเชื่อประเภทนี้จึงมีระยะเวลาชำระคืนมากกว่า 3 ปี หรือ 5 ปี แต่ปกติจะเกินกว่า 5 ปี

1.2.2 สินเชื่อการเกษตร แบ่งออกตามวัตถุประสงค์ ได้แก่

1) **สินเชื่อเพื่อการผลิต** เป็นค่าใช้จ่ายและการลงทุนในฟาร์ม ซึ่งมักจะเกี่ยวกับสินเชื่อที่แบ่งตามระยะเวลา เพราะวัตถุประสงค์ของการกู้เงินเพื่อการผลิตนั้น ผู้กู้มักถูกผู้ให้กู้กำหนดดอกเบี้ย ซึ่งการชำระคืนก็จะนำระยะเวลาการชำระคืนมาพิจารณาตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ด้วย

2) **สินเชื่อเพื่อการบริโภค** เช่น อาหาร ค่ารักษาพยาบาล ค่าท่องเที่ยวพักผ่อน หย่อนใจ ซื้อเครื่องประดับ ซื้อของใช้ภายในครัวเรือน เป็นต้น

1.3 ความต้องการสินเชื่อ

จำลอง โต้ะทอง (2524: 71-74) กล่าวว่า สำหรับประเทศไทยความต้องการสินเชื่อการเกษตรสามารถแบ่งออกได้เป็น 4 ประเภทใหญ่ๆ คือ

1) ความต้องการสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำเพื่อไปทดแทนสินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ยสูง เช่น เกษตรกรที่มีหนี้สินอยู่กับนายทุนเอกชน หรือพ่อค้าในท้องถิ่น ซึ่งมักจะคิดดอกเบี้ยใน

อัตราสูง หรือผู้ที่นำที่ดินไปจำนองหรือขายฝากกับผู้อื่น เพื่อแก้ไขปัญหาการเงินเฉพาะหน้าจึงต้องหาแหล่งเงินกู้ใหม่ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำกว่าเดิม เพื่อลดภาระค่าใช้จ่าย หรือลดความเสี่ยงต่อการสูญเสียที่ดินแก่นายทุน

2) ความต้องการสินเชื่อเพื่อการผลิต เช่น เพื่อนำไปซื้อวัสดุอุปกรณ์การเกษตร เป็นค่าจ้างแรงงาน หรือแม้แต่นำไปซื้อเครื่องอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวันของเกษตรกรรายย่อยเอง ซึ่งไม่สามารถออมรายได้เพื่อใช้จ่ายยังชีพไปจนถึงฤดูกาลที่ตนจะได้รับรายได้

3) ความต้องการสินเชื่อเพื่อธุรกิจอันต่อเนื่องจากการเกษตร เช่น การผลิตปุ๋ย การผลิตอาหารสัตว์ การผลิตสารเคมีที่ใช้ในการกำจัดโรคและศัตรูพืชประเภทหนึ่งๆ และการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรไปสู่สินค้าสำเร็จรูป เช่น การสีข้าว การทำอาหารกระป๋อง การสกัดน้ำมันพืช การทำน้ำตาล อาหารสัตว์ ฯลฯ รวมทั้งกิจกรรมที่เกี่ยวกับคลังสินค้า และการเก็บรักษาผลผลิตทางการเกษตรประเภทหนึ่งๆ

4) ความต้องการสินเชื่อเพื่อลงทุนระยะยาว ซึ่งจะช่วยสร้างหรือขยายกำลังการผลิตหรือเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีในการผลิต เช่น การปลูกสวนยางพารา สวนผลไม้ การส่งเสริมกิจการโคเนื้อ โคนม การประมงชายฝั่ง หรือประมงน้ำจืด การปลูกป่าไม้โตเร็วและโตช้า รวมทั้งการปรับปรุงกิจการการเกษตรทั้งหลายที่มีอยู่เดิมให้มีประสิทธิภาพและกำลังการผลิตสูงขึ้นกว่าเดิม

สมยศ พุ่มหว่า (2527: 150-151) ได้สรุปความต้องการสินเชื่อการเกษตรของเกษตรกรมีสาเหตุดังต่อไปนี้

1) ลักษณะของรายได้และรายจ่ายของเกษตรกร การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมมีความจำเป็นต้องพึ่งพาและขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศและฤดูกาล เช่น ชาวนาในประเทศไทยส่วนใหญ่ มักจะปลูกข้าวเพียงครั้งเดียวในรอบปี จะได้รับรายได้เมื่อเก็บเกี่ยวผลผลิตแล้ว ดังนั้นเกษตรกรจะได้รับรายได้เป็นบางเดือนเท่านั้น ส่วนรายจ่ายของเกษตรกรจะเกิดขึ้นสม่ำเสมอในทุกๆ เดือน ฉะนั้น การขาดแคลนเงินสดสำหรับใช้จ่ายสำหรับการผลิตในการประกอบอาชีพและการบริโภคจึงเกิดขึ้น เกษตรกรจึงมีความจำเป็นในการใช้สินเชื่อเพื่อนำมาใช้จ่ายดังกล่าว

2) ภัยธรรมชาติ การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศเป็นอย่างมาก หากปีใดเกษตรกรต้องประสบปัญหาภัยแล้งหรือน้ำท่วมก็จะส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อผลผลิตทางการเกษตร และรายได้ของเกษตรกรในปีนั้นๆ ในเกษตรกรบางรายอาจไม่มีรายได้ทั้งปี ดังนั้น ความต้องการกู้ยืมสินเชื่อจึงเกิดขึ้นเพราะความจำเป็นดังกล่าว

การลงทุนระยะยาว การประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมนั้นมีความจำเป็นที่จะต้องลงทุนระยะยาว เช่น การซื้อที่ดินเพื่อการผลิตเพิ่มเติม การซื้อเครื่องมืออุปกรณ์ทางการเกษตรที่มีราคาแพง หรือการประกอบกิจการที่ต้องใช้ระยะเวลายาวนานกว่าจะได้รับผลตอบแทน เช่น การเลี้ยง

สัตว์ หรือการทำสวนยางพารา การลงทุนดังกล่าวจึงมีความจำเป็นต้องใช้เงินทุนจำนวนมาก เกษตรกรจึงต้องมีการกู้ยืมเพื่อขยายการลงทุนต่อไป

1.4 พฤติกรรมการก่อกหนี้ภาคครัวเรือน

(Yunyong Thaicharoen 2004: 4-9) สมมติให้รายได้ของครัวเรือนมีการเพิ่มสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งเกษียณอายุ ซึ่งเป็นเวลาที่ครัวเรือนมีรายได้ลดลงเป็นอย่างมาก โดยครัวเรือนจะมีการออมเป็นลบบในช่วงต้นก่อนที่จะทำงาน และมีการกู้ยืมเพื่อการบริโภคเพียงอย่างเดียวในช่วงนี้ และเมื่อมีอายุมากขึ้นและมีรายได้จากการทำงานเพิ่มมากขึ้น ระดับหนี้จะค่อยๆลดลง และเมื่อชำระหนี้คืนได้หมดก็จะสามารถออมเงินได้และเริ่มต้นสะสมทุน เมื่อถึงระยะเวลาเกษียณอายุ ครัวเรือนจะเริ่มนำเงินออมมาใช้เพื่อบริโภคโดยที่ไม่มีรายได้อื่น ทรัพย์สินที่สะสมไว้ก็จะเริ่มลดลง เพราะถูกนำมาใช้ในการบริโภค

จะเห็นว่าครัวเรือนที่มีอายุน้อยต้องการกู้ยืมเพื่อนำมาบริโภคในระดับที่ต้องการ ภายใต้การคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคต เช่น การกู้ยืมสำหรับที่อยู่อาศัย ซื้อรถยนต์หรือยานพาหนะต่างๆ สำหรับในช่วงวัยกลางคน เมื่อมีรายได้มากขึ้นครัวเรือนก็จะเริ่มมีการออม และในช่วงวัยเกษียณการสะสมทรัพย์สินก็จะลดลง เพื่อรักษาระดับการบริโภค ดังนั้น พฤติกรรมการก่อกหนี้จึงมีความสัมพันธ์กับอายุของครัวเรือน ครัวเรือนที่มีอายุน้อยก็จะมีการก่อกหนี้ และครัวเรือนที่มีรายได้ต่ำก็จะมีการก่อกหนี้ ความเข้าใจพื้นฐานอย่างง่ายเกี่ยวกับพฤติกรรมการก่อกหนี้จะถูกขยายออกไปเพื่อใช้อธิบายพฤติกรรมการก่อกหนี้โดยรวม ซึ่งในที่นี้จะกล่าวถึงปัจจัยทางด้านอุปสงค์ของความ ต้องการกู้ยืมของครัวเรือน ซึ่งมีปัจจัยดังต่อไปนี้

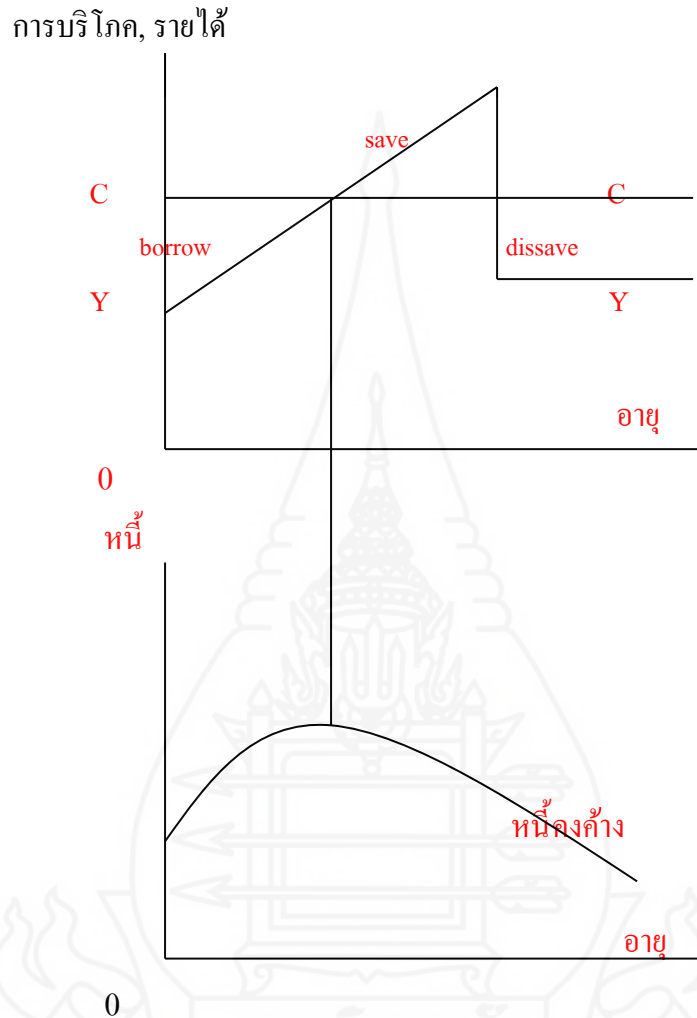
- 1) ปัจจัยด้านประชากร เป็นปัจจัยที่กำหนดการกู้ยืม กล่าวคือ ในระบบเศรษฐกิจที่มีประชากรอายุน้อยก็就会有ความสัมพันธ์กับระดับหนี้ครัวเรือน โดยรวมในระดับสูง เป็นต้น
- 2) การคาดการณ์เกี่ยวกับระดับรายได้ในอนาคต หนี้ครัวเรือนจะมีแนวโน้มสูงขึ้นเมื่อครัวเรือนมีการคาดการณ์เกี่ยวกับรายได้ในอนาคตว่าจะมีการเติบโต ครัวเรือนก็จะมีการกู้ยืมเพิ่มมากขึ้นเมื่อคาดว่ารายได้ในอนาคตสูงขึ้น โดยในช่วงต้นของการกู้ยืมจะเป็นช่วงเวลาที่สามารถบริโภคได้โดยมีความผันผวนน้อยที่สุด
- 3) การคาดการณ์เกี่ยวกับอัตราดอกเบี้ยในอนาคต ผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่มีต่อหนี้สินสุทธิโดยรวมนั้น ในทางทฤษฎียังไม่มีความชัดเจน ขึ้นอยู่กับผลทางด้านการทดแทน (Substitution Effect) และผลของรายได้ (Income Effect)

การลดลงของอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงจะเป็นการลดต้นทุนในการกู้ยืม และเพิ่มมูลค่าปัจจุบันของรายได้จากแรงงาน ซึ่งจะทำให้ครัวเรือนมีการกู้ยืมเพิ่มขึ้น

ในทางตรงกันข้ามอัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงที่ต่ำลง จะลดผลตอบแทนในทรัพย์สินของครัวเรือน ดังนั้น ก็จะเป็นการลดมูลค่าปัจจุบันของทรัพย์สินที่ครัวเรือนถือครองอยู่ ความต้องการที่จะมีหนี้ก็จะลดลง ดังนั้น ผลกระทบจึงมีความแตกต่างกันไปตั้งแต่ครัวเรือน ขึ้นอยู่กับครัวเรือนมีอายุอยู่ในช่วงใดของชีวิต เช่น ครัวเรือนที่มีอายุน้อย ซึ่งคิดว่าในอนาคตจะมีรายได้จากการทำงานที่สูงขึ้น ก็จะดึงดูดให้มีการกู้ยืมสูงขึ้นเมื่ออัตราดอกเบี้ยต่ำลง ขณะที่ครัวเรือนที่มีอายุมากกว่าจะมีการสะสมความมั่งคั่งไว้ จะได้รับผลกระทบมาก โดยผลตอบแทนจากทรัพย์สินจะลดลง ความต้องการที่จะกู้จึงลดลง

การอธิบายข้างต้นเป็นการอธิบายที่ให้ความสำคัญทางด้านอุปสงค์ของครัวเรือนในการกู้ยืม กล่าวคือ ครัวเรือนทุกครัวเรือนสามารถกู้ยืมเท่าไรก็ได้ตามที่ต้องการ และในเวลาใดก็ได้ ซึ่งในความเป็นจริง การตัดสินใจของผู้ให้กู้ในการจะให้กู้เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อผู้ให้กูกำหนดเงื่อนไขในการให้กู้ยืม โดยพิจารณาจากความสามารถของครัวเรือนที่จะชำระหนี้คืน เพื่อกำหนดวงเงินที่จะให้กู้ ระยะเวลาการชำระคืน และอัตราดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายให้แก่ผู้ให้กู้ เนื่องจากตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่มีได้ใช้เพียงราคา (อัตราดอกเบี้ย) เป็นกลไกในการจัดสรรสินเชื่อเพียงอย่างเดียว เพราะตลาดสินเชื่อเป็นตลาดที่ไม่สมบูรณ์ กล่าวคือ ผู้ให้กู้ไม่มีสารสนเทศที่สมบูรณ์เกี่ยวกับความสามารถชำระหนี้ และ/หรือความเต็มใจในการชำระหนี้ของผู้กู้ ปัญหาสารสนเทศดังกล่าว ซึ่งเรียกว่า ความไม่สมมาตรของสารสนเทศ (Asymmetric Information) ทำให้การให้กู้เป็นกิจกรรมที่มีความเสี่ยงมาก ผู้ให้กู้จึงต้องเสียค่าใช้จ่ายต่างๆ ในการคัดเลือกผู้กู้ ค่าใช้จ่ายในการทำสัญญา ค่าใช้จ่ายในการติดตามบังคับให้ผู้กู้มาชำระหนี้ หรือหากผู้กู้ไม่ชำระหนี้ ผู้ให้กู้ก็จะมีค่าใช้จ่ายเพิ่มเติมในการติดตามหนี้คืน ความเสี่ยงและค่าดำเนินการดังกล่าวทำให้เกิดนัยสำคัญเกี่ยวกับโครงสร้าง และพฤติกรรมในตลาดสินเชื่อหลายประการ เช่น ทำให้เกิดพฤติกรรมที่เรียกว่า การปันส่วนสินเชื่อ (Credit Rationing) กล่าวคือ ผู้ให้กู้จะคิดดอกเบี้ยในอัตราที่ต่ำกว่าอัตราตลาดแล้วใช้หลักเกณฑ์อื่นๆ ในการคัดเลือกผู้กู้ การปรับอัตราดอกเบี้ยให้สูงขึ้นเพื่อรักษาความสมดุลระหว่างอุปสงค์และอุปทาน จะทำให้กำไรของผู้ให้กู้ลดลง เพราะเมื่ออัตราดอกเบี้ยแพงขึ้นจะเกิดปรากฏการณ์ 2 อย่าง คือ ประการแรก ผู้ที่มาขอกู้จะประกอบด้วยผู้ที่มีความเสี่ยงมากขึ้น (high risk class) เพราะโครงการกู้ที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น ที่จะมีผลตอบแทนเฉลี่ยสูงพอที่จะชำระหนี้ได้ โครงการกู้ที่มีความเสี่ยงน้อยจะให้ผลตอบแทนต่ำ ผู้กู้ที่มีความเสี่ยงต่ำจะไม่สามารถกู้เงินได้เมื่ออัตราดอกเบี้ยอยู่ในระดับสูง ปรากฏการณ์นี้ เรียกว่า Adverse Selection Effect ปรากฏการณ์ที่สอง คือ ผู้กู้ที่มีแรงจูงใจที่จะลงทุนในกิจกรรมที่มีความเสี่ยงสูง และถ้าเกิดปัญหา ก็จะไม่ชำระหนี้ แสดงว่าเป็นการดึงดูดให้ผู้ให้กู่มาร่วมเสี่ยงในการลงทุนด้วย เรียกว่า Moral Hazard

Problem (นิพนธ์ พัวพงศกร, 2534: 183-260) และเมื่อประยุกต์กับทฤษฎีการบริโภคและการออม ทำให้สามารถอธิบายพฤติกรรมการกู้ยืมภาคครัวเรือนภายใต้ข้อจำกัดทางการเงินได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.1 การบริโภคในทฤษฎีวัฏจักรชีวิต และการก่อหนี้สินที่สัมพันธ์กับอายุ

เพื่อความเข้าใจในการอธิบาย จึงขอยกตัวอย่างในกรณีการตัดสินใจกู้ยืมเพื่อซื้อที่อยู่อาศัย ซึ่งถือว่าเป็นเงินกู้จำนวนมากของภาคครัวเรือน สถาบันการเงินส่วนใหญ่จะกำหนดให้วางเงินดาวน์ก่อนตามสัดส่วนของราคาที่อยู่อาศัย และยังคงดูแลเอกสารประกอบทางการเงิน เช่น หลักฐานเกี่ยวกับรายได้ เป็นต้น เพื่อพิจารณาศักยภาพในการชำระหนี้คืน หากเป็นครัวเรือนที่มีอายุน้อยซึ่งมีการออมน้อยและยังมีรายได้ไม่แน่นอน ก็จะไม่สามารถกู้ยืมเงินเพื่อซื้อที่อยู่อาศัยได้ ซึ่งทำให้อลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างหนี้ครัวเรือนกับอายุของครัวเรือนเป็นไปในลักษณะ hump-shaped pattern (ภาพที่ 1) การเพิ่มเติมเรื่องข้อจำกัดทางการเงิน (financial constraint) ทำให้สามารถอธิบาย

ได้ว่า การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างของตลาดสินเชื่อ และระดับการเข้าถึงแหล่งเงินทุนในระดับภาคครัวเรือน มีความสำคัญซึ่งกระทบต่อการขยายตัวของหนี้ภาคครัวเรือน

1.5 การวิเคราะห์การอนุมัติสินเชื่อตามคุณสมบัติของผู้กู้และลักษณะการใช้สินเชื่อ

ศิขริน ศิริอ่อน (2554: 17) อ่างโน นงนุช กะดีแดง (2541: 5) กล่าวว่า การวิเคราะห์การให้สินเชื่อเป็นวิธีการที่ธนาคารและสถาบันการเงินทั่วไปใช้ในการวิเคราะห์ฐานะทางการเงินของลูกค้านานาชาติต่างๆ เช่น สภาพคล่อง ความสามารถในการหารายได้ และการชำระหนี้ ความมั่นคงทางการเงิน ความสามารถในการดำเนินกิจการ เป็นต้น เพื่อที่จะใช้เป็นข้อมูลในการประกอบการตัดสินใจว่าจะให้เครดิตสินเชื่อหรือขยายสินเชื่อได้หรือไม่ หลักเกณฑ์การวิเคราะห์เครดิตที่ให้กับทั่วไปจะใช้หลักของนโยบาย 6 C's

นโยบาย 6 C's ประกอบด้วยลักษณะต่างๆ ดังนี้ คือ

1) คุณสมบัติของผู้ขอสินเชื่อ (Characteristic) เป็นคุณลักษณะด้านอุปนิสัยใจคอ และพฤติกรรมว่าจะมีความรับผิดชอบและความเต็มใจในการชำระหนี้มากน้อยเพียงใด ดูจากประวัติส่วนตัวทางด้านสังคม ความซื่อสัตย์ อายุ นิติภาวะหรือคุณสมบัติเฉพาะด้าน หน้าที่การงานและความสามารถ ความชำนาญประสบการณ์

2) ความสามารถในการชำระหนี้คืน (Capacity) เป็นการวิเคราะห์ถึงสมรรถภาพในการหารายได้ ค่าจ้าง เงินเดือน กำไรจากการดำเนินงาน แผนการบริหาร แผนการชำระคืน พิจารณาจากงบการเงินของกิจการทั้งบุคคล และงบกระแสเงินสด

3) ทุนของกิจการ (Capital) เป็นการวิเคราะห์ถึงฐานะการเงิน ได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน และทุนว่าเป็นอย่างไร สัดส่วนการลงทุนระหว่างเจ้าของกิจการกับสัดส่วนการขอสินเชื่อของธนาคารเหมาะสมหรือไม่เพียงใด

4) สภาพการณ์แวดล้อมทั่วไป (Condition) เช่น ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายของรัฐบาล การเมือง กฎหมาย ระบบภาษี ดินฟ้าอากาศ ปัญหาวัตถุดิบ ปัญหาแรงงาน การเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยี

5) หลักประกันหรือหลักทรัพย์ที่ใช้ค้ำประกัน (Collateral) ได้แก่ ที่ดิน อาคาร โรงเรือน สิทธิการเช่า พันธบัตร หุ้นหรือบุคคล

พิจารณาการควบคุมถึงการดำเนินงาน (Control) เป็นการพิจารณาถึงการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพของผู้กู้ ไม่ว่าผู้กู้ทุกคนจะมีระบบการเงินและการบริหารงานภายในดี เช่น บริหารแบบครอบครัว ซึ่งอาจจะทำได้ดีในธุรกิจหนึ่ง แต่อีกธุรกิจหนึ่งอาจจะทำได้ไม่ดีเท่าที่ควร ซึ่งอาจก่อให้เกิดปัญหาทางการเงินแก่ผู้ให้กู้ได้

1.6 การค้ำชำระหนี้ของเกษตรกร

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2537: 5) ได้ทำการวิเคราะห์สภาพการค้ำชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า พบว่า มาจากหลายสาเหตุดังต่อไปนี้

- 1) เกษตรกรมีความจำเป็นฉุกเฉินภายในครัวเรือน จึงนำเงินที่จะนำมาชำระหนี้มาเป็นค่าใช้จ่ายในครัวเรือนแทน เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าเล่าเรียนบุตร เป็นต้น
- 2) ผลผลิตเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ เช่น ภัยน้ำแล้ง โรคแมลงศัตรูพืชระบาด เป็นต้น ทำให้ผลผลิตที่ได้รับต่ำกว่าที่คาดการณ์ไว้
- 3) ปัญหาด้านการตลาด ราคาผลผลิตตกต่ำ
- 4) ขาดการสนับสนุนด้านการผลิต เช่น การส่งเสริมการผลิต การปรับปรุงโครงสร้างการผลิตตามความเหมาะสมในแต่ละพื้นที่
- 5) เกษตรกรมีภาระหนี้สินหลายแห่ง ทั้งสถาบันการเงินในระบบและนอกระบบ

ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (2533: 22-24) ได้สรุปมูลเหตุที่ทำให้หนี้เงินกู้ค้ำชำระของลูกค้าไว้ ดังต่อไปนี้

- 1) ปัจจัยที่เกิดจากตัวลูกค้าผู้กู้ ได้แก่ ลูกค้าเสียชีวิต ป่วยเรื้อรัง เลิกประกอบอาชีพการเกษตร ไปเสียจากภูมิลำเนา ต้องโทษจำคุก มีเจตนาบิดพลิ้วไม่ยอมชำระหนี้โดยไม่มีเหตุผล เป็นต้น
- 2) ผลผลิตได้รับความเสียหายเนื่องจากภัยธรรมชาติ จำหน่ายผลผลิตไม่ได้ หรือได้น้อย เนื่องจากปัญหาการขนส่งไปจัดจำหน่าย ไม่มีผู้รับซื้อและราคาผลผลิตตกต่ำ
- 3) ปัจจัยที่เกิดจากพนักงานธนาคาร ได้แก่ พนักงานธนาคารทุจริต ประพฤติตนไม่เหมาะสม เช่น ใช้จ่ายไม่สุภาพ พนักงานธนาคารบิดเบือนลูกค้าหรือกู้ยืมเงินลูกค้า และลูกค้าไม่ได้รับความสะดวกจากพนักงานธนาคารในการชำระหนี้
- 4) ปัจจัยอื่นๆ ได้แก่ ลูกค้าไม่ได้รับหนังสือเตือนการชำระหนี้จากธนาคาร ลูกค้าได้รับวัสดุอุปกรณ์การเกษตรที่ไม่มีคุณภาพ เช่น ปุ๋ยปลอม และลูกค้าเข้าร่วมโครงการส่งเสริมการเกษตรแบบครบวงจร แต่โครงการไม่ประสบความสำเร็จ เป็นต้น

สามารถ นิตย์เสมอ (2536: 6) ได้ทำการศึกษาสาเหตุการค้ำชำระหนี้ของเกษตรกรโดยทำการประมวลผลข้อมูลหนี้สินค้ำชำระของเกษตรกรที่มีอยู่กับส่วนงานราชการและธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สามารถสรุปสาเหตุได้ ดังนี้

- 1) ปัญหาเกิดจากส่วนงานราชการ เช่น การเร่งรัดดำเนินงานเพื่อสนองนโยบายของรัฐบาล ขาดงบประมาณสนับสนุนในด้านต่างๆที่จำเป็น ขาดการประสานงานที่ดี มีการให้สินเชื่อซ้ำซ้อน หรือพนักงานไม่มีความสนใจในการให้สินเชื่อแก่เกษตรกร

2) ปัญหาเกิดจากโครงการที่ไม่เหมาะสมในทางปฏิบัติ เช่น สภาพพื้นที่ขาดความอุดมสมบูรณ์ไม่เหมาะสมที่จะทำการเกษตร สินเชื่อที่จัดสรรไว้ให้ไม่เพียงพอ ปัจจัยการผลิตที่จัดหามาให้ไม่เหมาะสม

3) ปัญหาจากเหตุสุดวิสัย เช่น ภัยธรรมชาติ ภัยพิบัติ หรือราคาผลผลิตทางการเกษตรตกต่ำเกินกว่าความคาดหมาย

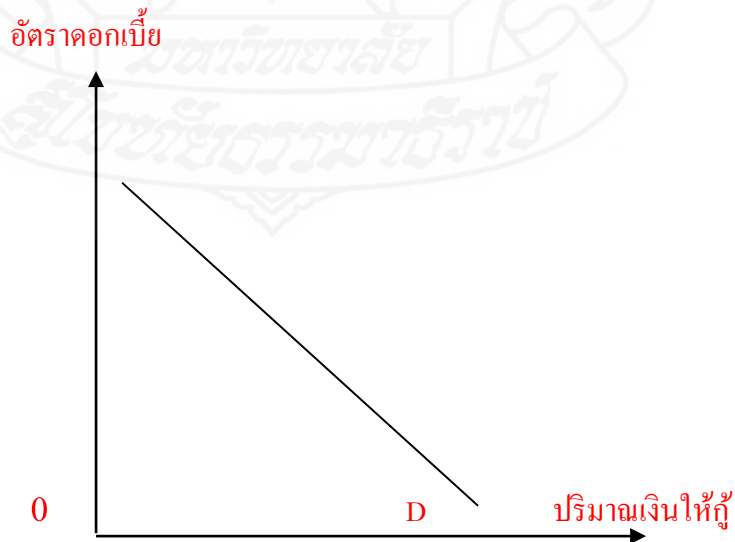
4) ปัญหาจากเหตุสุดวิสัยในตัวเกษตรกร เช่น ตาย วิกฤตชีวิต

ปัญหาเกิดจากความรู้อย่างเข้าใจของเกษตรกรเอง และการอธิบายให้ความกระจ่างในสาระสำคัญของโครงการจากเจ้าหน้าที่แก่เกษตรกร เช่น เกษตรกรมีความเข้าใจวัตถุประสงค์ของโครงการคลาดเคลื่อน โดยคิดว่าวัสดุอุปกรณ์หรือเครื่องมือทางการเกษตรที่ได้รับจากโครงการเป็นสิ่งของจากรัฐบาลให้ฟรีไม่ต้องชำระคืน และการใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ของเกษตรกรโดยจงใจบิดพลิ้ว

2. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

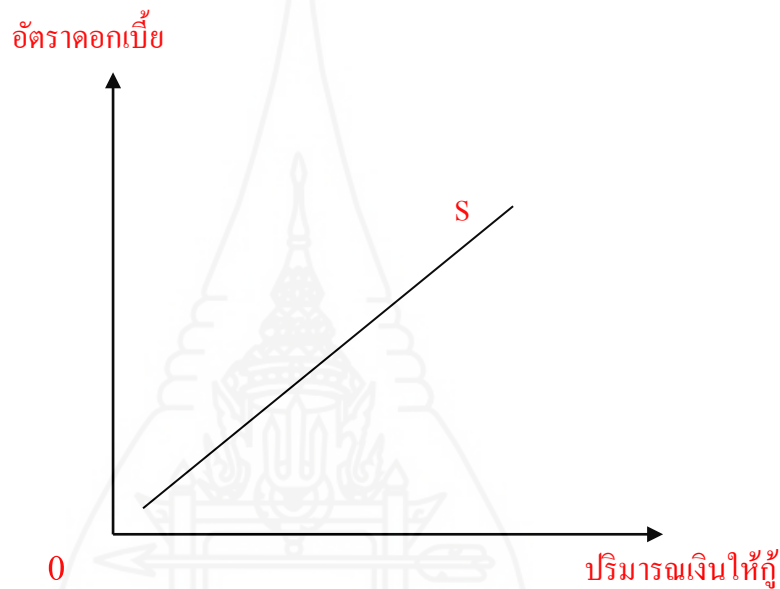
2.1 ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้

ทฤษฎีปริมาณเงินให้กู้ได้มีการพัฒนาแนวคิดจากทฤษฎีของสำนักคลาสสิก โดยแนวคิดนี้เริ่มต้นโดย Wicksell เมื่อปี ค.ศ. 1936 โดยการนำตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับความเป็นจริงของระบบเศรษฐกิจ มาใช้ประกอบการวิเคราะห์ และได้มีความเห็นว่าอัตราดอกเบี้ยโดยแท้จริงแล้วไม่ได้จ่ายเพื่อการออม แต่เป็นการจ่ายสำหรับการให้กู้ ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยจึงถูกกำหนดโดยอุปสงค์ต่อเงินกู้ และอุปทานของเงินให้กู้ (พิบูล ใ้วสุวรรณ, 2533: 192-194)

ภาพที่ 2.2 ลักษณะของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้

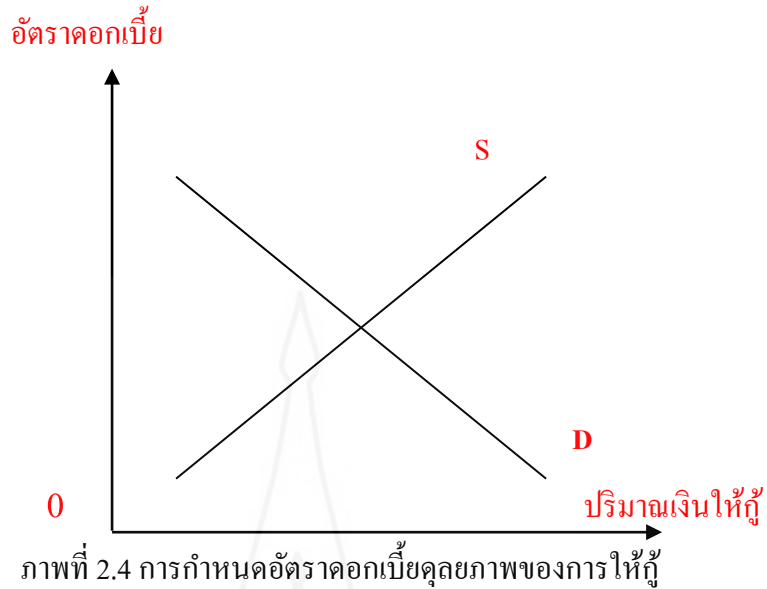
ในด้านอุปสงค์ต่อเงินกู้ที่สำคัญ ได้แก่ การลงทุน และการถือเงินไว้เฉยๆ ซึ่งการถือเงินชนิดนี้ อาจจะมีค่าเป็นลบ โดยทั่วไปแล้วผู้ขอกู้มักจะพอใจในอัตราดอกเบี้ยต่ำ ดังนั้น เส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้จะลาดลงจากซ้ายไปขวา เมื่อกำหนดให้แกนตั้งแทนอัตราดอกเบี้ยและแกนนอนแทนจำนวนเงินที่ขอกู้ แสดงให้เห็นว่า ณ ระดับอัตราดอกเบี้ยสูงความต้องการเงินกู้จะลดน้อยลง และเมื่ออัตราดอกเบี้ยลดต่ำลง ความต้องการเงินกู้จะเพิ่มมากขึ้น ซึ่งสามารถแสดงได้จากเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้ในภาพที่ 2.2

ภาพที่ 2.3 ลักษณะของเส้นอุปทานของเงินให้กู้

สำหรับอุปทานของเงินให้กู้นั้น หมายถึง เงินให้กู้ทั้งหมดในระยะเวลาใดเวลาหนึ่งแก่ ผู้บริโภค รัฐบาล และองค์กรธุรกิจ ปกติอัตราดอกเบี้ยต่ำ ความต้องการให้กู้จะลดน้อยลง แต่ถ้าอัตราดอกเบี้ยสูง ความต้องการให้กู้จะเพิ่มมากขึ้น ดังนั้น เส้นอุปทานของเงินให้กู้จะมีลักษณะลาดลงจากซ้ายไปขวา คล้ายเส้นอุปทานของสินค้าและบริการ ซึ่งสามารถแสดงได้จากเส้นอุปทานของเงินให้กู้ในภาพที่ 2.3 โดยกำหนดให้แกนตั้งแทนอัตราดอกเบี้ย และแกนนอนแสดงปริมาณเงินให้กู้

อุปสงค์และอุปทานของเงินให้กู้ยืมจะเป็นตัวกำหนดระดับอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพ โดยจะเกิดขึ้น ณ จุดตัดกันของเส้นอุปสงค์ต่อเงินกู้และเส้นอุปทานต่อเงินให้กู้ และอัตราดอกเบี้ยนี้จะเป็นอัตราดอกเบี้ยที่เหมาะสมที่เกิดขึ้นจากการให้กู้ในช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ซึ่ง ณ จุดนี้ จะแสดงถึงปริมาณอุปสงค์ต่อเงินกู้ที่เท่ากับปริมาณอุปทานต่อเงินให้กู้ ดังแสดงได้จากภาพที่ 2.4

แต่อย่างไรก็ตาม อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในตลาดแต่ละแห่งอาจมีความแตกต่างกัน เช่น สภาพการแข่งขัน ลักษณะของอุปทานเงินให้กู้ และระยะเวลาในการให้กู้ไม่เท่ากัน เป็นต้น ดังนั้น อัตราดอกเบี้ยดุลยภาพในแต่ละประเภทการกู้เงินอาจแตกต่างกันและมีได้หลายอัตรา ซึ่งอัตราดอกเบี้ยในตลาดต่างๆเหล่านี้จะต้องปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพ ณ จุดที่อุปสงค์ต่อเงินกู้และอุปทานต่อเงินให้กู้ในตลาดนั้นๆเท่ากันพอดี ถ้ามีอัตราดอกเบี้ยใดที่ผิดไปจากอัตราดอกเบี้ยดุลยภาพดังกล่าว ก็จะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านอุปสงค์และอุปทานของเงินกู้จนกระทั่งอัตราดอกเบี้ยกลับเข้าสู่ดุลยภาพ

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ชลัมพร ทักษาดิพงษ์ (2550) ได้ศึกษาถึงพฤติกรรมการชำระคืนหนี้เงินกู้ และปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ใช้ข้อมูลitudinal แบบอนุกรมเวลา ตั้งแต่ปีบัญชี 2534-2549 ในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิธีวิเคราะห์เชิงปริมาณ ทำการประมาณค่าสมการถดถอยเชิงซ้อนด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (Ordinary Least Square - OLS)

ผลการศึกษาพบว่าอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อการเกษตร ปริมาณการให้สินเชื่อ มูลค่าGDP ภาคการเกษตรหลักปรับด้วยCPI และช่วงเวลาพักชำระหนี้ตามนโยบายรัฐบาล เป็นปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการชำระหนี้ค่อนข้างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ในส่วนของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม พบว่าการเปลี่ยนแปลงปริมาณหนี้ค้างชำระมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยสินเชื่อการเกษตร ปริมาณการให้สินเชื่อการเกษตร และช่วงเวลาพักชำระหนี้ตามนโยบายรัฐบาล แต่มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าGDPภาคการเกษตรหลักปรับด้วยCPI เนื่องจากเมื่อเกษตรกรถูกลูกค้ามีความพึงพอใจต่อการใช้บริการกับธนาคาร มีความซื่อสัตย์ศรัทธา จึงทำให้มีความพยายามหาหนทางมาชำระหนี้ด้วยความเต็มใจ (willingness to pay) ส่วนปริมาณน้ำฝน ซึ่งเป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งชำระหนี้ (ability to pay) นั้นมีอิทธิพลต่อหนี้เงินกู้ค้างชำระน้อยที่สุด

ดังนั้น การปล่อยสินเชื่อเงินกู้แก่เกษตรกรลูกค้าจึงควรเน้นที่คุณภาพมีการกำกับดูแลมากกว่าว่าเน้นปริมาณสินเชื่อ อีกทั้งการกำกับดูแลติดตามการส่งชำระหนี้ของธนาคารที่พึงมีต่อเกษตรกรลูกค้า จะเป็นการป้องกันอัตราดอกเบี้ยปรับจากการผิดนัดชำระหนี้ มาตรการดังกล่าวจะส่งผลต่อการบริหารหนี้ค้างชำระหรือลดปริมาณหนี้ค้างของธนาคารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น

รัศมี สว่างผล (2544) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม การติดต่อสื่อสาร และจิตวิทยา ที่มีผลต่อการชำระหนี้ค้ำของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา ตลอดจนปัญหาการส่งเงินชำระหนี้ค้ำ โดยใช้การสัมภาษณ์ลูกค้าเกษตรกรเป็นรายคนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์สมการถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

จากการศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างเป็นเพศชายอายุเฉลี่ย 48.3 ปี มีจำนวนบุตรเฉลี่ย 3.3 คน จบการศึกษาระดับประถมศึกษาโดยมีรายได้ของครัวเรือนเฉลี่ย 147,240.70 บาท/ครัวเรือน/ปี มากกว่าร้อยละ 90 เป็นสมาชิกกลุ่มลูกค้า ธ.ก.ส. และสหกรณ์การเกษตร เกษตรกรใช้เงินกู้ได้ตรงตามวัตถุประสงค์ เกษตรกรที่ได้รับเงินกู้ไม่เพียงพอยังคงพึ่งพาการกู้จากแหล่งเงินกู้ภายนอก ความพึงพอใจการช่วยเหลือจาก ธ.ก.ส. อยู่ในระดับพอสมควร เกษตรกรได้ใช้ประโยชน์จากเงินกู้ ธ.ก.ส. อยู่ในระดับปานกลางถึงมาก และมีฐานะดีขึ้น

ในขณะที่ตัวแปรอิสระที่มีความสำคัญต่อความสามารถในการชำระหนี้ ประกอบด้วยขนาดเนื้อที่ถือครอง รายได้ทั้งหมดภายในครอบครัว และการมีเงินออม กล่าวคือ สถานภาพทางเศรษฐกิจของเกษตรกรมีผลต่อการชำระหนี้ ดังนั้น การส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้าประกอบอาชีพ

เสริมเพื่อเพิ่มรายได้ภายในครอบครัว และการส่งเสริมการออม จะส่งผลต่อความสามารถส่งชำระหนี้ให้สูงขึ้น

บัวคำ แก้วปัญญา (2551) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอน้ำขุ่น สาขาน้ำยืน จังหวัดอุบลราชธานี และสภาพปัญหากรมไปถึงความต้องการของเกษตรกรลูกค้า โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เกษตรกรรายคนในการเก็บรวบรวมข้อมูล และอธิบายด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

ผลการศึกษาพบว่าเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศชายมีครอบครัวแล้วทั้งสิ้นและยังอยู่ร่วมกัน ลูกค้าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41-50 ปี จบการศึกษาภาคบังคับ เป็นลูกค้ามาประมาณ 11-15 ปี มีการประกอบอาชีพทางการเกษตรหมุนเวียนตลอดทั้งปี พื้นที่ทางการเกษตรอยู่นอกเขตชลประทาน มีที่ดินการเกษตรเป็นของตนเอง มีรายได้อยู่ระหว่าง 40,000-60,000 บาท/ปี มีหนี้เงินกู้ อยู่ระหว่าง 50,000-100,000 บาท/ครัวเรือน ส่วนใหญ่ใช้หลักประกันในการกู้เงินแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ พบว่า มีปัจจัยเพียงอย่างเดียว คือ รายได้จากเกษตรในรอบปีการผลิตมีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ดังนั้น การส่งเสริมการผลิตให้มีประสิทธิภาพในภาคเกษตรกรรมเพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มมากขึ้น จึงมีความสำคัญต่อการส่งชำระหนี้ ธ.ก.ส. อาจส่งเสริมให้ความรู้ทางวิชาการในการผลิตความรู้ทางด้านการวางแผนการตลาดแก่เกษตรกรลูกค้า

ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. คือ ปัญหาเรื่องการออกเอกสารสิทธิ์ที่ดิน หรือ ส.ป.ก. 4-01 ก. ปัญหาเรื่องการลดดอกเบี้ยเงินกู้หรือพักชำระหนี้ ปัญหาเรื่องการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ปัญหาเรื่องการจัดหาตลาดรองรับผลผลิต และปัญหาการแก้ไขภาระหนี้สิน หากธนาคารนำปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้ามาวางนโยบายแก้ไขได้ จะเป็นพื้นฐานในการส่งเสริมการผลิตให้มีประสิทธิภาพ อันจะนำไปสู่รายได้ที่สูงขึ้นของเกษตรกรลูกค้า จากการที่รายได้จากการเกษตรในรอบปีมีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้ รายได้ที่สูงขึ้นจึงเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถส่งชำระหนี้ได้มากขึ้น

บุญยืน กาชัย (2545) ได้ศึกษาถึงความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. หน่วยอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ระยะเวลา 1 ปี และศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางด้านลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคม กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ รวมไปถึงปัญหาและอุปสรรคของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. เกี่ยวกับการดำเนินงานโครงการพักชำระหนี้ โดยใช้แบบสอบถามในการสัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลทางสถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบไคสแควร์ (Chi-Square)

จากผลการศึกษา พบว่า หลังเข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ระยะเวลา 1 ปี เกษตรกรส่วนใหญ่ร้อยละ 77.23 สามารถชำระหนี้ได้บางส่วน เนื่องจากสามารถออมเงินได้ จำนวนเกษตรกรที่ไม่สามารถชำระหนี้ได้เนื่องจากปัญหารายได้ไม่พอกับค่าใช้จ่ายมีร้อยละ 12.87 และที่เหลือร้อยละ 9.90 สามารถชำระหนี้ได้หมดเนื่องจากมีหนี้คงเหลือน้อย

จากการทดสอบสมมติฐาน พบว่า อาชีพหลักก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ รายได้รองภาคการเกษตรหลังเข้าร่วมโครงการ รายได้หลักนอกภาคการเกษตรก่อนเข้าร่วมโครงการ รายได้รองนอกภาคการเกษตรก่อนและหลังเข้าร่วมโครงการ การปรับเปลี่ยนอาชีพหลังเข้าร่วมโครงการ มีความสัมพันธ์กับความสามารถในการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกร ในระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 หมายความว่า การประกอบอาชีพหลักและอาชีพรองล้วนมีความสำคัญต่อการส่งชำระหนี้ การส่งเสริมการประกอบอาชีพหลักให้มีความเข้มแข็งและหาอาชีพรองประกอบเพื่อหารายได้เสริม จะเป็นการส่งเสริมให้เกษตรกรมีความสามารถในการส่งชำระหนี้เงินกู้เพิ่มขึ้น

ในส่วนของปัญหาและอุปสรรค พบว่า ผลผลิตการเกษตรราคาตกต่ำ ปัจจัยการผลิตมีราคาสูง ปริมาณผลผลิตน้อยลง เกษตรกรมีรายได้น้อยไม่เพียงพอกับรายจ่าย ทำให้สามารถชำระหนี้ได้เพียงบางส่วนหรือไม่สามารถชำระหนี้ได้ จึงเป็นหน้าที่รัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะวางนโยบายเพื่อสร้างเสถียรภาพทางด้านราคาผลผลิตทางการเกษตร การควบคุมราคาขึ้นสูงของปัจจัยการผลิตให้อยู่ในระดับที่เหมาะสม รวมไปถึงการให้ความรู้พื้นฐานทางการเงินแก่เกษตรกรเพื่อควบคุมค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนให้เหมาะสม

ปรีชา แฮรี่ (2539) ได้ศึกษาถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจ สังคม และจิตวิทยา ที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ตลอดจนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. อำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง โดยทำการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้าที่ชำระหนี้ได้ตามปกติ 100 คน และลูกค้าที่ค้างชำระ 60 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจากค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นลูกค้าเงินกู้กับ ธ.ก.ส. การใช้เงินกู้ผิดวัตถุประสงค์ สถานภาพการถือครองที่ดิน ขนาดของฟาร์ม รายได้ในฟาร์ม รายได้นอกฟาร์ม เขตชลประทาน ปริมาณเงินกู้จากธนาคาร และทัศนคติต่อธนาคาร

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า พบว่า การใช้เงินผิดวัตถุประสงค์ ขนาดของฟาร์ม และรายได้ในฟาร์ม มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า แสดงว่าการที่เกษตรกรมีฟาร์มการผลิตขนาดใหญ่ย่อมส่งผลต่อรายได้ในฟาร์มที่สูงขึ้น ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อการส่งชำระหนี้ที่สูงขึ้น แต่

ในขณะที่การใช้เงินกู้ยืมวัตถุประสงค์ของเกษตรกรทำให้เกษตรกรมีการชำระหนี้คืนที่แย่ง ช.ก.ศ. จึงควรมีการกำกับดูแลการใช้เงินกู้ของเกษตรกรให้เข้มงวดตามวัตถุประสงค์มากยิ่งขึ้น

ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า คือ ปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก และระบบการผลิตพืชและสัตว์ไม่ชัดเจน โดยปัญหาเหล่านี้ ช.ก.ศ. สามารถส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้ารวมกลุ่มเป็นวิสาหกิจชุมชนในการผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐาน ประสานงานกับหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเพื่อหาตลาดรองรับผลผลิต และสมควรที่จะจัดอบรมส่งเสริมให้ความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิตให้แก่เกษตรกรลูกค้าให้มีความเหมาะสมและทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ ส่วนปัญหาเรื่องแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตรนั้น ช.ก.ศ. อาจจะส่งเสริมสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าสำหรับบริหารจัดการวางระบบน้ำภายในพื้นที่การผลิต

รังสฤษฎ์ บุญศักดิ์ (2551) ได้ศึกษาถึงปัจจัย ที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ศ. ตลอดจนปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า ช.ก.ศ. หน่วยอำเภอเชิงใน 1 สาขาเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี โดยทำการสุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้าที่ชำระหนี้ได้ตามปกติ 285 คน และลูกค้าที่ค้างชำระ 85 คน เก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติจาก ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์

ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ อายุ ระยะเวลาการเป็นลูกค้าเงินกู้กับช.ก.ศ. การใช้เงินกู้ตามวัตถุประสงค์ ขนาดของพื้นที่การผลิต รายได้จากการเกษตร รายได้นอกการเกษตร และปริมาณเงินกู้ของธนาคาร

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า พบว่า การใช้เงินกู้ยืมวัตถุประสงค์ ขนาดของพื้นที่การผลิต และรายได้จากการเกษตร มีความสัมพันธ์กับการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า จากผลการวิเคราะห์มีความเหมือนกับผลการวิเคราะห์จากงานวิจัยของปรีชา แฮร์ แสดงให้เห็นถึงความสำคัญในการควบคุมแนะนำการใช้ให้ตรงตามวัตถุประสงค์ อีกทั้งขนาดพื้นที่การผลิตและระดับรายได้การเกษตรก็มีความสัมพันธ์ต่อการชำระหนี้เช่นเดียวกัน

ปัญหาและความต้องการของเกษตรกรลูกค้า คือ ปัญหาเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ปัญหาแหล่งน้ำที่ใช้ในการเกษตร ไม่มีตลาดรองรับผลผลิตของสมาชิก ปัญหาเรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ นั้นเกิดจากการที่เกษตรกรลูกค้าชำระหนี้ไม่ทันกำหนดหรือค้างชำระหนี้ จึงเกิดดอกเบี้ยปรับตามระเบียบของธนาคารทำให้อัตราดอกเบี้ยสูงเพิ่มขึ้นกว่าปกติ พนักงานจึงควรติดตามกำกับกำกับการชำระหนี้แก่เกษตรกรลูกค้าให้ต่อเนื่อง เพื่อเป็นการช่วยลูกค้ารักษาผลประโยชน์เรื่องอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ส่วนปัญหาเรื่องแหล่งน้ำในการผลิตและตลาดรองรับผลผลิตนั้น ช.ก.ศ.สามารถส่งเสริมสินเชื่อและให้ความรู้เกี่ยวกับการบริหารจัดการระบบน้ำในพื้นที่การผลิตแก่เกษตรกร และช่วย

ประสานระหว่างเกษตรกรและหน่วยงานทั้งภาครัฐและภาคเอกชนเพื่อส่งเสริมการตลาดและหาตลาดรองรับผลผลิตแก่เกษตรกรลูกค้า

ศิขริน ศิริอ่อน (2554) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้า ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารามอินทรา กม.10 โดยใช้ข้อมูลทั้งปฐมภูมิและทุติยภูมิในการวิเคราะห์เชิงพรรณนา และวิเคราะห์เชิงปริมาณด้วยวิธีการสมการถดถอยเชิงซ้อน (Multiple Regression Analysis) เพื่อหาปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัย

ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาในการผ่อนชำระ จำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด มูลค่าหลักประกันที่ใช้ในการขอกู้ ภาระค่าใช้จ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ และในการชำระหนี้อื่น

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า มูลค่าหลักประกันที่ใช้ในการขอกู้เป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยในทิศทางเดียวกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ส่วนปัจจัยทางด้านอายุ ระดับการศึกษา อาชีพ จำนวนสมาชิกในครอบครัว ระดับรายได้เฉลี่ยครอบครัวต่อเดือน ระยะเวลาในการผ่อนชำระ จำนวนเงินที่ผ่อนชำระในแต่ละงวด ภาระค่าใช้จ่ายในการส่งบุตรหลานเรียนหนังสือ และในการชำระหนี้อื่น เป็นปัจจัยที่ไม่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้า

เพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้ธนาคารเผชิญความเสี่ยงจากการเกิดหนี้ค้างชำระ ธนาคารควรมีการประเมินหลักประกันในการกู้จากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ได้มูลค่าหลักประกันใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุดและได้รับวงเงินกู้ตามความสามารถในการชำระหนี้คืนได้

อัครารุช แชนสันเทียะ (2551) ได้ทำการศึกษาได้ทำการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรต่อ ธ.ก.ส. สาขาคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาสภาพลูกหนี้และการชำระหนี้สินของเกษตรกรลูกค้าที่สามารถชำระหนี้ได้และไม่สามารถชำระหนี้ได้ ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินของเกษตรกรลูกค้า และศึกษาปัญหาและอุปสรรคการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า โดยทำการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน ทำการวิเคราะห์เชิงสถิติโดยวิธีเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย การแจกแจงความถี่แบบหลายทาง และหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้วยวิธีวิเคราะห์แบบถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ตัวแปรที่นำมาศึกษา ได้แก่ รายได้การเกษตร รายได้นอกภาคการเกษตร ค่าใช้จ่ายการเกษตร ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร เงินออม ความเสียหายของผลผลิต การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ความช่วยเหลือจากบุคคลอื่นๆ สภาพแวดล้อมของกลุ่มลูกค้า และหนี้สินภายนอก

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินของเกษตรกรลูกค้า คือ ระดับราคาสินค้าการเกษตร รองลงมาคือค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนสูง และผลผลิตการเกษตรได้รับความเสียหาย อันเป็นอุปสรรคที่ทำให้เกษตรกรลูกค้าไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือชำระหนี้ไม่ตรงตามกำหนด โดยปัจจัยค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตร และเงินออม มีอิทธิพลต่อการชำระหนี้ ธ.ก.ส. อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยค่า R-square เท่ากับ 0.6245 ในขณะที่ค่าใช้จ่ายนอกภาคการเกษตรมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.127 และปริมาณเงินออมมีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 1.829 ส่วนปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า คือ การขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร การไม่สามารถลดต้นทุนการผลิตทางการเกษตร และการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเงินออม

อุทัย กุลสัมพันธมิตร (2550) ได้ศึกษาถึงปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินของลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตรของธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ในการศึกษาเพื่อ ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินของลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตร ปัญหาและอุปสรรคต่อการชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตร และศึกษาแนวทางในการกำหนดสินเชื่อและคัดเลือกลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตรของ ธนาคารทหารไทย จำกัด (มหาชน) เขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่

ในการศึกษาครั้งนี้ได้ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากลูกหนี้ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่ายตามวิธีการของ Yamane ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 293 ราย จากจำนวนลูกค้าทั้งหมด 1,100 ราย โดยใช้ปัจจัยในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ข้อมูลทั่วไป คือ เพศ อายุ อาชีพ รายได้ ปัจจัยภายนอก คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และปัจจัยภายใน คือ ลูกหนี้สถาบันการเงิน จากนั้นนำข้อมูลที่ได้อาวิเคราะห์ทางสถิติผ่านค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย นำเสนอผ่านรูปแบบตารางเพื่อการเปรียบเทียบข้อมูลที่ชัดเจน เมื่อนำข้อมูลที่ได้อาตรวจสอบความถูกต้องแล้ว จึงนำข้อมูลมาลงรหัสเพื่อทำการวิเคราะห์

จากการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อภาระหนี้สินของลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตร คือ ปัจจัยภายนอก คือ เศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี รองลงมาปัจจัยภายในเกี่ยวกับลูกหนี้ และปัจจัยภายในเกี่ยวกับธนาคาร ในด้านปัญหาและอุปสรรคต่อการชำระหนี้สินของลูกหนี้สินเชื่อสหกรณ์การเกษตรเกี่ยวกับปัจจัยภายนอก โดยให้ความสำคัญต่อสถานะเศรษฐกิจ ชะงัก การลดการลงทุนและการจ้างงานมากที่สุด สำหรับปัจจัยภายในเกี่ยวกับตัวลูกหนี้ให้ความสำคัญต่อปัญหาทางการเงิน เนื่องจากมีหนี้สินภายนอกเพิ่มมากขึ้น สำหรับปัจจัยภายในเกี่ยวกับธนาคารให้ความสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงอัตราดอกเบี้ยที่สูงขึ้น ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินมากที่สุด

แนวทางในการกำหนดสินเชื่อจึงควรมุ่งเน้นการปล่อยสินเชื่อให้สัมพันธ์กับความสามารถในการชำระหนี้ และควรติดตามการชำระหนี้อย่างใกล้ชิด

จากการทบทวนวรรณกรรมงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จะสังเกตเห็นได้ว่าผู้ที่ศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการชำระหนี้ นั้น ส่วนใหญ่จะใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลผ่านสถิติเชิงพรรณนา ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน บางกรณีศึกษาอาจมีการหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้กับหนี้ค้างชำระหรือสถานะการส่งชำระหนี้เพิ่มเติม โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการศึกษาส่วนใหญ่ก็จะได้รับผลลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ ได้แก่ รายได้จากการเกษตร พื้นที่ทำกิน การนำเงินกู้ไปใช้ถูกต้องตามวัตถุประสงค์การกู้หรือไม่ และปัญหาส่วนใหญ่ที่ลูกหนี้ประสบอยู่ต้องได้รับการแก้ไข คือ แหล่งน้ำในที่ทำกิน ประสิทธิภาพในการผลิตรายได้ต่อค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน และแหล่งตลาดรองรับผลผลิต ซึ่งล้วนแต่เป็นปัญหาที่ทางหน่วยงานภาครัฐและเอกชนที่เกี่ยวข้อง รวมไปถึงตัวลูกหนี้เอง ต้องร่วมมือกันแก้ไข ปรับทัศนคติในการวางแผนดำเนินการผลิตในรอบปี การบริหารจัดการการผลิตเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ส่งเสริมให้ความรู้เกี่ยวกับการเงินขั้นพื้นฐาน การออมเงิน การจดบัญชีครัวเรือน เป็นต้น การแก้ปัญหาดังกล่าวล้วนส่งผลต่อวินัยทางการเงินของลูกหนี้และสถานะทางการเงินของลูกหนี้ให้ดีขึ้น ซึ่งจะเป็นการเพิ่มความสามารถในการส่งชำระหนี้เงินกู้ให้ดีขึ้น ลดปัญหาหนี้ค้างชำระแก่สถาบันการเงินต่างๆได้ต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย เกษตรกรปลูกข้าวผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย1 จำนวน 7,826 ราย แบ่งออกเป็นเขตดำเนินการสินเชื่อ 10 เขต ประกอบด้วยพื้นที่การปกครองทั้งหมด 4 ตำบล คือ ตำบลหนองกะท้าว ตำบลบ้านแยง ตำบลห้วยเสี้ย และตำบลบ้านพร้าว เพื่อความสะดวกสามารถแจกแจงได้ตามตาราง ดังต่อไปนี้

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย เกษตรกรปลูกข้าวผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย1 และยังคงติดต่อดำเนินธุรกรรมด้านสินเชื่อกับธนาคารจนถึงปัจจุบัน จำนวน 367 ราย (จำนวนกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan) จากจำนวนลูกค้าในเขตการดำเนินงานสินเชื่อ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 ทั้ง 10 เขต จำนวน 7,826 ราย โดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นในการเก็บข้อมูล ซึ่งจะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้าโดยตรง

ตารางที่ 3.1 ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan

ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง	ขนาดประชากร	ขนาดตัวอย่าง
10	10	45	40	80	66	130	97	200	132
15	14	50	44	85	70	140	103	210	136
20	19	55	48	90	73	150	108	220	140
25	24	60	52	95	76	160	113	230	144
30	28	65	56	100	80	170	118	240	148
35	32	70	59	110	86	180	123	250	152
40	36	75	63	120	92	190	127	260	155

ตารางที่ 3.1 (ต่อ)

ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง	ขนาด ประชากร	ขนาด ตัวอย่าง
270	159	460	210	950	274	2,000	322	7,000	364
280	162	480	214	1,000	278	2,200	327	8,000	367
290	165	500	217	1,100	285	2,400	331	9,000	368
300	169	550	226	1,200	291	2,600	335	10,000	370
320	175	600	234	1,300	297	2,800	338	15,000	375
340	181	650	242	1,400	302	3,000	341	20,000	377
360	186	700	248	1,500	306	3,500	346	30,000	379
380	191	750	254	1,600	310	4,000	351	40,000	380
400	196	800	260	1,700	313	4,500	354	50,000	381
420	201	850	265	1,800	317	5,000	357	75,000	382
440	205	900	269	1,900	320	6,000	361	100,000	384

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ผู้ศึกษาได้ใช้ข้อมูลบัญชีเงินกู้เกษตรกรลูกค้าของธนาคารเอง และสร้างแบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งแบบสอบถามได้นำกรอบแนวคิดจากการนำข้อมูลในการทบทวนวรรณกรรมที่ได้ศึกษาไว้แล้ว และการศึกษาค้นคว้าแนวคิดจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประยุกต์ใช้ โดยแบ่งแบบสอบถามออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของลูกค้าเกษตรกร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา จำนวนสมาชิกภายในครอบครัว ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพต่อปี ระดับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพต่อปี จำนวนเงินออม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงินของลูกค้าเกษตรกร ได้แก่ วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้ ระยะเวลาในการรอเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคเกษตรกรรมเพื่อจำหน่าย จำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคาร ต้นเงินคงเป็นหนี้ร่วมกับธนาคาร หลักประกันที่ใช้ในการกู้ยืมเงินกับธนาคาร จำนวนต้นเงินพึงชำระกับธนาคาร จำนวนต้นเงินคงค้างชำระกับธนาคาร การติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร

ส่วนที่ 3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของลูกค้าเกษตรกร ได้แก่ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ แหล่งที่มาของรายได้ในการชำระหนี้กับธนาคาร สาเหตุแห่งการค้าชำระหนี้หรือส่งชำระหนี้ได้ไม่ทันกำหนดเวลา

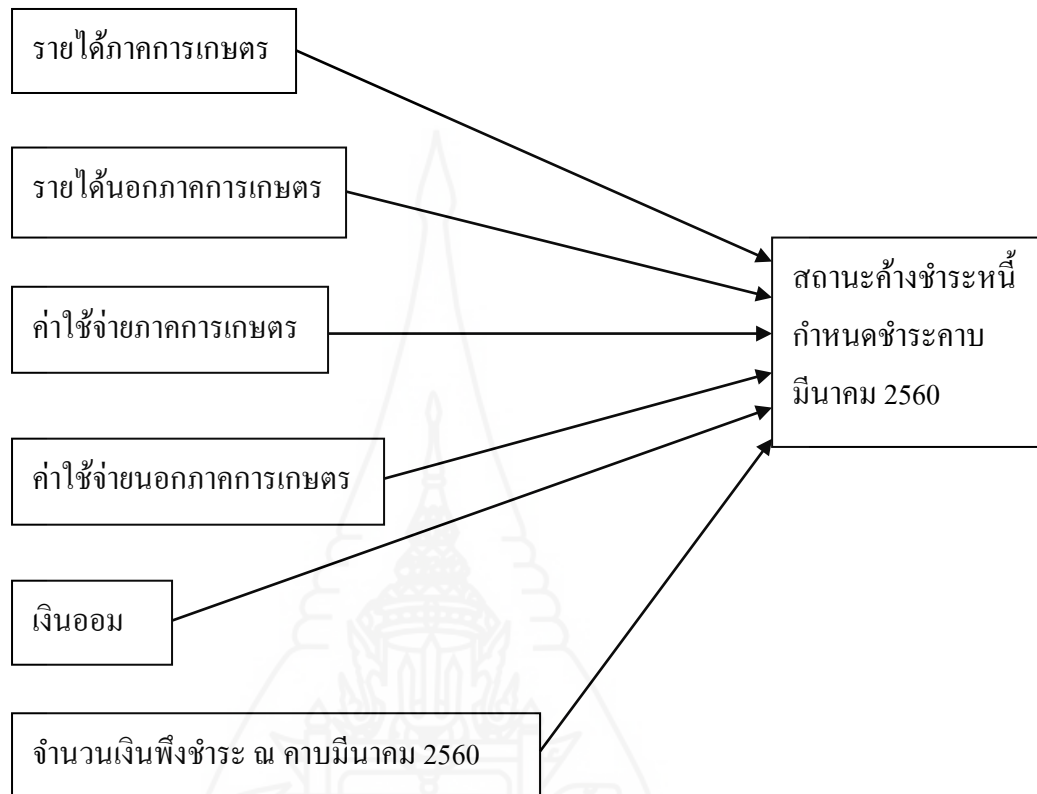
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ ได้แก่ ความต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล และความต้องการความช่วยเหลือจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ข้อมูลปฐมภูมิ ผู้ศึกษาเลือกใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างลูกค้าเกษตรกร ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอ นครไทย (จำนวนกลุ่มตัวอย่างกำหนดโดยใช้ตาราง Krejcie & Morgan) โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลอยู่ในช่วงเดือน กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2560 ถึงเดือน มีนาคม พ.ศ. 2560 โดยการสัมภาษณ์เกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร เป็นรายคน ในเขตดำเนินการสินเชื่อ 10 เขต ประกอบด้วยพื้นที่การปกครองทั้งหมด 4 ตำบล คือ ตำบลหนองกะท้าว ตำบลบ้านแยง ตำบลห้วยเอี้ย และตำบลบ้านพร้าว จำนวน 367 ราย แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า และข้อเสนอแนะ

3.2 ข้อมูลทุติยภูมิ ข้อมูลจำนวนเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอ นครไทย ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงิน และข้อมูลการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอ นครไทย ผู้ศึกษาได้สืบค้นข้อมูลจากระบบอินทราเน็ตภายในของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

4. แบบจำลองทางทฤษฎีในการวิจัย

ดังสมการต่อไปนี้ $Y = f(I_1, I_2, E_1, E_2, S, D)$

Y = สถานะค้างชำระหนี้ กำหนดชำระคาบ มีนาคม 2560

I_1 = รายได้ภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

I_2 = รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

E_1 = ค่าใช้จ่ายภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

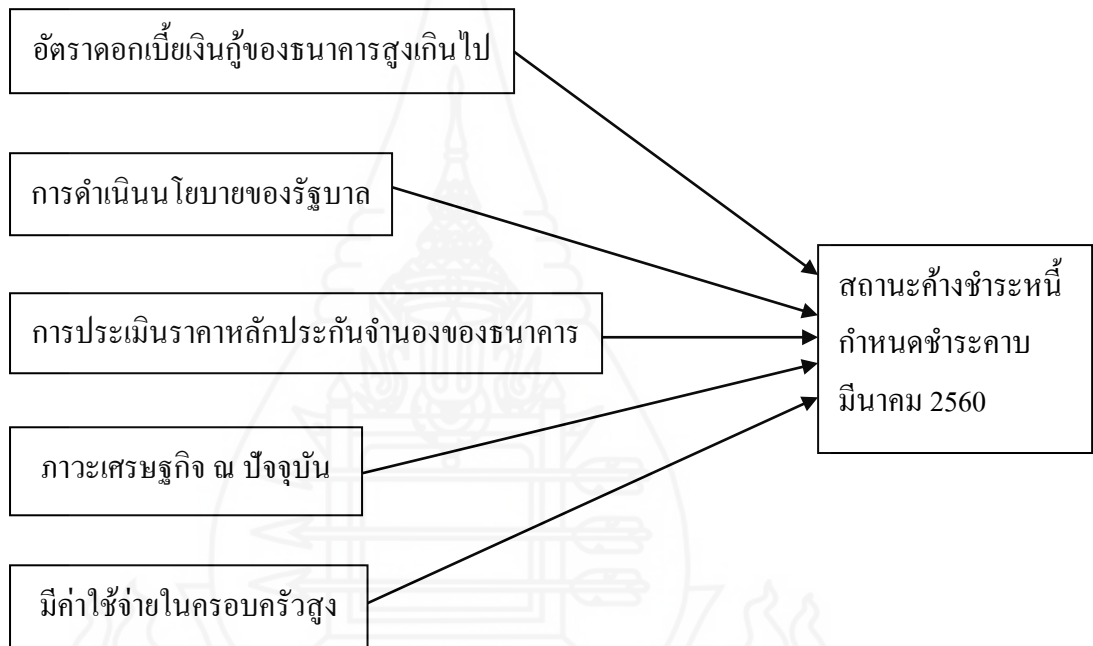
E_2 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า

S = เงินออมของเกษตรกรลูกค้า

D = จำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560

จากกรอบแนวคิดเชิงปริมาณในบทที่ 1 ข้างต้น ผู้ศึกษาวิจัยได้นำแบบจำลองทางทฤษฎีที่สามารถนำมาใช้ประโยชน์ในการคำนวณหาความสัมพันธ์ที่สอดคล้องกับกรอบแนวคิดเพื่อแก้ปัญหาในงานวิจัย คือ วิธีการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis)

การวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติกในงานวิจัยนี้ เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรเชิงพหุรูปแบบหนึ่ง ใช้ทำนายค่าความน่าจะเป็น เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์ในการวิเคราะห์ตัวแปรตาม ที่มีค่าของข้อมูลเพียง 2 ค่า บ่อยครั้งที่พบว่าในสถานการณ์ต่างๆ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์มีค่าของตัวแปรตามไม่ต่อเนื่อง เช่น ผลลัพธ์ที่ได้ อาจเป็นเรื่องที่สนใจหรือไม่สนใจ ตายหรือไม่ตาย เป็นต้น ซึ่งหมายถึงตัวแปรที่ให้ผลลัพธ์ได้ 2 ค่า คือ Dichotomous Variable สำหรับกรณีศึกษาวิจัยนี้ ตัวแปรตามจะให้ค่าผลลัพธ์สถานะค้างชำระหนี้กำหนดชำระคาบมีนาคม 2560 เพียง 2 ค่า คือ ค้างชำระหนี้หรือไม่ค้างชำระหนี้

และจากกรอบแนวคิดเชิงคุณภาพในบทที่ 1 ข้างต้น ผู้ศึกษาต้องการเพียงสำรวจปัญหาว่า ตัวแปรอิสระซึ่งประกอบไปด้วย อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารที่สูงเกินไป การดำเนินนโยบายของรัฐบาล การประเมินราคาหลักประกันจำนองของธนาคาร ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน และการที่เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง มีผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ คาบมีนาคม 2560 ของเกษตรกรลูกค้ำเองหรือไม่นั้น ผู้ศึกษาวิจัยจึงเลือกใช้ค่าสถิติเบื้องต้นคือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และฐานนิยม ในการวิเคราะห์ข้อมูลเท่านั้น ซึ่งรายละเอียดในการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบจำลองจะได้ทำการอธิบายในหัวข้อถัดไป

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปทางด้านประชากรศาสตร์ และข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงิน ของเกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม อีกทั้งยังใช้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean) และค่าฐานนิยม (Mode)

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด 2538: 101)

$$P = \frac{f \times 100}{n}$$

เมื่อ

P = ค่าคะแนนเฉลี่ย

f = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.2 ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Arithmetic Mean หรือ $\bar{X}$) (ชูศรี วงศ์รัตน์ 2541: 66)

$$\bar{X} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ

$\bar{X}$ = ค่าคะแนนเฉลี่ย

$\sum x$ = ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ฐานนิยม (Mode) (บุญชม ศรีสะอาด 2545: 103)

ฐานนิยม คือ การวัดแนวโน้มเข้าสู่ส่วนกลางอีกรูปแบบหนึ่ง หาได้จากการพิจารณาว่าข้อมูลตัวใดซ้ำกันมากที่สุด หรือมีความถี่มากที่สุด ข้อมูลตัวนั้น คือ ฐานนิยม

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงอนุมาน ใช้อธิบายถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของลูกค้าเกษตรกร โดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เป็นการหารูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูลที่แสดงถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ซึ่งมีสูตรสมการ ดังต่อไปนี้

$$Y = a + b_1I_1 + b_2I_2 + b_3E_1 + b_4E_2 + b_5S + b_6D + \varepsilon_i$$

เมื่อ

Y = ผลการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ณ กำหนดชำระคาบเดือนมีนาคม 2560 (ตัวแปรตาม)

- a = ค่าคงที่
 $b_1, b_2, b_3, \dots, b_5$ = ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ (ตัวแปรอิสระ) ลำดับที่ 1 ถึง 5
 $x_1, x_2, x_3, \dots, x_n$ = คะแนนของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ (ตัวแปรอิสระ) ลำดับที่ 1 ถึง n
 I_1 = รายได้ภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า
 I_2 = รายได้นอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า
 E_1 = ค่าใช้จ่ายภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า
 E_2 = ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้า
 S = เงินออมของเกษตรกรลูกค้า
 D = จำนวนเงินพึงส่งชำระ ณ คาบมีนาคม 2560
 ε_i = ค่าความคลาดเคลื่อนในการเก็บข้อมูลครั้งที่ i

วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) นั้น เมื่อผู้ศึกษาได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเรียบร้อยแล้ว จะนำข้อมูลที่ได้กำหนดลงรหัสเรียบร้อยแล้วมาบันทึกในโปรแกรมการวิเคราะห์ทางสถิติในเชิงสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) ในระบบคอมพิวเตอร์ เพื่อหาค่าทางสถิติ และวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาความสัมพันธ์ทางสถิติ โดยใช้ระดับความเชื่อมั่นในระดับร้อยละ 95 ($\alpha = 0.05$) เป็นเกณฑ์ในการยอมรับหรือปฏิเสธสมมติฐานในการวิจัย

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขานครไทย หน่วยอำเภอนครไทย 1 จังหวัดพิษณุโลก ตลอดจนถึงศึกษาปัญหา ข้อเสนอแนะและแนวทางการแก้ไขปัญหา ผู้ศึกษาทำการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่างโดยแบบสอบถามจำนวน 367 ราย ผู้วิจัยได้แบ่งการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 4 ส่วน ประกอบด้วย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า

ส่วนที่ 2 ข้อมูลการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า

ส่วนที่ 3 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะจากเกษตรกรลูกค้า

1. ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า

1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับเพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาสูงสุด

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 256 คน คิดเป็นร้อยละ 69.75 และเป็นเพศหญิงจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 30.25 เมื่อพิจารณาช่วงอายุของเกษตรกรลูกค้า ส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุระหว่าง 41-50 ปี มีจำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.33 รองลงมาอยู่ในช่วงอายุระหว่าง 51-60 ปี จำนวน 115 คน คิดเป็นร้อยละ 31.34 มีอายุมากกว่า 60 ปี จำนวน 59 คน คิดเป็นจำนวนร้อยละ 16.08 ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี จำนวน 55 คน คิดเป็นร้อยละ 14.99 และช่วงอายุระหว่าง 20-30 ปี มีจำนวนน้อยที่สุดคือ 12 คน คิดเป็นร้อยละ 3.27 สถานภาพส่วนใหญ่เกษตรกรลูกค้าสมรสแล้วหรืออาศัยอยู่ด้วยกันฉันสามีภรรยา มีจำนวน 296 คน คิดเป็นร้อยละ 80.65 รองลงมาคืออยู่ในสถานะหย่าร้างหรือหม้ายจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 13.15 และเกษตรกรลูกค้าที่อยู่ในสถานะโสดมีจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 5.99 ระดับการศึกษาสูงสุดของเกษตรกรลูกค้า ส่วนใหญ่จบระดับประถมศึกษา จำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 60.76 รองลงมาจบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 14.17 จบระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย และระดับจบการศึกษาต่ำกว่าประถมศึกษา จำนวน 37 คน คิดเป็นร้อยละ 10.08 เท่ากัน จบระดับชั้นปวส. จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 2.18 จบระดับปริญญาตรี จำนวน 7 คน คิดเป็น

ร้อยละ 1.91 จบระดับชั้นปวช. จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.54 และเกษตรกรลูกค้าที่จบการศึกษาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.27 ดังที่แสดงให้เห็นในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 เพศ อายุ สถานภาพ และระดับการศึกษาสูงสุด

ข้อมูลส่วนบุคคล	จำนวน (367 คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	256	69.75
หญิง	111	30.25
2. อายุ		
20-30 ปี	12	3.27
31-40 ปี	55	14.99
41-50 ปี	126	34.33
51-60 ปี	115	31.34
มากกว่า 61 ปี	59	16.08
3. สถานภาพ		
โสด	22	5.99
สมรส/อยู่ด้วยกัน	296	80.65
หย่าร้าง/หม้าย	49	13.15
4. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าประถมศึกษา	37	10.08
ประถมศึกษา	223	60.76
มัธยมศึกษาตอนต้น	52	14.17
มัธยมศึกษาตอนปลาย	37	10.08
ปวช.	2	0.54
ปวส.	8	2.18
ปริญญาตรี	7	0.54
สูงกว่าปริญญาตรี	1	0.27

1.2 ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพต่อปี

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ำมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมสูงสุด 800,000 บาท/ปี และมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่ำสุด 0 บาท/ปี หรือไม่มีรายได้เลยนั่นเอง เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 100,102.60 บาท/คน/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 95,563.03 บาท

เมื่อพิจารณาระดับรายได้ในภาคเกษตรกรรมต่อปีอยู่ในช่วงระดับรายได้ พบว่า เกษตรกรลูกค้ำส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 0-50,000 บาท/ปี มีจำนวน 135 คน หรือร้อยละ 36.78 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ำมีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี มีจำนวน 123 คน หรือร้อยละ 33.51 รายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 100,001-500,000 บาท/ปี มีจำนวน 108 คน หรือร้อยละ 29.43 และมีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 500,001-1,000,000 บาท/ปี โดยมีจำนวนเพียง 1 คน หรือร้อยละ 0.27 ดังที่แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี

ระดับรายได้ภาคในเกษตรกรรมต่อปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 50,000 บาท	135	36.78
50,001 - 100,000 บาท	123	33.51
100,001 - 500,000 บาท	108	29.43
500,001 - 1,000,000 บาท	1	0.27
รวม	367	100.00
ระดับรายได้สูงสุด	800,000 บาท	
ระดับรายได้ต่ำสุด	0 บาท	
รายได้เฉลี่ย	100,192.60 บาท/คน/ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	95,563.03 บาท	

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ำมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมสูงสุด 450,000 บาท/ปี และมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม

ต่ำสุด 0 บาท/ปี หรือไม่มีรายได้เลยนั่นเอง เกษตรกรมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 29,538.42 บาท/คน/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 51,864.07 บาท

เมื่อพิจารณาระดับรายได้นอกภาคเกษตรกรรมต่อปี พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 0-50,000 บาท/ปี มีจำนวน 309 คน หรือร้อยละ 84.20 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ามีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี มีจำนวน 38 คน หรือร้อยละ 10.35 และมีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 100,001-500,000 บาท/ปี โดยมีจำนวนเพียง 20 คน หรือร้อยละ 5.45 ดังที่แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมต่อปี

ระดับรายได้นอกภาคเกษตรกรรมต่อปี	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 50,000 บาท	309	84.20
50,001 - 100,000 บาท	38	10.35
100,001 - 500,000 บาท	20	5.45
รวม	367	100.00
ระดับรายได้สูงสุด	450,000 บาท	
ระดับรายได้ต่ำสุด	0 บาท	
รายได้เฉลี่ย	29,538.42 บาท/คน/ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	51,864.07 บาท	

1.3 ระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพต่อปี

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ามีระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมสูงสุด 825,000 บาท/ปี และมีระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่ำสุด 0 บาท/ปี หรือไม่ได้ใช้จ่ายเลยนั่นเอง เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 57,602.72 บาท/คน/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 64,138.09 บาท

เมื่อพิจารณาระดับค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรมต่อปีอยู่ในช่วงระดับรายได้ พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 10,001-50,000 บาท/ปี มีจำนวน 171 คน หรือร้อยละ 46.59 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ามีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี มีจำนวน 91 คน หรือ

ร้อยละ 24.80 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 0-10,000 บาท/ปี มีจำนวน 57 คน หรือร้อยละ 15.53 ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 100,001-500,000 บาท/ปี มีจำนวน 47 คน หรือร้อยละ 12.81 และมีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 500,001-1,000,000 บาท/ปี โดยมีจำนวนเพียง 1 คน หรือร้อยละ 0.27 ดังที่แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี

ระดับค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 10,000 บาท	57	15.53
10,001 - 50,000 บาท	171	46.59
50,001 - 100,000 บาท	91	24.80
100,001 - 500,000 บาท	47	12.81
500,001 - 1,000,000 บาท	1	0.27
รวม	367	100.00
ระดับค่าใช้จ่ายสูงสุด	825,000 บาท/ปี	
ระดับค่าใช้จ่ายได้ต่ำสุด	0 บาท	
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	57,602.72 บาท/ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	64,138.09 บาท	

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ำมีระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมสูงสุด 700,000 บาท/ปี และมีระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมต่ำสุด 0 บาท/ปี หรือไม่ได้ใช้จ่ายเลยนั่นเอง เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 25,594.47 บาท/คน/ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 59,210.82 บาท

เมื่อพิจารณาระดับค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรมต่อปีอยู่ในช่วงระดับรายได้ พบว่า เกษตรกรลูกค้ำส่วนใหญ่มีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 0-10,000 บาท/ปี มีจำนวน 223 คน หรือร้อยละ 60.76 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ำมีค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 10,001-50,000 บาท/ปี มีจำนวน 102 คน หรือร้อยละ 27.79 ค่าใช้จ่ายนอกการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี มีจำนวน 24 คน หรือร้อยละ 6.54 ค่าใช้จ่ายนอกการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่

ในระหว่าง 100,001-500,000 บาท/ปี มีจำนวน 17 คน หรือร้อยละ 4.63 และมีค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ในระหว่าง 500,001-1,000,000 บาท/ปี โดยมีจำนวนเพียง 1 คน หรือร้อยละ 0.27 ดังที่แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.5

ตารางที่ 4.5 ระดับค่าใช้จ่ายจากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมต่อปี

ระดับค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 10,000 บาท	223	60.76
10,001 - 50,000 บาท	102	27.79
50,001 - 100,000 บาท	24	6.54
100,001 - 500,000 บาท	17	4.63
500,001 - 1,000,000 บาท	1	0.27
รวม	367	100.00
ระดับค่าใช้จ่ายสูงสุด	700,000 บาท	
ระดับค่าใช้จ่ายได้ต่ำสุด	0 บาท	
ค่าใช้จ่ายเฉลี่ย	25,594.47 บาท/คน/ปี	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	59,210.82 บาท	

1.4 ระดับเงินออมของเกษตรกรลูกค้า

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ามีเงินออมสูงสุด 357,736.60 บาท/ปี และมีเงินออมต่ำสุด 0 บาท/ปี หรือไม่มีเงินออมคงเหลือกับธนาคารเลขนั้นเอง เกษตรกรมีเงินออมเฉลี่ย 17,502.43 บาท/คน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 37,033.69 บาท

เมื่อพิจารณาระดับเงินออมอยู่ในช่วงระดับเงินออม พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีเงินออมอยู่ระหว่าง 10,001-50,000 บาท/ปี มีจำนวน 156 คน หรือร้อยละ 42.51 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ามีเงินออมอยู่ระหว่าง 5,001-10,000 บาท/ปี มีจำนวน 127 คน หรือร้อยละ 34.60 มีเงินออมอยู่ระหว่าง 0-5,000 บาท/ปี มีจำนวน 64 คน หรือร้อยละ 17.44 72 และมีเงินออมอยู่ระหว่าง 50,001-100,000 บาท/ปี และระหว่าง 100,001-500,000 บาท/ปี มีจำนวน 10 คน หรือร้อยละ 2.72 เท่ากัน ดังที่แสดงให้เห็นตามตารางที่ 4.6

ตารางที่ 4.6 ระดับเงินออมของเกษตรกรลูกค้า

ระดับเงินออม	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 - 5,000 บาท	64	17.44
5,000 – 10,000 บาท	127	34.60
10,001 - 50,000 บาท	156	42.51
50,001 - 100,000 บาท	10	2.27
100,001 - 500,000 บาท	10	2.27
รวม	367	100.00
เงินออมสูงสุด	357,736.60 บาท	
เงินออมต่ำสุด	0 บาท	
เงินออมเฉลี่ย	17,502.43 บาท/คน	
ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	37,033.69 บาท	

2. ข้อมูลการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า

2.1 วัตถุประสงค์การในการกู้เงิน

จากการเก็บข้อมูลวัตถุประสงค์ในการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า พบว่า ส่วนใหญ่เกษตรกรลูกค้ากู้เงินเพื่อนำไปใช้ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา เกษตรกรกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายภายในครัวเรือน มีจำนวน 265 คน คิดเป็นร้อยละ 28.1 ส่วนที่เหลือ เกษตรกรระบุว่า กู้เงินเพื่อนำไปใช้พัฒนาคุณภาพชีวิต จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 13.9 นำเงินกู้ไปชำระหนี้สินภายนอกจำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 10.1 และที่เหลือนำเงินกู้ไปใช้ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมจำนวน 95 ราย คิดเป็นร้อยละ 10.1 โดยที่มีเกษตรกรลูกค้าอยู่เพียงรายเดียวที่ไม่ได้ระบุถึงวัตถุประสงค์ในการกู้เงินกับธนาคาร ดังแสดงได้ตามตารางที่ 4.7

ตารางที่ 4.7 วัตถุประสงค์ในการกู้เงิน

วัตถุประสงค์กู้เงิน	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
ใช้ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	352	37.3
ใช้ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	95	10.1
ชำระหนี้สินภายนอก	100	10.6
พัฒนาคุณภาพชีวิต	131	13.9
ใช้จ่ายภายในครัวเรือน	265	28.1
รวม	943	100.0

2.2 จำนวนสัญญาเงินกู้ที่เกษตรกรลูกค้ำมีต่อธนาคาร

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้ำส่วนใหญ่มีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคารมากกว่า 5 สัญญา มีจำนวน 77 คน หรือร้อยละ 20.98 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ำมีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคาร 5 สัญญา มีจำนวน 66 คน หรือร้อยละ 17.98 เกษตรกรลูกค้ำในส่วนที่เหลือมีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคาร 2 สัญญา มีจำนวน 64 คน หรือร้อยละ 17.45 มีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคาร 3 สัญญา มีจำนวน 58 คน หรือร้อยละ 15.80 มีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคาร 4 สัญญา มีจำนวน 52 คน หรือร้อยละ 14.17 มีจำนวนสัญญาเงินกู้กับธนาคารเพียง 1 สัญญา มีจำนวน 40 คน หรือร้อยละ 10.90 และเกษตรกรลูกค้ำที่ไม่ได้ทำธุรกรรมสินเชื่อกับธนาคาร มีจำนวน 10 ราย หรือร้อยละ 2.72 ดังสามารถแสดงได้จากตารางที่ 4.8

ตารางที่ 4.8 จำนวนสัญญาเงินกู้ที่มีต่อธนาคาร

จำนวนสัญญา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1 สัญญา	40	10.90
2 สัญญา	64	17.45
3 สัญญา	58	15.80
4 สัญญา	52	14.17
5 สัญญา	66	17.98
มากกว่า 5 สัญญา	77	20.98
ไม่ได้ทำธุรกรรมสินเชื่อ	10	2.72
รวม	367	100.00

2.3 มูลค่ารวมสินเชื่อเงินกู้รวมทุกสัญญา

จากการเก็บข้อมูล พบว่า กลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ส่วนใหญ่มีสินเชื่อกับธนาคารทุกสัญญามูลค่าอยู่ระหว่าง 200,001-400,000 บาท มีจำนวน 166 คน หรือร้อยละ 45.23 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ามีสินเชื่อกับธนาคารทุกสัญญามูลค่ามากกว่า 400,000 บาท มีจำนวน 100 คน หรือร้อยละ 27.25 ถัดมามีสินเชื่อกับธนาคารทุกสัญญามูลค่าอยู่ระหว่าง 0-150,000 บาท มีจำนวน 72 คน หรือร้อยละ 19.62 และสุดท้าย เกษตรกรลูกค้ามีมูลค่าสินเชื่อกับธนาคารทุกสัญญามูลค่าอยู่ระหว่าง 150,001-200,000 บาท มีจำนวน 29 คน หรือร้อยละ 7.90 ดังที่แสดงให้เห็นได้ตามตารางที่ 4.9

ตารางที่ 4.9 จำนวนสัญญาเงินกู้ที่มีต่อธนาคาร

มูลค่าสินเชื่อรวมทุกสัญญา	จำนวน (คน)	ร้อยละ
0 – 150,000 บาท	72	19.62
150,001 – 200,000 บาท	29	7.90
200,001 – 400,000 บาท	166	45.23
มากกว่า 400,000 บาท	100	27.25
รวม	367	100.00

2.4 หลักประกันที่ใช้ในการกู้เงินกับธนาคาร

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่ใช้การค้ำประกัน 2 ประเภท ประกอบด้วย การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และบุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล มีจำนวน 218 คน หรือร้อยละ 59.40 รองลงมาเกษตรกรปลูกข้าวใช้การค้ำประกัน 3 ประเภท ประกอบด้วย การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล และใช้ที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นประกัน มีจำนวน 55 คน หรือร้อยละ 14.99 เกษตรกรปลูกข้าวใช้การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันเพียงอย่างเดียว มีจำนวน 42 คน หรือร้อยละ 11.44 ใช้การค้ำประกัน 2 ประเภท ประกอบด้วย การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และใช้ที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นประกัน มีจำนวน 32 คน หรือร้อยละ 8.72 ในส่วนของเกษตรกรปลูกข้าวที่ไม่มีภาระในการค้ำประกันและได้ถอนหลักประกันจำนองจากธนาคารแล้ว มีจำนวน 7 คน หรือร้อยละ 1.91 ถัดมาเกษตรกรปลูกข้าวใช้ บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล เพียงอย่างเดียว มีจำนวน 5 คน หรือร้อยละ 1.36 ใช้หลักประกัน 2 ประเภท ประกอบด้วย บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล และใช้ที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นประกัน จำนวน 5 คน หรือร้อยละ 1.36 ใช้การค้ำประกัน 2 ประเภท ประกอบด้วย การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน และจำนำข้าวเปลือกในยุ้งฉาง มีจำนวน 2 คน หรือร้อยละ 0.54 และสุดท้าย ใช้ที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์จำนองเป็นประกันเพียงอย่างเดียว มีจำนวน 1 คน หรือร้อยละ 0.27 ซึ่งสามารถดูรายละเอียดได้จากตารางที่ 4.10 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4.10 หลักประกันที่เกษตรกรลูกค้าใช้กู้เงินกับธนาคาร

หลักประกันที่ใช้ในการกู้เงินกับธนาคาร	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน	42	11.44
บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล	5	1.36
จำนองที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์	1	0.27
ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน	218	59.40
บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล		
ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน	32	8.72
จำนองที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์		
บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล	5	1.36
จำนองที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์		
ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน	2	0.54
จำนำข้าวเปลือกในยุ้งฉาง		
ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน	55	14.99
บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล		
จำนองที่ดินและ/หรืออสังหาริมทรัพย์		
ไม่มีภาระในการค้ำประกันและได้ถอนหลักประกัน	7	1.91
จำนองจากธนาคารแล้ว		
รวม	367	100.00

2.5 วิธีการติดตามหนี้เกษตรกรลูกค้าจากธนาคาร

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่ได้รับการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร โดยได้รับใบเตือนหนี้เพียงอย่างเดียว 337 คน หรือร้อยละ 91.82 รองลงมาได้รับการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร โดยได้รับใบเตือนหนี้เพียงและพนักงานธนาคารติดตามถึงตัว 16 คน หรือร้อยละ 4.36 ได้รับการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร โดยได้รับใบเตือนหนี้เพียงและพนักงานธนาคารติดตามสอบถามทางโทรศัพท์ 1 คน หรือร้อยละ 3.00 และเกษตรกรลูกค้าผู้ซึ่งไม่มีภาระการค้ำประกันสมาชิกกลุ่มเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. กลุ่มเดียวกัน และได้ถอนหลักประกันจำนองออกจาก

ธนาคารแล้ว ซึ่งหมายถึง ไม่มีหนี้คงเหลือกับธนาคาร มีจำนวน 3 คน หรือร้อยละ 0.82 ดังที่แสดงให้
เห็นได้ตามตารางที่ 4.11

ตารางที่ 4.11 วิธีการติดตามหนี้เกษตรกรลูกค้าจากธนาคาร

วิธีการติดตามหนี้	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ไปเตือนหนี้	337	91.82
ไปเตือนหนี้	16	4.36
พนักงานติดตามถึงตัว		
ไปเตือนหนี้	11	3.00
สอบถามทางโทรศัพท์		
ไม่มีภาระในการค้าประกันและไถ่ถอน	3	0.82
หลักประกันจำนองจากธนาคารแล้ว		
รวม	367	100.00

3. ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

3.1 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าทั้งหมด 367 คน ต่างลงความเห็นเห็นว่า ภาระหนี้สินภายนอก เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 17.9 รองลงมา เกษตรกรลูกค้าจำนวน 287 คน ลงความเห็นเห็นว่า ระดับราคาสินค้าในภาคเกษตรกรรม เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 14 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 257 คน ลงความเห็นเห็นว่า ความเสียหายของผลผลิตการเกษตร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 12.6 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 235 คน ลงความเห็นเห็นว่า ปริมาณผลผลิตการเกษตรที่ได้รับในรอบการผลิต เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 11.5 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 225 คน ลงความเห็นเห็นว่า ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 11 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 217 คน ลงความเห็นเห็นว่า ระดับค่าใช้จ่ายในการผลิตในรอบปีการผลิต เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 10.6 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 119 คน ลงความเห็นเห็นว่า ภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาบุตร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 5.8 เกษตรกร

ลูกค้าจำนวน 73 คน ลงความเห็นว่าเป็นระบบการคัดกรองและกำกับดูแลสินเชื่อของธนาคาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 3.6 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 67 คน ลงความเห็นว่าการดำเนินนโยบายช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น การพักชำระหนี้ การรับจำนำผลผลิต ฯลฯ เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 3.3

เกษตรกรลูกค้าจำนวน 52 คน ลงความเห็นว่าเป็นพฤติกรรมชำระหนี้ภายในกลุ่มลูกค้าเดียวกัน เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 2.5 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 46 คน ลงความเห็นว่าเป็นระบบการติดตามทวงถามและควบคุมหนี้ของธนาคาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 2.2 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 37 คน ลงความเห็นว่าการปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 1.8 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 32 คน ลงความเห็นว่าเป็นความเหมาะสมในการประเมินหลักประกันของธนาคาร เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 1.6 เกษตรกรลูกค้าจำนวน 26 คน ลงความเห็นว่าการเก็บเงินออมเพื่ออนาคต เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 1.3 และเกษตรกรลูกค้าจำนวน 6 คน ลงความเห็นว่าเป็นปัจจัยอื่น ๆ ที่เป็นปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคาร คิดเป็นร้อยละ 0.3 ซึ่งปัจจัยอื่น ๆ ที่เกษตรกรลูกค้าลงความเห็น ประกอบด้วย การส่งชำระเบี้ยประกันชีวิตประจำปี 4 คน พิจารณ์และ/หรือคุณภาพ 1 คน และอายุสูงและ/หรือชราภาพ 1 คน ดังที่สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.12 ดังนี้

ตารางที่ 4.12 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ธนาคารของเกษตรกรลูกค้า

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
ปริมาณผลผลิตสินค้าในการเกษตรกรรม	235	11.5
ระดับราคาสินค้าในภาคเกษตรกรรม	287	14.0
ความเสียหายของผลผลิตการเกษตร	257	12.6
ระดับค่าใช้จ่ายในการผลิต	217	10.6
การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคาร	37	1.8
ความเหมาะสมในการประเมินหลักประกัน	32	1.6
ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน	225	11.0
ระบบการคัดกรองและกำกับดูแลสินเชื่อ	73	3.6
ระบบการติดตามทวงถามและควบคุมหนี้	46	2.2
การดำเนินนโยบายช่วยเหลือจากรัฐบาล	67	3.3
พฤติกรรมชำระหนี้ลูกค้าภายในกลุ่ม	52	2.5
ภาระหนี้สินภายนอก	367	17.9
ภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาบุตร	119	5.8
การเก็บเงินออมเพื่ออนาคต	26	1.3
อื่นๆ	6	0.3
รวม	2,046	100.0

3.2 แหล่งที่มาของรายได้ของเกษตรกรลูกค้าในการส่งชำระหนี้

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรมมาส่งชำระหนี้ธนาคาร 333 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 รองลงมาเกษตรกรลูกค้ามีรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมมาส่งชำระหนี้ธนาคาร 152 คน คิดเป็นร้อยละ 21.7 มีรายได้จากสมาชิกภายในครอบครัวมาส่งชำระหนี้ธนาคาร 99 คน คิดเป็นร้อยละ 14.1 กู้ยืมเงินจากนายทุนหรือบุคคลที่คิดดอกเบี้ยในการกู้ยืมมาส่งชำระหนี้ธนาคาร 88 คน คิดเป็นร้อยละ 12.5 กู้ยืมเงินจากสถาบันการเงินอื่นๆในระบบมาส่งชำระหนี้ธนาคาร 29 คน คิดเป็นร้อยละ 4.1 และสุดท้ายคือ นำเงินเก็บออมของตนเองมาส่งชำระหนี้ธนาคารเพียง 1 คน คิดเป็นร้อยละ 0.1 ดังสามารถแสดงให้เห็นรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.13 ดังนี้

ตารางที่ 4.13 แหล่งที่มาของรายได้ในการส่งชำระหนี้

ที่มาของรายได้	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
จำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรม	333	47.4
รายได้จากอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	152	21.7
รายได้จากสมาชิกภายในครอบครัว	99	14.1
สถาบันการเงินอื่นๆในระบบ	29	4.1
นายทุน/บุคคลที่ให้กู้ยืมโดยคิดดอกเบี้ย	88	12.5
อื่นๆ (เงินออม)	1	0.1
รวม	702	100.0

3.3 สาเหตุการผิดนัดชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าผู้ค้างชำระหนี้ จำนวน 75 คน จากเกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 367 คน ณ กำหนดชำระคาบมีนาคม 2560 ได้ระบุถึงสาเหตุการค้างผิดนัดชำระหนี้ดังกล่าว ดังนี้ เกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้ส่วนใหญ่ระบุว่า ยังไม่ถึงกำหนดการเก็บเกี่ยวผลผลิตการเกษตรของตนเอง จึงไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตเพื่อจำหน่ายนำเงินมาส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด มีจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ รองลงมา คือ ผลผลิตของเกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้นั้นได้รับความเสียหายจากภัยธรรมชาติ ทำให้ไม่มีรายได้หรือรายได้ลดลงไปจากปกติ จึงไม่มีเงินมาส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด มีจำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 26.1 เกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้จำนวน 40 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 22.7 ระบุว่าตนเองมีค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวสูง จึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด เกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้จำนวน 20 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 11.4 ระบุว่าตนเองมีภาระในการใช้จ่ายค่ารักษาพยาบาลหรือเพื่อสุขภาพแก่บุคคลภายในครอบครัวสูง จึงเป็นสาเหตุทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด เกษตรกรผู้ค้างชำระหนี้จำนวน 6 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 3.4 ระบุว่าอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารสูงเกินไป จึงทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด ในขณะที่สาเหตุการผิดนัดชำระหนี้เรื่อง การไม่ได้รับใบแจ้งหนี้หรือไม่ได้รับการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร การที่ตัวเกษตรกรลูกค้าเองไม่ทราบวันครบกำหนดชำระหนี้ และการที่ตัวเกษตรกรลูกค้าเองประกอบอาชีพอยู่นอกพื้นที่ทำการสาขาของธนาคาร มีเกษตรกรลูกค้าระบุทั้ง 3 สาเหตุ ดังกล่าว ว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้ไม่สามารถส่งชำระหนี้ได้ตามกำหนด มีจำนวนสาเหตุละ 5 คน หรือคิดเป็นร้อยละ 2.8 ดังสามารถแสดงให้เห็นรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.14 ดังนี้

ตารางที่ 4.14 สาเหตุการผิมนัดชำระหนี้

สาเหตุการผิมนัดชำระหนี้	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
ยังไม่ถึงกำหนดเก็บเกี่ยวผลผลิตการเกษตร	49	27.8
ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ	46	26.1
ค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวสูง	40	22.7
ค่าใช้จ่ายเพื่อสุขภาพ/รักษาพยาบาลสูง	20	11.4
ไม่ได้รับใบแจ้งหนี้/การติดตามทวงถาม	5	2.8
ไม่ทราบวันครบกำหนดชำระหนี้	5	2.8
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารสูงเกินไป	6	3.4
ประกอบอาชีพอยู่นอกพื้นที่สาขาธนาคาร	5	2.8
รวม	176	100.0

4. ข้อเสนอแนะและความต้องการความช่วยเหลือของเกษตรกรลูกค้า

4.1 ความช่วยเหลือที่เกษตรกรลูกค้าต้องการจากรัฐบาล

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาลในด้านหนี้สิน เช่น การลดดอกเบี้ยเงินกู้ มีจำนวน 321 คน คิดเป็นร้อยละ 22 รองลงมาเกษตรกรลูกค้าต้องการความช่วยเหลือให้รัฐบาลควบคุมราคาสินค้าต้นทุนการผลิต มีจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 18.9 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้รัฐบาลช่วยพัฒนาระบบชลประทานหรือแหล่งน้ำในการภาคการผลิต มีจำนวน 216 คน คิดเป็นร้อยละ 14.8 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้รัฐบาลรักษาระดับราคาสินค้าการเกษตรให้มีเสถียรภาพ มีจำนวน 194 คน คิดเป็นร้อยละ 13.3 ต้องการให้รัฐบาลหาแหล่งตลาดรองรับสินค้าภาคการเกษตร มีจำนวน 188 คน คิดเป็นร้อยละ 12.9 ต้องการให้รัฐบาลส่งเสริมความรู้วิชาการทางการเกษตรแก่เกษตรกร มีจำนวน 151 คน คิดเป็นร้อยละ 10.4 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้รัฐบาลรับจำหน่ายผลผลิตการเกษตรทุกปี เช่น รับจำหน่ายข้าว ฯลฯ มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 7.6 และมีเกษตรกรลูกค้าเพียง 1 ราย คิดเป็นร้อยละ 0.1 ที่ต้องการให้รัฐบาลช่วยเหลือทางด้านอื่นๆ ในที่นี้หมายถึงการปลดหนี้สิน ดังที่สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.15 ดังนี้

ตารางที่ 4.15 ความช่วยเหลือที่เกษตรกรลูกค้าต้องการจากรัฐบาล

ความช่วยเหลือจากรัฐบาล	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
การรับจำนำผลผลิตภาคเกษตรกรรมทุกปี	111	7.6
การช่วยเหลือด้านหนี้สิน เช่น ลดดอกเบี้ย	321	22.0
รักษาเสถียรภาพราคาสินค้าการเกษตร	194	13.3
หาตลาดสินค้าการเกษตรแก่เกษตรกร	188	12.9
ควบคุมราคาสินค้าต้นทุนการผลิต	275	18.9
พัฒนาระบบชลประทานหรือแหล่งน้ำ	216	14.8
ส่งเสริมความรู้ทางวิชาการด้านการเกษตร	151	10.4
อื่นๆ	1	0.1
รวม	1,475	100.0

4.1 ความช่วยเหลือที่เกษตรกรลูกค้าต้องการจาก ธ.ก.ส.

จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการให้ ธ.ก.ส. ช่วยเหลือหาตลาดรองรับผลผลิตการเกษตรเพื่อจัดจำหน่ายแก่เกษตรกรลูกค้า มีจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1 รองลงมาเกษตรกรลูกค้าต้องการให้ ธ.ก.ส. จัดหาปัจจัยการผลิตทางการเกษตรให้แก่เกษตรกรลูกค้า มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 19.9 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้ ธ.ก.ส. จัดการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาการประกอบอาชีพให้แก่เกษตรกรลูกค้า มีจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้ ธ.ก.ส. อุดหนุนทุนการศึกษาแก่ลูกหลานเกษตรกรลูกค้า มีจำนวน 142 คน คิดเป็นร้อยละ 17.4 เกษตรกรลูกค้าต้องการให้ ธ.ก.ส. จัดการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิตแก่เกษตรกรลูกค้า มีจำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 19.7 และในส่วนที่เหลือเกษตรกรต้องการให้ ธ.ก.ส. ช่วยเหลือทางด้านอื่นๆ ประกอบด้วย เพิ่มวงเงินการกู้ยืมสินเชื่อ จำนวน 1 คน และไม่บังคับกู้สินค้ำเงินเชื่อ จำนวน 2 คน รวมเป็น 3 คน คิดเป็นร้อยละ 0.4 ดังที่สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.16 ดังนี้

ตารางที่ 4.16 ความช่วยเหลือที่เกษตรกรลูกค้าต้องการจาก ธ.ก.ส.

ความช่วยเหลือจากรัฐบาล	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
จัดอบรมฟื้นฟูและพัฒนาการประกอบอาชีพ	161	19.7
จัดอบรมฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต	111	13.6
จัดหาปัจจัยการผลิตการเกษตรแก่เกษตรกร	163	19.9
หาตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรลูกค้า	238	29.1
อุดหนุนทุนการศึกษาบุตรหลานเกษตรกร	142	17.4
อื่นๆ	3	0.4
รวม	818	100.0

5. ความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

จากการศึกษาหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าจากกรอบแนวคิดเชิงคุณภาพ จากการเก็บข้อมูล พบว่า เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ต่างลงความเห็นว่า ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ มีจำนวน 225 คน คิดเป็นร้อยละ 43.7 รองลงมาเกษตรกรลูกค้าลงความเห็นว่า การที่เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวสูง ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 31.7 การดำเนินนโยบายของรัฐบาลโดยทั่วไปทั้งที่ส่งผลกระทบต่อตัวเกษตรกรหรือไม่ส่งผลกระทบต่อเกษตรกร จากข้อมูลข่าวสารที่เกษตรกรได้รับ ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ มีจำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 13 การประเมินราคาหลักประกันจำนองของธนาคาร ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ มีจำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 6.2 และมีเกษตรกรลูกค้าที่ลงความเห็นว่า อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารสูงเกินไป ทำให้ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ มีจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.4 ดังที่สามารถแสดงรายละเอียดได้ตามตารางที่ 4.17 ดังนี้

ตารางที่ 4.17 ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้

ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้	จำนวนผู้ตอบ (คน)	ร้อยละ (ของการถูกเลือก)
อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารสูงเกินไป	28	5.4
การดำเนินนโยบายของรัฐบาล	67	13.0
การประเมินราคาหลักประกันจำนองของธนาคาร	32	6.2
ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน	225	43.7
มีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง	163	31.7
รวม	515	100.0

และจากการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า โดยทำการวิเคราะห์ปัจจัยด้านรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม เงินออมของเกษตรกรลูกค้า และจำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560

การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) สามารถแปรผลและอธิบายได้จากตาราง Variables in the Equation ซึ่งได้จากการวิเคราะห์ผ่านโปรแกรมทางสถิติในเชิงสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Science : SPSS) เมื่อพิจารณาตัวแปรอิสระที่สามารถแสดงความสัมพันธ์ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05 มีเพียงปัจจัยทางด้านเงินออมของเกษตรกรลูกค้า และจำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560 ที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ได้ เนื่องจากตัวแปรอิสระดังกล่าวทั้งสองมีค่า sig. น้อยกว่า 0.05 นั้นเอง ในขณะที่ปัจจัยทางด้านรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม และค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม มีค่า sig. มากกว่า 0.05 จึงไม่สามารถนำมาอธิบายความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จากการวิเคราะห์ดังกล่าวจึงสามารถนำค่าสัมประสิทธิ์(B)ของปัจจัยทางด้านเงินออมของเกษตรกรลูกค้า และจำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560 มาเขียนเป็นสมการ $Y = a + b_1S + b_2D$ ได้ดังต่อไปนี้

$$Y = -1.203 - 0.00017S + 0.00003D$$

และสามารถนำค่า $\text{Exp}(B)$ ของปัจจัยทางด้านเงินออมของเกษตรกรลูกค้า และจำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560 จากตารางที่ 4.5.2 มาแปรผลความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าได้ว่า เมื่อเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะค้างมีโอกาสชำระหนี้ลดลง $[1-\text{Exp}(B) \times 100]$ หรือ $(1-0.99) \times 100$ เท่ากับร้อยละ 1 และเมื่อเกษตรกรมีจำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560 เพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสค้างชำระหนี้เพิ่มขึ้น $\text{Exp}(B) = 1.0000325$ หรือ 1.0000325 เท่าจากปกติ

ดังนั้น จึงสามารถสรุปความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร ได้ว่า เมื่อเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสค้างชำระหนี้ลดลงร้อยละ 1 และเมื่อเกษตรกรมีจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ คาบมีนาคม 2560 เพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสค้างชำระหนี้เพิ่มขึ้นเป็น 1 เท่าจากปกติ

ตารางที่ 4.18 Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
1. รายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	.0000018	.0000022	.668	1	.414	1.0000018	.9999974	1.0000062
2. รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	.0000020	.0000036	.296	1	.586	1.0000020	.9999949	1.0000091
3. ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม	-.0000028	.0000040	.474	1	.491	.9999972	.9999893	1.0000051
4. ค่าใช้จ่ายประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม	-.0000023	.0000042	.285	1	.594	.9999977	.9999894	1.0000061
5. เงินออมของเกษตรกรลูกค้า	-.0001701	.0000365	21.742	1	.000	.9998300	.9997585	.9999014
6. จำนวนเงินพึงชำระ ณ คาบมีนาคม 2560	.0000325	.0000044	54.633	1	.000	1.0000325	1.0000239	1.0000411
Constant	-1.203	.362	11.043	1	.001	.3003348		

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า พฤติกรรมการนำเงินกู้ไปใช้และความสามารถในการส่งชำระหนี้คืนภายในกำหนดพึงชำระ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ ปัญหาและอุปสรรคในการชำระหนี้ รวมไปถึงข้อเสนอแนะความต้องการความช่วยเหลือของเกษตรกรลูกค้า

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้คือเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งปัจจุบันมีจำนวนลูกค้า 7,826 ราย โดยใช้การสุ่มตัวอย่างประชากร เกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก ที่ยังคงติดต่อดำเนินธุรกรรมด้านสินเชื่อกับธนาคารจนถึงปัจจุบัน จำนวน 367 ราย โดยใช้แบบสอบถามที่จัดทำขึ้นเป็นเครื่องมือเก็บข้อมูลในการศึกษาครั้งนี้ โดยจะทำการสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากเกษตรกรลูกค้าโดยตรง หลังจากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมดมาบันทึกข้อมูลเพื่อหาค่าร้อยละ ค่าความถี่ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงพรรณนา และวิเคราะห์ข้อมูลสถิติเชิงอนุมานโดยใช้วิธีการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) เพื่ออธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูลหรือปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ซึ่งสามารถสรุปผลการศึกษาวิจัยได้ ดังต่อไปนี้

1.1 ข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก ส่วนใหญ่เป็นเพศชายจำนวน 256 คน ซึ่งมากกว่าเพศหญิงที่มีจำนวน 111 คน เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีอายุอยู่ระหว่าง 41 – 50 ปี มีสถานะสมรสจดทะเบียนหรือไม่จดทะเบียนจำนวน 296 คน และเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา มีจำนวนมากถึง 223 คน หรือร้อยละ 60.79 เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ระหว่าง 0 – 50,000 บาท มีจำนวน 135 คน คิด

เป็นร้อยละ 36.78 โดยมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้าเฉลี่ย 100,192.60 บาท เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ระหว่าง 0 – 50,000 บาท มีจำนวน 309 คนคิดเป็นร้อยละ 84.20 โดยมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมของเกษตรกรลูกค้าเฉลี่ย 29,538.42 บาท เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท มีจำนวน 171 คน คิดเป็นร้อยละ 46.59 โดยมีระดับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 57,602.72 บาท เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีระดับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมอยู่ระหว่าง 0 – 10,000 บาท มีจำนวน 223 คน คิดเป็นร้อยละ 60.76 โดยมีระดับค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย 25,594.47 บาท และเกษตรกรส่วนใหญ่มีระดับเงินออมอยู่ระหว่าง 10,001 – 50,000 บาท มีจำนวน 156 คน คิดเป็นร้อยละ 42.51 โดยระดับเงินออมของเกษตรกรลูกค้ามีค่าเฉลี่ย 17,502.43 บาท

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า ส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการกู้เงินเพื่อนำไปใช้จ่ายประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม มีจำนวน 352 คน คิดเป็นร้อยละ 37.3 เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีจำนวนสัญญาเงินกู้ต่อธนาคารมากกว่า 5 สัญญา มีจำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 20.98 และเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มียอดหนี้สินเชื่อรวมทุกสัญญาอยู่ระหว่าง 200,001 – 400,000 บาท มีจำนวน 166 คน คิดเป็นร้อยละ 45.23 เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ใช้การค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกันและบุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล เป็นหลักประกันที่ใช้ในการกู้เงินกับธนาคาร มีจำนวน 218 คน คิดเป็นร้อยละ 59.4 และได้รับการติดตามให้ส่งชำระหนี้จากธนาคารผ่านใบเตือนหนี้มากที่สุด มีจำนวน 337 คน คิดเป็นร้อยละ 91.82

1.3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า เกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่างทุกคนต่างแสดงความคิดเห็นว่าภาระหนี้สินภายนอกส่งผลกระทบต่อ การส่งชำระหนี้ ของเกษตรกร มีเกษตรกรลงความเห็นจำนวน 367 คน คิดเป็นร้อยละ 17.9 เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีแหล่งที่มาแห่งรายได้ในการส่งชำระหนี้จากการจำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรม มีเกษตรกรลงความเห็นจำนวน 333 คน คิดเป็นร้อยละ 47.4 และจากกลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระหนี้กับทางธนาคารหรือไม่สามารถส่งชำระได้ทันกำหนดคาบเดือน มีนาคม 2560 ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ผลผลิตในภาคเกษตรกรรมไม่สามารถเก็บเกี่ยวเพื่อจำหน่ายได้ทันกำหนดชำระหนี้ธนาคาร ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าเกิดหนี้ค้างชำระ โดยมีเกษตรกรลงความเห็นจำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 27.8

1.4 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล การช่วยเหลือทางด้านหนี้สิน เช่น ลดดอกเบี้ยเงินกู้บางส่วน มีจำนวน 321 คน คิดเป็น

ร้อยละ 22 และส่วนใหญ่เกษตรกรปลูกข้าวต้องการให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร
 หาดลารองรับผลผลิตให้แก่เกษตรกรปลูกข้าว มีจำนวน 238 คน คิดเป็นร้อยละ 29.1

1.5 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกร
 ปลูกข้าว ประกอบด้วย เงินออมของเกษตรกรปลูกข้าว และจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ คาบมีนาคม 2560
 กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสค้างชำระหนี้ลดลงร้อยละ 1
 และเมื่อเกษตรกรมีจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ คาบ มีนาคม 2560 เพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมี
 โอกาสค้างชำระหนี้เพิ่มขึ้นเป็น 1 เท่าจากปกติ

2. อภิปรายผล

2.1 จากข้อมูลพื้นฐานทั่วไปของเกษตรกรปลูกข้าว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์-
 การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่าเกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่
 ยังคงเป็นเพศชาย ซึ่งมากกว่าเพศหญิง เกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่อยู่ในวัยใช้แรงงานและมีครอบครัว
 แล้ว โดยมีจำนวนสมาชิกภายในครอบครัวเฉลี่ย 3.92 คน จะเห็นได้ว่าในปัจจุบันเกษตรกรปลูกข้าว
 ไม่ได้มีครอบครัวขนาดใหญ่เหมือนสมัยก่อน เริ่มมีการปรับเปลี่ยนแยกครอบครัวออกมาเป็น
 ครอบครัวเดี่ยว ไม่ได้อาศัยอยู่รวมกันหลายๆครอบครัวเป็นครอบครัวขนาดใหญ่แบบสมัยก่อน
 เกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับประถมศึกษา และยังคงมีรายได้หลักมาจากการ
 ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมอยู่ แต่เกษตรกรปลูกข้าวบางรายอาจจะมีรายได้เสริมมากจากการ
 ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรมบ้าง เนื่องจากรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม
 เพียงอย่างเดียวไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต ใช้จ่ายภายในครอบครัว และ/หรือลงทุนประกอบอาชีพ
 จะเห็นได้จากการที่เกษตรกรปลูกข้าวมีระดับรายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมเฉลี่ย
 เพียง 100,192.60 บาท/ปี ในขณะที่เดียวกันเกษตรกรส่วนใหญ่ยังคงมีเงินออมอยู่แม้ว่าจะมีรายได้อยู่ใน
 ระดับใดก็ตาม โดยเกษตรกรปลูกข้าวมีระดับเงินออมต่อธนาคารเฉลี่ย 17,502.43 บาท

2.2 จากข้อมูลการกู้เงินของเกษตรกรปลูกข้าว ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์
 การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก พบว่าเกษตรกรปลูกข้าวส่วนใหญ่
 ยังคงปลูกพืชที่มีระยะเวลาการผลิตรายอยู่ระหว่าง 6 – 12 เดือน แสดงว่าเกษตรกรปลูกข้าวปลูกพืชไร่
 เช่น ข้าว มันสำปะหลัง ข้าวโพด ฯลฯ กันอยู่มาก ซึ่งจะให้ผลผลิตในรอบปีละ 1 ครั้ง ซึ่งสามารถ
 ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ในกรณีที่เกษตรกรปลูกข้าวไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตจำหน่ายได้ตรง
 ตามช่วงเวลาดำหนดชำระหนี้ของธนาคาร ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้ ในขณะเดียวกันเกษตรกร
 ปลูกข้าวส่วนใหญ่ยังคงกู้เงินกับธนาคารไปใช้ตามวัตถุประสงค์ในการประกอบอาชีพในภาค

เกษตรกรรม แม้ว่าปัจจุบันธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจะให้บริการสินเชื่อหลายๆด้านที่นอกเหนือจากสินเชื่อทางด้านเกษตรกรรมก็ตาม เช่น กู้เงินเพื่อประกอบอาชีพนอกภาคการเกษตร เพื่อเป็นทุนการศึกษาบุตร ปรับปรุงต่อเติมหรือสร้างที่อยู่อาศัย ฯลฯ เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่มีจำนวนสัญญาเงินกู้ต่อธนาคารมากกว่า 5 สัญญา และมียอดหนี้สินเชื่อรวมทุกสัญญาอยู่ระหว่าง 200,001 – 400,000 บาท และได้รับการติดตามหนี้จากธนาคารเพื่อให้ส่งชำระหนี้ผ่านใบเตือนหนี้ ยอดหนี้สินเชื่อยังคงบ่งบอกถึงความสำคัญของสินเชื่อที่มีต่อเกษตรกรลูกค้า และความต้องกรสินเชื่อที่ยังมีอยู่ค่อนข้างสูง สำหรับหลักประกันที่เกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่างใช้เป็นหลักประกันในการขอกู้เงินต่อธนาคาร ส่วนใหญ่ยังคงใช้การค้ำประกันร่วมกลุ่มแบบรับรองรับผิดชอบร่วมกัน และ/หรือการใช้บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล มีการใช้หลักประกันจำนองโดยหนังสือแสดงสิทธิ เช่น โฉนดที่ดิน น.ส. 3ก. และ/หรือหนังสืออนุญาตเข้าทำประโยชน์ในที่ดินจาก ส.ป.ก. อยู่ค่อนข้างน้อย เนื่องจากพื้นที่ทำกินและที่อยู่อาศัยของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก มีการออกเอกสารสิทธิที่ดินค่อนข้างน้อย พื้นที่บางส่วนอยู่ในเขตป่าสาธารณะซึ่งไม่สามารถออกเอกสารสิทธิใดๆได้ ทำให้เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงต้องใช้การค้ำประกันในการขอกู้เงินกับธนาคาร

2.3 จากการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า เกษตรกรลูกค้ากลุ่มตัวอย่าง เกษตรกรลูกค้าทุกคนต่างแสดงความคิดเห็นเหมือนกันว่าภาระหนี้สินภายนอกส่งผลกระทบต่อการค้างชำระหนี้ โดยค้างชำระถึง 75 คน แสดงให้เห็นว่าปัญหาภาระหนี้สินภายนอกยังคงเป็นปัญหาหนักที่สร้างความไม่สบายใจ ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้แก่ธนาคารและวินัยทางการเงินของเกษตรกรลูกค้าเอง เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงนำรายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรมส่งชำระหนี้กับธนาคาร แม้ว่าเกษตรกรลูกค้าบางส่วนจะหารายได้เสริมจากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม ซึ่งอาจจะให้ผลตอบแทนหรือรายได้มากกว่าหรือน้อยกว่ารายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรมก็ตาม และจากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้าที่ค้างชำระหนี้กับทางธนาคารหรือไม่สามารถส่งชำระได้ทันกำหนดคาบเดือน มีนาคม 2560 ส่วนใหญ่แสดงความคิดเห็นว่า ไม่สามารถเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคเกษตรกรรมเพื่อจำหน่ายได้ทันกำหนดชำระหนี้ธนาคาร ส่งผลให้เกษตรกรลูกค้าไม่มีรายได้เพื่อนำไปชำระหนี้กับธนาคารได้ทันกำหนด จึงเกิดหนี้ค้างชำระ ดังนั้น การทำความเข้าใจกับเกษตรกรลูกค้าก่อนปล่อยสินเชื่อเรื่องกำหนดส่งชำระหนี้จึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งที่พนักงานต้องควบคุมและกำกับเกษตรกรลูกค้า ตลอดจนให้คำปรึกษาวางแผนการจัดตารางระยะเวลาในการผลิตของเกษตรกรแต่ละช่วง เพื่อให้เกษตรกรสามารถจำหน่ายผลผลิตเพื่อนำเงินมาชำระหนี้ได้ทันกำหนดเวลาต่อไป

2.4 จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ต้องการความช่วยเหลือจากรัฐบาล การช่วยเหลือทางด้านหนี้สิน เช่น ลดดอกเบี้ยเงินกู้บางส่วน และต้องการให้ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรหาตลาดรองรับผลผลิตให้แก่เกษตรกรลูกค้า สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาด้านการศึกษา ทักษะคิดในการดำรงชีวิต ซึ่งเกษตรกรลูกค้าส่วนใหญ่ยังคงต้องการรับการช่วยเหลือจากบุคคลอื่นหรือหน่วยงานจากรัฐบาลหรือเอกชนอยู่เสมอๆ เป็นการปลูกฝังนิสัยให้เกษตรกรขาดความกระตือรือร้นในการพัฒนาทักษะความรู้ในการประกอบอาชีพ รวมไปถึงการวางแผนดำรงชีวิต ดังนั้น การส่งเสริมการศึกษาให้ความรู้ในการประกอบอาชีพ ความรู้ทางการเงินเบื้องต้น การส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่บุตรหลานเกษตรกร ฯลฯ จึงมีความสำคัญต่อการพัฒนาเกษตรกรลูกค้าให้มีประสิทธิภาพทางการผลิต และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความมั่นคงเป็นอย่างยิ่ง

2.5 จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพระหว่างปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ กำหนดคาบ มีนาคม 2560 ของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้า พบว่า ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อความสามารถในการชำระหนี้มากที่สุด โดยมีเกษตรกรลูกค้าที่เห็นว่าภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้จำนวน 225 คน และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ที่เกษตรกรลูกค้าเห็นด้วยรองลงมา ประกอบด้วย เกษตรกรมีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง การดำเนินนโยบายของรัฐบาล การประเมินราคาหลักประกันจำนองของธนาคาร และอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคารสูงเกินไป ตามลำดับ ซึ่งผลจากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงคุณภาพข้างต้นยังคงเน้นย้ำว่า ปัจจุบันเกษตรกรลูกค้ายังคงรู้สึกว่ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน ยังไม่ดี อีกทั้งภาระค่าใช้จ่ายในครอบครัวที่สูงขึ้นของเกษตรกรลูกค้านั้น ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ และสร้างความไม่สบายใจให้แก่เกษตรกรลูกค้าเป็นอย่างมาก

2.6 จากการหาความสัมพันธ์ของปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ผ่านการวิเคราะห์การถดถอยแบบโลจิสติก (Logistic Regression Analysis) ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ประกอบด้วย เงินออมของเกษตรกรลูกค้า และจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ คาบมีนาคม 2560 กล่าวคือ เมื่อเกษตรกรมีเงินออมเพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสชำระหนี้ลดลงร้อยละ 1 และเมื่อเกษตรกรมีจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ คาบมีนาคม 2560 เพิ่มขึ้น 1 บาท เกษตรกรจะมีโอกาสชำระหนี้เพิ่มขึ้นเป็น 1.0000325 เท่าจากปกติ สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของการเก็บออมเงินของเกษตรกรลูกค้า และปริมาณสินเชื่อที่เกษตรกรกู้ยืมจากธนาคารอื่นจะส่งผลต่อจำนวนเงินในการชำระหนี้ตามกำหนด กล่าวคือ ระดับเงินออมแสดงถึงความมั่นคงและมั่นคงทางการเงินของเกษตรกรลูกค้า จึงส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้าต่อธนาคาร เกษตรกรลูกค้าคนใดมีระดับเงินออมเพิ่มขึ้น โอกาสในการ

ค้ำชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้านั้นจะลดลง หรือในทางกลับกัน คือ เกษตรกรลูกค้านั้นได้มีระดับเงินออมลดลง โอกาสในการค้ำชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้านั้นจะเพิ่มขึ้น ในขณะที่จำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ กำหนดชำระ แสดงถึงภาระในการที่เกษตรกรลูกค้าต้องรับผิดชอบในการชำระหนี้ เกษตรกรลูกค้านั้นที่มีภาระหนี้ในการชำระหนี้จำนวนมาก ย่อมมีโอกาสในการค้ำชำระหนี้มาก หรือในทางกลับกัน คือ เกษตรกรลูกค้านั้นที่มีภาระหนี้ในการชำระหนี้จำนวนน้อย ย่อมมีโอกาสในการค้ำชำระหนี้ต่ำกว่า นั่นเอง

3. ข้อเสนอแนะ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเฉพาะกลุ่มประชากรตัวอย่างจากเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก เพียงแห่งเดียว และศึกษาปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้เพียงบางปัจจัยเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ และสำหรับผู้ที่จะทำการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

3.1 ธนาคารควรส่งเสริมและเน้นย้ำเรื่องการออมเงินแก่เกษตรกรลูกค้าเพิ่มมากขึ้น ณ ปัจจุบันธนาคารได้ทำการออกผลิตภัณฑ์เงินออมต่างๆ เพื่อส่งเสริมการออมอยู่ แต่ยังคงขาดการประชาสัมพันธ์เข้าถึงเกษตรกรเพื่อแนะนำผลิตภัณฑ์เงินฝาก จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งยวดที่ธนาคารต้องระดมเงินฝากให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยอาจจะทำการออกประชาสัมพันธ์ผลิตภัณฑ์เงินฝากตามหมู่บ้านเป็นประจำทุกไตรมาส มีพนักงานการเงินพร้อมทั้งคณะกรรมการในการระดมเงินฝากประจำสาขาออกบริการรับฝากเงินภายในพื้นที่ มีระบบการจัดการที่รวดเร็ว ทันสมัย และปลอดภัย มีการส่งเสริมการออมเงินแก่เกษตรกรลูกค้าผ่านกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน โดยอาจส่งเสริมให้การออมเงินดังกล่าวจะเป็นประจำทุกเดือนภายในกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชน มีการจัดทำบัญชีเป็นลายลักษณ์อักษรให้ถูกต้องสมบูรณ์ ธนาคารสามารถตรวจสอบหรือให้คำแนะนำปรึกษาได้เป็นประจำทุกเดือน เมื่อกองทุนหมู่บ้านหรือกลุ่มอาชีพวิสาหกิจชุมชนเกิดความเข้มแข็ง อาจจะสามารถร่วมกลุ่มกันภายในพื้นที่เพื่อจัดตั้งธนาคารชุมชนได้ เป็นการสร้างความมั่นคงทางการเงินไปพร้อมๆ กันทั้งชุมชน เมื่อเกษตรกรลูกค้ามีวินัยทางการเงิน และความมั่นคงทางการเงินมากขึ้น จะส่งเสริมให้เกษตรกรลูกค้ามีความสามารถในการชำระหนี้ต่อธนาคารมากขึ้น

3.2 ปัจจัยทางด้านจำนวนเงินพึงชำระหนี้ ณ กำหนดชำระหนี้ ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาระหนี้ของเกษตรกรลูกค้ามีโอกาสค้ำชำระหนี้สูงขึ้น สาเหตุมาจากการให้บริการสินเชื่อแก่เกษตรกรลูกค้าตั้งแต่แรกเริ่ม แม้ว่ารายได้หลักของธนาคารที่ได้รับคือดอกเบี้ยเงินกู้จากการปล่อยสินเชื่อ แต่การ

ให้บริการสินเชื่ออย่างมีคุณภาพก็มีความสำคัญเช่นเดียวกัน ดังนั้น ธนาคารจึงควรให้บริการสินเชื่อโดยมีการกำกับดูแลแก่เกษตรกรลูกค้า จ่ายสินเชื่อตามศักยภาพของตัวเกษตรกรลูกค้าตามความเป็นจริง มีการตรวจสอบการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์การกู้ยืม ไม่ควรจ่ายสินเชื่อเพียงเพื่อต้องการเพิ่มรายได้แก่ธนาคารเพียงอย่างเดียวโดยที่มิได้มีการบริหารจัดการหนี้เพื่อป้องกันหนี้เสียที่อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต

3.3 ควรมีการศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการค้าชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร โดยใช้ขนาดกลุ่มประชากรตัวอย่างจากเกษตรกรลูกค้าระดับจังหวัด เนื่องจากการใช้ขนาดกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรลูกค้าระดับสาขา หรือระดับอำเภอ ไม่สามารถใช้เป็นตัวแทนเกษตรกรลูกค้าสาขาอื่นๆทั่วทั้งจังหวัดได้

3.4 ควรมีการศึกษาแผนยุทธศาสตร์การบริหารงานของ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในช่วงระยะเวลา 5 ปี ข้างหน้า ทั้งด้านสินเชื่อ ด้านเงินฝาก สถานะทางการเงินของธนาคาร ฯลฯ เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงและวางแผนการให้บริการสินเชื่อและธุรกรรมทางการเงินอื่นๆ ของธนาคารในระดับสาขาให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระ และการหาเงินฝากเพื่อเพิ่มสภาพคล่องในการดำเนินธุรกิจของธนาคารในระดับสาขา

3.5 ควรมีการศึกษาถึงแรงจูงใจในความต้องการการให้บริการสินเชื่อของเกษตรกรลูกค้า ที่มีต่อธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ว่าวัตถุประสงค์ที่แท้จริงในการใช้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้าเพื่อวัตถุประสงค์อะไร และเกษตรกรลูกค้าได้นำเงินกู้อะไรไปใช้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพื่อเป็นข้อมูลในการให้บริการสินเชื่อที่มีคุณภาพก่อนที่จะทำการปล่อยสินเชื่อให้แก่เกษตรกรลูกค้า อันเป็นการป้องกันปัญหาหนี้ค้างชำระในเบื้องต้น

3.6 ควรมีการศึกษาปัจจัยเชื่อมโยงความสัมพันธ์อันดีระหว่างเกษตรกรลูกค้ากับพนักงานธนาคารในปัจจุบัน ว่าส่งผลกระทบต่อการทำธุรกรรมกับทางธนาคารอย่างไร เนื่องจากปัจจุบัน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ได้รับมอบหมายภารกิจงานนโยบายต่างๆ จากรัฐบาลอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งนโยบายการดำเนินงานเองภายในองค์กรมีความหลากหลายมากขึ้น ทำให้พนักงานธนาคารมีเวลาสร้างปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าน้อยลงกว่าสมัยก่อน

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- ชลัมพร ทักษาดิพงษ์ (2550). *ปัจจัยที่กำหนดพฤติกรรมการชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส.* (สารนิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ทีมจัดการข้อมูลการเงินและตลาดเงิน1-2ฝ่ายสถิติและข้อมูลสนเทศ, ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2545). *หลักการ นิยาม และการจัดกลุ่ม*. สืบค้นจาก http://www2.bot.or.th/statistics/MetaData/FI_NP_005_TH.PDF
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2533). *คู่มือการปฏิบัติงานสินเชื่อ*. กรุงเทพมหานคร: กองประชาสัมพันธ์, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2537). *การวิเคราะห์สภาพการค้างชำระหนี้ของเกษตรกร*. กรุงเทพมหานคร: กองประชาสัมพันธ์, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2542). *ข้อบังคับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ฉบับที่ 44 ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน*. สืบค้นจาก <http://delimage/cdms/index.php?doc&tid=167474&PHPSESSID=8905404bb8b9fd61fe646d362c6f38ab>
- ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร. (2559). *รายงานกิจการประจำปี 2558*. กรุงเทพมหานคร: กองประชาสัมพันธ์, ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร.
- ธีรวุฒิ เอกะกุล. (2543). *ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). อุบลราชธานี: สถาบันราชภัฏอุบลราชธานี.
- บัวคำ แก้วปัญญา (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้เงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) ในเขตพื้นที่อำเภอน้ำขุ่น จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.

- บุญยืน กาชัย (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรรายย่อยลูกค้า ธ.ก.ส. ที่เข้าร่วมโครงการพักชำระหนี้ หน่วยอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย* (รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีชา แหริ (2539). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธ.ก.ส. ในอำเภอแม่ทะ จังหวัดลำปาง* (รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- พิกุล โควสุวรรณ. (2533). *ทฤษฎีและนโยบายการเงินเล่ม 1*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- รังสฤษดิ์ บุญศักดิ์ (2551). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระคืนเงินกู้ของเกษตรกรลูกค้า ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (ธ.ก.ส.) หน่วยอำเภอเชียงใน 1 สาขาเชิงใน จังหวัดอุบลราชธานี* (วิทยานิพนธ์ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี, อุบลราชธานี.
- รัศมี สว่างผล (2545). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้คืนของเกษตรกรลูกค้าธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ในอำเภอรัตนภูมิ จังหวัดสงขลา* (วิทยานิพนธ์ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, สงขลา.
- วารุณี ศรีชัย (2555). *ปัจจัยที่ก่อให้เกิดหนี้สินเกษตรกร ตำบลน้ำดิบ อำเภอป่าซาง จังหวัดลำพูน* (รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ศิชริน ศิริอ่อน (2554). *ปัจจัยที่ทำให้เกิดการค้างชำระหนี้เงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยของลูกค้า ธนาคารกรุงไทย จำกัด (มหาชน) สาขารามอินทรา กม.10 กรุงเทพมหานคร* (สารนิพนธ์ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สามารถ นิตย์เสมอ. (2536). *การปรับเปลี่ยนบทบาทเป็นธนาคารเพื่อพัฒนาชน*. *วารสาร ธ.ก.ส.* 15(3), น.6.
- อัครารุช แชนสันเทียะ (2550). *ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินของเกษตรกรต่อ ธ.ก.ส. : กรณีศึกษา ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร สาขาคอนสวรรค์ จังหวัดชัยภูมิ* (รายงานการศึกษา ค้นคว้าอิสระ ปรียญามหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

อุทัย กุลสัมพันธมิตร (2550). ปัจจัยที่มีผลต่อการชำระหนี้สินของลูกหนี้สินเชื่อตั้งหาริมทรัพย์
ของธนาคารทหารไทย จำกัด(มหาชน) ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ จังหวัดเชียงใหม่
(รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ ปริญญาโทบริหารธุรกิจ ไม่ได้ตีพิมพ์).
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.

Yunyong Thaicharoen. (2004). Rising Thai Household Debt : Assessing Risks and Policy
Implications. *Paper Presented at BOT Symposium 2004*, p.4-9.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัย

สกลนครราชภัฏ

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

งานศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรของเกษตรกรลูกค้า
หน่วยอำเภอนครไทย1 สาขานครไทย จังหวัดพิษณุโลก

ชื่อเกษตรกรลูกค้าผู้ให้ข้อมูล .....

กลุ่ม/เลขทะเบียน .....

ส่วนที่1 ข้อมูลทั่วไปของเกษตรกรลูกค้า

1. เพศ

ชาย

หญิง

2. อายุ

20-30 ปี

31-40 ปี

41-50 ปี

51-60 ปี

มากกว่า 60 ปี

3. สถานภาพ

โสด

สมรส/อยู่ด้วยกัน

หย่าร้าง/หม้าย

4. ระดับการศึกษาสูงสุด

ต่ำกว่าประถมศึกษา

ปวส.

ประถมศึกษา

ปริญญาตรี

มัธยมศึกษาตอนต้น

สูงกว่าปริญญาตรี

มัธยมศึกษาตอนปลาย

ปวช.

5. ระดับรายได้จากการประกอบอาชีพต่อปี
- รายได้จากการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม .....บาท
  - รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม .....บาท
6. ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพต่อปี
- ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม .....บาท
  - ค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม .....บาท
7. เงินออมกับธนาคาร.....บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการกู้เงินของเกษตรกรลูกค้า

8. วัตถุประสงค์ในการใช้เงินกู้ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
- ใช้ประกอบอาชีพในภาคเกษตรกรรม
  - ใช้ประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม
  - ชำระหนี้สินภายนอก
  - พัฒนาคุณภาพชีวิต
  - ใช้จ่ายภายในครัวเรือน
9. จำนวนสัญญาที่กู้กับธนาคาร..... สัญญา (สำหรับธนาคารตอบ)
10. ต้นเงินคงเป็นหนี้รวมทุกสัญญากับธนาคาร..... บาท (สำหรับธนาคารตอบ)
11. หลักประกันที่ใช้ในการกู้กับธนาคาร (สำหรับธนาคารตอบ)
- ค้ำประกันแบบรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมกัน
  - บุคคลค้ำประกัน 2 บุคคล
  - ที่ดิน/อสังหาริมทรัพย์
  - อื่นๆ โปรดระบุ .....

12. จำนวนต้นเงินฟุ้งชำระธนาคาร กำหนดชำระคาบ มีนาคม 2560 ..... บาท
(สำหรับธนาคารตอบ)
13. จำนวนต้นเงินค้างชำระกับธนาคาร.....บาท (สำหรับธนาคาร
ตอบ)
14. ท่านเคยได้รับการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคารหรือไม่
 เคย   ไม่เคย
15. วิธีการติดตามทวงถามหนี้จากธนาคาร
 ไปเตือนหนี้
 สอบถามทางโทรศัพท์
 เจ้าหน้าที่ติดตามถึงตัว/ประชุมติดตามถึงตัว
 ถูกดำเนินคดี

ส่วนที่3 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการส่งชำระหนี้ของเกษตรกรลูกค้า

16. ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ (ตอบได้มากกว่าหนึ่งข้อ)
- ปริมาณผลผลิตสินค้าในการเกษตรกรรม
  - ระดับราคาสินค้าในภาคเกษตรกรรม
  - ความเสียหายของผลผลิตในภาคเกษตรกรรม
  - ระดับค่าใช้จ่ายในการผลิต
  - การปรับอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ของธนาคาร
  - ความเหมาะสมในการประเมินราคาหลักประกันจำนองของธนาคาร
  - ภาวะเศรษฐกิจ ณ ปัจจุบัน
  - ระบบการการคัดกรองและกำกับดูแลสินเชื่อ
  - ระบบการติดตามทวงถามและควบคุมหนี้
  - การดำเนินนโยบายช่วยเหลือจากรัฐบาล เช่น การพักชำระหนี้ การรับจำนำผลผลิต
  - พฤติกรรมในการส่งชำระหนี้ของสมาชิกภายในกลุ่มลูกค้ากลุ่มเดียวกัน
  - หนี้สินภายนอก

- ภาระค่าใช้จ่ายด้านการศึกษานูตร
- การเก็บเงินออมเพื่ออนาคต
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

17. แหล่งที่มาของรายได้ในการชำระหนี้กับธนาคาร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- รายได้จากการจำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรม
- รายได้จากการประกอบอาชีพนอกภาคเกษตรกรรม
- รายได้จากสมาชิกในครอบครัว
- สถาบันการเงินอื่นๆในระบบ
- นายทุนหรือบุคคลที่ให้อุปถัมภ์โดยคิดดอกเบี้ย
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

18. สาเหตุที่ท่าน(ลูกค้ำ)คิดว่าส่งผลให้ไม่สามารถชำระหนี้ได้หรือชำระไม่ทันกำหนดเวลา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- ยังไม่ถึงกำหนดในการเก็บเกี่ยวผลผลิตในภาคเกษตรกรรม
- ผลผลิตเสียหายจากภัยธรรมชาติ
- มีค่าใช้จ่ายในครอบครัวสูง
- มีค่าใช้จ่ายรักษาพยาบาลบุคคลในครอบครัว/ปัญหาสุขภาพ
- ไม่ได้รับใบแจ้งหนี้หรือไม่ได้รับการติดตามทวงถามจากพนักงานธนาคาร
- ไม่ทราบวันครบกำหนดชำระหนี้
- อัตราดอกเบี้ยเงินกู้ธนาคารสูงเกินไป
- ประกอบอาชีพอยู่นอกพื้นที่
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

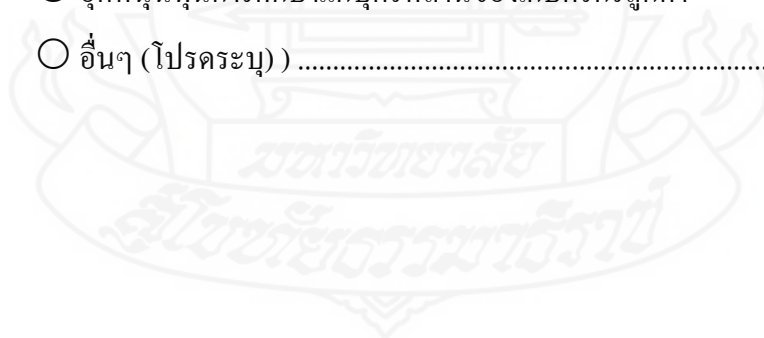
ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

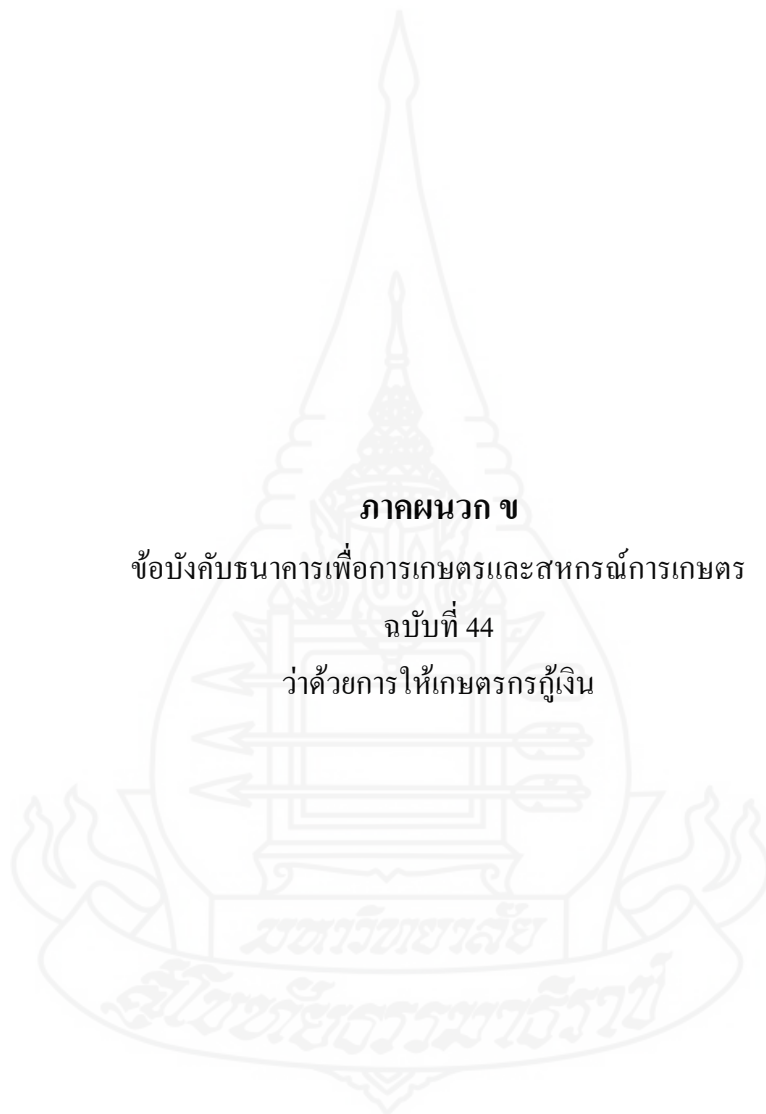
19. ความช่วยเหลือจากทางรัฐบาลที่ท่านต้องการ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- การรับจำหน่ายผลผลิตในภาคเกษตรกรรมทุกปี
- การช่วยเหลือทางด้านหนี้สิน เช่น การลดดอกเบี้ย ฯลฯ
- การรักษาระดับสินค้าในภาคเกษตรกรรมให้เสถียรภาพ
- ส่งเสริมการหาแหล่งตลาดสินค้าในภาคเกษตรกรรมแก่เกษตรกร
- การควบคุมระดับราคาต้นทุนการผลิต เช่น การควบคุมระดับราคาน้ำมัน
- พัฒนาระบบชลประทานหรือแหล่งน้ำให้ทั่วถึง
- การส่งเสริมความรู้วิชาการด้านการเกษตรหรือด้านอื่นๆที่เกี่ยวข้อง
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

20. ความต้องการความช่วยเหลือแก่เกษตรกรจากทาง ธ.ก.ส. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- จัดการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาการประกอบอาชีพ
- จัดการอบรมฟื้นฟูและพัฒนาคุณภาพชีวิต
- จัดหาปัจจัยการผลิตในภาคเกษตรกรรมแก่เกษตรกรลูกค้า
- หาดตลาดรองรับผลผลิตของเกษตรกรลูกค้า
- อุดหนุนทุนการศึกษาแก่บุตรหลานของเกษตรกรลูกค้า
- อื่นๆ (โปรดระบุ) .....

ภาคผนวก ข

ข้อบังคับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ฉบับที่ 44

ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน

ข้อบังคับธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

ฉบับที่ 44

ว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 18 (4) แห่งพระราชบัญญัติธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร พ.ศ. 2509 คณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ออกข้อบังคับว่าด้วยการให้เกษตรกรกู้เงิน ไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในข้อบังคับนี้

“คณะกรรมการ” หมายความว่า คณะกรรมการธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

“คณะอนุกรรมการกลั่นกรอง” หมายความว่า คณะอนุกรรมการกลั่นกรองธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่คณะกรรมการแต่งตั้ง

“สาขา” หมายความว่า สาขาของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร

“กลุ่มลูกค้า” หมายความว่า เกษตรกรที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาซึ่งรวมกันเป็นกลุ่มด้วยความสมัครใจ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อขอรับความช่วยเหลือทางการเงินจากธนาคาร

“ครอบครัว” หมายความว่า คู่สมรสหรือบุตรของเกษตรกร บิดามารดาของเกษตรกรหรือคู่สมรสของเกษตรกร ซึ่งอยู่ในความอุปการะของเกษตรกร

“เกษตรกรรม” หมายความว่า การทำนา การทำไร่ การทำสวน การเลี้ยงสัตว์ การประมง การเลี้ยงไหมและสาวไหม การทำนาเกลือ การปลูกกล้วยไม้หรือไม้ดอก การปลูกไม้สน การปลูกสวนป่า การเลี้ยงผึ้ง การเลี้ยงกุ้ง การเพาะเห็ด หรืออาชีพการเกษตรอื่น ตามที่คณะกรรมการกำหนดโดยให้ประกาศในราชกิจจานุเบกษา

“อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรม” หมายความว่า การประกอบอาชีพของเกษตรกรที่นำเอาผลิตผลของตนเองหรือผลิตผลที่จัดหาจากแหล่งอื่นมาทำการแปรรูป เตรียมการผลิตเป็นสินค้าสำเร็จรูปหรือกึ่งสำเร็จรูปเพื่อจำหน่าย หรือใช้ผลิตผลดังกล่าวเป็นส่วนประกอบสินค้าที่เกษตรกรผลิตขึ้นเองเพื่อจำหน่าย และให้หมายความรวมถึงการประกอบอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการผลิตหรือการบริการที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมด้วย

“อาชีพอย่างอื่น” หมายความว่า การประกอบอาชีพด้านอุตสาหกรรม อาชีพด้านพาณิชยกรรม และอาชีพด้านบริการของเกษตรกรหรือครอบครัวเพื่อเพิ่มรายได้

“พัฒนาความรู้” หมายความว่า การศึกษา อบรม สัมมนา คูงานหรือฝึกงานของเกษตรกร หรือครอบครัวในด้านเกษตรกรรมหรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้

“พัฒนาคุณภาพชีวิต” หมายความว่า การยกระดับมาตรฐานการดำรงชีวิต เกี่ยวกับการศึกษา อบรม สัมมนา คูงาน ฝึกงาน การรักษาพยาบาลของเกษตรกรหรือ ครอบครัว รวมทั้งการจัดหา ปรับปรุง หรือซ่อมแซมที่อยู่อาศัยของเกษตรกร

“หนี้สินภายนอก” หมายความว่า หนี้ที่เกษตรกรหรือครอบครัวมีอยู่ก่อนขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขา หรือระหว่างการเป็นลูกค้ำประจำสาขา และให้ความหมายรวมถึง การได้คืน รับโอนคืน หรือซื้อคืนที่ดิน ซึ่งเดิมเป็นของตนหรือครอบครัว ทั้งนี้ หนี้ดังกล่าวต้องเป็นหนี้ที่พิสูจน์ได้ว่า เกิดจากเหตุอันสุจริตและจำเป็น และเป็นภาระหนัก

“ฟื้นฟูการประกอบอาชีพ” หมายความว่า การส่งเสริม พัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงการประกอบอาชีพเกษตรกรรม อาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกรรมหรืออาชีพ อย่างอื่น เพื่อเพิ่มรายได้ของเกษตรกรที่ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ จนเป็นเหตุให้ไม่สามารถชำระหนี้แก่ธนาคารได้

ข้อ 2 ผู้มีสิทธิจะขอกู้เงินตามข้อบังคับนี้ได้ ต้องเป็นผู้ที่ธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขา

การขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขา

ข้อ 3 ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขาต้องมีลักษณะดังต่อไปนี้

- (1) เป็นเกษตรกร
- (2) ต้องบรรลุนิติภาวะ
- (3) มีสัญชาติไทย
- (4) มีความชำนาญหรือได้รับการฝึกอบรมในด้านเกษตรกรรมมาแล้วพอสมควร
- (5) มีถิ่นที่อยู่และประกอบอาชีพเกษตรกรรมของตนในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้ำประจำสาขามาแล้วเป็นเวลาติดต่อกันไม่น้อยกว่าหนึ่งปี
- (6) โดยปกติเป็นผู้ก่อให้เกิดผลิตผลการเกษตรเพื่อขายหรือมีรายได้อื่นในปีหนึ่ง ๆ เป็นมูลค่าพอสมควร
- (7) เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริต มีชื่อเสียงดี ขยันขันแข็งในการประกอบอาชีพ และรู้จักประหยัด
- (8) ไม่เป็นคนวิกลจริต หรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบ
- (9) ไม่เป็นบุคคลล้มละลายหรือเป็นผู้มีหนี้สินล้นพ้นตัว

(10) ไม่เคยถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาของธนาคารมาก่อน
 ในกรณีที่มีปัญหาเกี่ยวกับ (1) หรือมีเหตุพิเศษอันควรยกเว้นลักษณะตาม (5) (6) หรือ
 (10) ให้ผู้จัดการเป็นผู้วินิจฉัย

ในกรณีลูกค้าประจำสาขาได้กู้เงินให้บุคคลในครอบครัวใช้ประกอบอาชีพอย่างอื่น
 และลูกค้าประจำสาขาดังกล่าวได้พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 7 หากบุคคลใน
 ครอบครัวที่เป็นผู้ดำเนินการตามวัตถุประสงค์แห่งหนี้สินดังกล่าว ยังจำเป็นต้องใช้บริการเงินกู้
 ตามสัญญาเดิมจากธนาคาร ก็ให้รับบุคคลดังกล่าวเข้าเป็นคู่สัญญา กับธนาคารได้

ข้อ 4 ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา ต้องแสดงหลักฐานการเข้าสังกัดกลุ่ม
 ลูกค้าที่มีอยู่เดิม หรือกลุ่มลูกค้าที่จะตั้งขึ้นใหม่ซึ่งอยู่ใกล้เคียงกับถิ่นที่อยู่ของตน

ในกรณีมีเหตุอันควรผ่อนผัน ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันรับผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็น
 ลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับนี้ได้ โดยไม่ต้องนำความในวรรคหนึ่งมาใช้บังคับ

ข้อ 5 เมื่อผู้จัดการได้พิจารณาเห็นว่า ผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งที่ประชุมกลุ่มลูกค้า ได้มีมติ
 รับรองแล้วนั้น มีลักษณะตามข้อ 3 และมีความเข้าใจในข้อบังคับและระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับ
 การให้เกษตรกรกู้เงิน และผู้จัดการเห็นสมควร ก็ให้รับผู้นั้นขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา
 โดยให้สังกัดกลุ่มลูกค้าที่ได้มีมติรับรองนั้นได้

ความในวรรคหนึ่งไม่ใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา
 ตามข้อ 4 วรรคสอง

ข้อ 6 ผู้ขอขึ้นทะเบียนซึ่งธนาคารรับขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา ต้องลงลายมือ
 ชื่อในทะเบียนลูกค้าประจำสาขาและต้องให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติตามข้อบังคับ และระเบียบของ
 ธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงินและตามมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้า ที่ตนสังกัดทุกประการ

ในกรณีที่ผู้ขอขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับนี้เป็นผู้ได้รับ
 การยกเว้นตามความในข้อ 4 วรรคสอง ผู้ขอขึ้นทะเบียนต้องลงลายมือชื่อในทะเบียนลูกค้าประจำ
 สาขาและต้องให้คำรับรองว่าจะปฏิบัติตามข้อบังคับและระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้
 เกษตรกรกู้เงิน

การพ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

ข้อ 7 ลูกค้าประจำสาขาจะพ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาในกรณีดังต่อไปนี้

- (1) ตาย
- (2) ลาออกตามข้อ 8

(3) ขาดลักษณะตามข้อ 3 (1) (3) (6) (8) หรือ (9)

(4) ถูกให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 9 แห่งข้อบังคับนี้

ข้อ 8 ลูกค้าประจำสาขาอาจลาออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาได้ เมื่อตนไม่มีหนี้สินอยู่ต่อธนาคารในฐานะผู้กู้หรือผู้ค้าประกันหนี้เงินกู้ หรือในฐานะมีความผูกพันรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมตามข้อ 20 (3)

ข้อ 9 เมื่อปรากฏว่าลูกค้าประจำสาขาผู้ใดมีเหตุใดเหตุหนึ่งดังต่อไปนี้

(1) เมื่อถูกธนาคารเรียกคืนเงินกู้ตามข้อ 32 (2) (3) (4) (5) (6) (7) หรือ (8)

(2) ผ่าฝืนข้อบังคับหรือระเบียบของธนาคารเกี่ยวกับการให้เกษตรกรกู้เงิน

(3) ผ่าฝืนมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัดนั้นเป็นเนืองนิจ และที่ประชุมกลุ่มลูกค้ามีมติให้พ้นจากกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัด

(4) มิได้อยู่เป็นปกติหรือมิได้ประกอบการเกษตรของตนในท้องที่ดำเนินงานของสาขาซึ่งตนได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา

(5) ประพฤติหรือกระทำการใด ๆ อันแสดงให้เห็นว่าไม่ซื่อสัตย์สุจริตหรือเสื่อมเสียแก่ธนาคารหรือกลุ่มลูกค้าที่ตนสังกัด

(6) ในระหว่างเป็นลูกค้าประจำสาขา ได้กู้ยืมเงินจากบุคคลภายนอกจนเป็นภาระหนักโดยไม่มีเหตุอันสมควร

ให้ผู้จัดการสอบสวนพิจารณาและสั่งให้ออกจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา

ในกรณีมีเหตุพิเศษสมควรผ่อนผันให้ลูกค้าประจำสาขาที่มีเหตุดังกล่าวในวรรคหนึ่งคงเป็นลูกค้าประจำสาขาต่อไป ให้ผู้จัดการพิจารณาผ่อนผันให้เป็นลูกค้าประจำสาขาต่อไปได้ตามที่สมควร

กลุ่มลูกค้า

ข้อ 10 กลุ่มลูกค้านั้นๆ ประกอบด้วยลูกค้าประจำสาขาอย่างน้อยห้าคน

ข้อ 11 ให้กลุ่มลูกค้ามีอำนาจหน้าที่ ดังนี้

(1) รับเกษตรกรเข้าสังกัดกลุ่มลูกค้า โดยได้รับความเห็นชอบจากธนาคาร

(2) เลือกลงและถอดถอนหัวหน้ากลุ่มลูกค้า และผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า

(3) ติดตาม กำกับ และดูแลการประกอบอาชีพ ตลอดจนการใช้เงินกู้จาก

ธนาคารและการชำระคืนแก่ธนาคารของลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มลูกค้า

(4) ส่งเสริมกิจการของธนาคาร การประกอบอาชีพหรือการสังคมแก่ลูกค้า

ประจำสาขา

(5) มีมติให้ลูกค้าประจำสาขาที่สังกัดในกลุ่มของตนพ้นจากกลุ่มลูกค้า

ให้ลูกค้าประจำสาขาของกลุ่มลูกค้านั้นๆ เลือกตั้งหัวหน้ากลุ่มลูกค้าหนึ่งคนและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้าอีกตามจำนวนที่เห็นสมควร

หัวหน้ากลุ่มลูกค้าเป็นตัวแทนของกลุ่มลูกค้าในการติดต่อกับธนาคารและผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า ทำหน้าที่ตามที่หัวหน้ากลุ่มลูกค้ามอบหมาย

ข้อ 12 หัวหน้ากลุ่มลูกค้า ผู้ช่วยหัวหน้ากลุ่มลูกค้า พ้นจากตำแหน่งเมื่อ

- (1) ลาออก
- (2) ที่ประชุมกลุ่มลูกค้ามีมติให้ถอดถอน
- (3) พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อ 7

ข้อ 13 ให้มีการประชุมกลุ่มลูกค้าอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง การประชุมกลุ่ม ลูกค้าต้องมีลูกค้าประจำสาขาในกลุ่มมาประชุมไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนลูกค้าประจำสาขาในกลุ่ม ลูกค้าทั้งหมดจึงเป็นองค์ประชุม

หากการประชุมกลุ่มลูกค้าคราวใดไม่ครบองค์ประชุม ให้เรียกประชุมใหม่ภายในสิบสี่วัน การประชุมครั้งหลังนี้ให้ประชุมกันได้โดยไม่ต้องคำนึงถึงองค์ประชุม

ข้อ 14 การลงมติของที่ประชุมกลุ่มลูกค้าให้ถือเสียงข้างมาก ลูกค้าประจำสาขาในกลุ่ม ลูกค้าหนึ่งคนมิเสียงหนึ่งในการลงคะแนน ถ้าคะแนนเสียงเท่ากันให้ประธานในที่ประชุมออกเสียงเพิ่มขึ้นอีกหนึ่งเสียงเป็นเสียงชี้ขาด เว้นแต่การลงมติเกี่ยวกับการรับลูกค้าประจำสาขาเข้าสังกัดกลุ่ม ลูกค้าต้องได้รับเสียงเกินกึ่งจำนวนของลูกค้าประจำสาขาทั้งหมด

วัตถุประสงค์ของการกู้เงิน

ข้อ 15 การให้เกษตรกรกู้เงินตามข้อบังคับนี้ ต้องเป็นไปเพื่อวัตถุประสงค์ ดังต่อไปนี้

(1) เป็นค่าใช้จ่ายในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(2) เป็นค่าลงทุนในการประกอบอาชีพหรือฟื้นฟูการประกอบอาชีพเกษตรกรรวมอาชีพที่เกี่ยวข้องกับเกษตรกร หรืออาชีพอย่างอื่นเพื่อเพิ่มรายได้ การพัฒนาความรู้ หรือการพัฒนาคุณภาพชีวิต

(3) รอการขายผลิตผล

(4) ชำระหนี้สินภายนอก

(5) เป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนในการดำเนินกิจการตามโครงการที่เป็นการส่งเสริมหรือสนับสนุนการประกอบเกษตรกรรมซึ่งเป็นการดำเนินการร่วมกับผู้ประกอบการ โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

อำนาจอนุมัติเงินกู้

ข้อ 16 ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติเงินกู้ตามข้อบังคับนี้

กรณีที่ธนาคารได้รับมอบหมายจากรัฐบาลโดยมติคณะรัฐมนตรีในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกรเพื่อกู้เงินตามข้อ 15 อำนาจอนุมัติเงินกู้ให้เป็นไปตามเงื่อนไขหรือข้อตกลงกับส่วนงานที่เกี่ยวข้อง โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ระยะเวลาของการชำระเงินกู้

ข้อ 17 ให้ผู้จัดการพิจารณากำหนดระยะเวลาของการชำระเงินกู้ของผู้กู้ ดังนี้
เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามข้อ 15 (1) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและ

(1) ดอกเบี้ยเป็นไปตามที่มาแห่งรายได้ โดยคำนึงถึงรอบการผลิตหรือรอบการบริการรายได้ จำนวนของเงินกู้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จภายในสิบสองเดือนนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินสิบแปดเดือนนับแต่วันกู้

(2) เงินกู้เพื่อเป็นค่าลงทุนตามข้อ 15 (2) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นรายงวดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงอายุการใช้ประโยชน์ของสินทรัพย์ที่ใช้เงินกู้ จำนวนของเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกินสิบห้าปีนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันกู้ ทั้งนี้ ผู้จัดการจะกำหนดให้มีระยะเวลาที่ผู้กู้ยังไม่ต้องชำระต้นเงินก็ได้ตามที่เห็นสมควร แต่ไม่เกินห้าปีแรก

(3) เงินกู้เพื่อรอกการขายผลิตผลตามข้อ 15 (3) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยให้เสร็จภายในหกเดือนนับแต่วันกู้

(4) เงินกู้เพื่อชำระหนี้สินภายนอก ตามข้อ 15 (4) กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยเป็นรายงวดตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงจำนวนเงินกู้ รายได้ และความสามารถชำระหนี้ของผู้กู้ โดยปกติให้ชำระเสร็จไม่เกินสิบปีนับแต่วันกู้ เว้นแต่มีเหตุพิเศษไม่เกินสิบสองปี นับแต่วันกู้ หรือถ้ามีความจำเป็นอาจกำหนดให้ชำระเสร็จไม่เกินยี่สิบปีนับแต่วันกู้ โดยต้องได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ข้อ 18 เงินกู้เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายหรือเป็นค่าลงทุนตามข้อ 15 (5) ให้กำหนดชำระคืนต้นเงินและดอกเบี้ยตามที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

จำนวนขั้นสูงของเงินกู้

ข้อ 19 ให้ผู้จัดการพิจารณากำหนดจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายตามข้อ 15 (1) (2) (3) และ (4) ของข้อบังคับนี้ได้ตามที่เห็นสมควร โดยคำนึงถึงความต้องการใช้เงินกู้ตามแผนงาน รายได้ ความสามารถชำระหนี้ การชำระหนี้เงินกู้อย่างก่อนๆของผู้กู้ และหลักประกันเงินกู้ โดยจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายในเวลาใดเวลาหนึ่งรวมกันต้องไม่เกินห้าสิบล้านบาท กรณีจำนวนเงินกู้ไม่เกินหนึ่งร้อยล้านบาทให้คณะกรรมการกลั่นกรองเป็นผู้กำหนดจำนวนเงินกู้ เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นรายๆไป

หลักประกันเงินกู้

ข้อ 20 การให้กู้เงินตามข้อ 15 (1) (2) (3) และ (4) ของข้อบังคับนี้ ให้มีหลักประกันดังต่อไปนี้

(1) มีอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์อื่นๆที่จำนองได้ตามกฎหมาย และไม่ได้จำนองต่อเจ้าหนี้อื่นจำนองเป็นประกัน โดยผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาเป็นที่พอใจว่า ทรัพย์สินนั้นมีราคาตลาดตามที่ผู้จัดการประเมินไว้ไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้

การจำนองนั้นให้ระบุจำนวนเงินขั้นสูงของราคาประเมินอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์นั้นได้ตามที่ผู้จัดการเห็นสมควร แต่ต้องไม่น้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้ การจำนองดังกล่าวใช้เป็นประกันการชำระหนี้เงินกู้ทั้งหลายของผู้กู้ซึ่งมีอยู่หรือจะพึงมีขึ้น

ในกรณีผู้กู้คนใดคนหนึ่งที่มีประวัติการชำระหนี้ดี หรือมีคุณสมบัติตามที่ผู้จัดการกำหนด ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้เงินโดยมีอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์ได้ไม่เกินราคาประเมินและวงเงินจำนอง ทั้งนี้ โดยคำนวณตามมูลค่าของอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์ที่เป็นอยู่ในขณะกู้เงินครั้งใหม่

ในกรณีเป็นการกู้เงินเพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพ ตามข้อ 15 (1) (2) หรือเพื่อชำระหนี้สินภายนอก ตามข้อ 15 (4) ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้คนใดคนหนึ่งกู้เงิน โดยมีอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์ที่มีราคาประเมิน และวงเงินจำนองน้อยกว่าสองเท่าของจำนวนเงินกู้จำนองเป็นประกันก็ได้ แต่ต้องไม่น้อยกว่าจำนวนเงินกู้ และต้องมีบุคคลซึ่งผู้จัดการสอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยหนึ่งคน และในกรณีอสังหาริมทรัพย์และหรืออสังหาริมทรัพย์ที่นำมาจำนองเป็นประกันหนี้เงินกู้มีราคาที่ผู้จัดการประเมิน

น้อยกว่าหนึ่งเท่าของจำนวนเงินกู้ แต่ไม่น้อยกว่าร้อยละแปดสิบของจำนวนเงินกู้ หากผู้จัดการเห็นสมควรอาจพิจารณาให้ผู้กู้นำบุคคลไม่น้อยกว่าสองคนที่ผู้จัดการพิจารณาแล้วเห็นสมควรเป็นผู้ค้ำประกันร่วมก็ได้

การถอนจำนองจะกระทำได้ เมื่อผู้กู้ชำระหนี้เงินกู้ทุกรายของตนต่อธนาคารเสร็จแล้ว หรือเมื่อได้รับอนุญาตจากผู้จัดการ

นอกจากการจำนองสิ่งหามทรัพย์และหรือสิ่งหามทรัพย์ ผู้จัดการจะให้ผู้-กู้จัดให้มีคนค้ำประกันเงินกู้ด้วยก็ได้

(2) มีสิ่งหามทรัพย์ของตนเองที่นำมาได้ตามกฎหมายจำเป็นประกัน

(3) มีหลักทรัพย์รัฐบาลไทยหรือตราสารทางการเงินที่ออกโดยธนาคาร หรือเงินฝากในธนาคารนี้เป็นประกัน โดยจำนวนเงินกู้ต้องไม่เกินค่าของหลักทรัพย์ หรือเงินฝากที่เป็นประกัน

(4) มีลูกค้ำประจำสาขาหรือบุคคลอื่นซึ่งผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วม โดยจำนวนเงินกู้ของผู้กู้แต่ละรายต้องไม่เกินสองแสนบาท

ในกรณีผู้กู้คนใดคนหนึ่งที่มีประวัติการชำระหนี้ดี หรือมีคุณสมบัติตามที่ผู้จัดการกำหนด ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้เงินได้ไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นรายๆ ไป ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน หนี้สิน หรือภาระการชำระหนี้ของผู้ทำหนังสือรับรองรับผิดชอบอย่างลูกหนี้ร่วมแต่ละรายประกอบด้วย

(5) ลูกค้ำประจำสาขาหรือบุคคลอื่นซึ่งผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นสมควรให้เป็นผู้ค้ำประกันอย่างน้อยสองคน โดยจำนวนเงินกู้ที่ใช้บุคคลค้ำประกันดังกล่าวของผู้กู้แต่ละรายในเวลาใดเวลาหนึ่งต้องไม่เกินสองแสนบาท

ในกรณีผู้กู้คนใดคนหนึ่งที่มีประวัติการชำระหนี้ดี หรือมีคุณสมบัติตามที่ผู้จัดการกำหนด ผู้จัดการอาจพิจารณาผ่อนผันให้ผู้กู้เงินได้ไม่เกินสามแสนบาท เว้นแต่ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการเป็นรายๆ ไป ทั้งนี้ ให้พิจารณาถึงขีดความสามารถในการประกอบอาชีพ รายได้ ค่าใช้จ่าย ทรัพย์สิน หนี้สิน หรือภาระการชำระหนี้ของผู้ค้ำประกันแต่ละรายประกอบด้วย

(6) กองทุนบำเหน็จตกทอด

(7) ตราสารเครดิต

(8) นิติบุคคลค้ำประกัน

(9) สิทธิการเช่า

(10) สิทธิการใช้ประโยชน์ในสินทรัพย์

(11) สิทธิเรียกร้อง

สำหรับวิธีปฏิบัติในการประเมินราคาหลักประกัน และการกำหนดจำนวนเงินกู้ตาม (2) (6) (7) (8) (9) (10) และ (11) ให้เป็นไปตามที่ผู้จัดการกำหนด ทั้งนี้ จำนวนเงินกู้ต้องไม่เกินร้อยละแปดสิบของมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น ต้องไม่เกินร้อยละแปดสิบของมูลค่าทรัพย์สินที่เป็นหลักประกันนั้น

(12) มีหลักประกันอื่นตามที่ผู้จัดการกำหนดเป็นประกัน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

การขอลดหย่อนหลักประกัน หรือการขอยกเว้นการเรียกหลักประกัน หรือการกำหนดวงเงินกู้ตามหลักประกันเป็นประการอื่นให้เป็นไปตามที่ผู้จัดการกำหนด โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

ข้อ 21 ในกรณีเป็นเงินกู้ตามโครงการที่คณะกรรมการให้ความเห็นชอบไว้แล้ว ให้มีหลักประกันเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขตามที่คณะกรรมการอนุมัติไว้

ข้อ 22 เมื่อผู้จัดการเห็นว่ามีความเสี่ยงทำให้หลักประกันเสื่อมลง ผู้กู้ต้องจัดการแก้ไขหรือเพิ่มเติมหลักประกัน ตามที่ได้รับแจ้งจากผู้จัดการ

ข้อ 23 นอกจากหลักประกันตามข้อ 20 ผู้จัดการมีอำนาจเรียกให้ผู้กู้จ้างหรือจําทรัพย์สินอื่นๆแก่ธนาคารเป็นประกันการชำระเงินกู้จากธนาคารด้วย ตลอดจนเรียกให้ผู้กู้เอาประกันภัยทรัพย์สินได้ตามที่เห็นสมควร

อัตราดอกเบี้ยเงินกู้

ข้อ 24 ดอกเบี้ยเงินกู้ตามข้อบังคับนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในประกาศของธนาคาร โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

เงินกู้ตามโครงการที่ได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ หรือเงินกู้ที่มีสัญญา หรือมีพันธะกำหนดเรื่องดอกเบี้ยไว้เป็นอย่างอื่น ให้เรียกดอกเบี้ยในอัตราตามที่ โครงการ หรือสัญญา หรือพันธะดังกล่าวได้กำหนดไว้แล้วแต่กรณี

ข้อ 25 กรณีที่ผู้กู้ไม่ชำระคืนเงินทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่ผู้จัดการกำหนดให้เรียกดอกเบี้ยสำหรับเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้นเพิ่มขึ้นจากอัตราดอกเบี้ยที่กำหนดไว้อีกไม่เกินร้อยละสามต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ

กรณีที่เงินกู้เป็นเงินกู้ตามข้อ 24 วรรคสอง ให้เรียกดอกเบี้ยสำหรับเงินส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนด เฉพาะหนังสือสัญญากู้เงินนั้นเพิ่มขึ้นเท่ากับอัตราตามที่กำหนดตามข้อ 24 วรรคหนึ่ง พร้อมกับให้เรียกดอกเบี้ยเพิ่มขึ้นอีกไม่เกินร้อยละสามต่อปี จนกว่าจะชำระเสร็จ

ดอกเบี้ยตามวรรคหนึ่งหรือวรรคสองเมื่อรวมกันแล้ว จะต้องไม่เกินอัตราตามที่
กฎหมายกำหนด

กรณีที่ผู้กู้ประสบความเสียหายอันเนื่องมาจากผู้กู้ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติ
อย่างร้ายแรง หรือประสบเหตุอย่างอื่นที่ผู้กู้มิได้ก่อให้เกิดขึ้นเอง หรือความเสียหายที่ผู้กู้ก่อให้เกิดกับ
ผลผลิตของตนเอง โดยมีได้ประมาณเงินเล็กน้อย ให้ผู้จัดการมีอำนาจเรียกดอกเบี้ยเพิ่มตามวรรคหนึ่ง
และวรรคสองได้ตามที่พิจารณาเห็นสมควร

กรณีอื่นๆ ซึ่งผู้จัดการได้พิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการสมควร ได้รับการผ่อนผัน ให้
ผู้จัดการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

การชำระหนี้เงินกู้

ข้อ 26 ผู้กู้ต้องชำระหนี้เงินกู้แก่ธนาคาร ณ สำนักงานสาขา

ในการชำระหนี้เงินกู้ หลังจากจัดใช้ค่าฤชาธรรมเนียม(ถ้ามี)แล้ว ให้ชำระดอกเบี้ยก่อน
แล้วจึงชำระต้นเงิน

ข้อ 27 ผู้กู้มีสิทธิชำระหนี้เงินกู้ตามข้อบังคับนี้ทั้งหมดหรือบางส่วนก่อนถึงกำหนดได้

ในการกู้เงินตามข้อ 15 (3) ผู้จัดการอาจอนุญาตให้ผู้กู้ขอไถ่ถอนการจำนำหรือนำ
ผลิตผลหรือผลิตภัณฑ์จำนำทั้งหมดหรือบางส่วนออกจำหน่าย โดยปฏิบัติตามวิธีปฏิบัติที่ผู้จัดการ
กำหนดไว้ เพื่อได้เงินมาชำระหนี้เงินกู้และค่าอุปกรณ์แก่ธนาคารได้

การผิดชำระเงินรายงวดและการผ่อนเวลาชำระหนี้เงินกู้

ข้อ 28 ในกรณีที่ผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กู้ไม่สามารถชำระเงิน
รายงวดทั้งหมดหรือบางส่วนตามที่กำหนดไว้ เพราะมีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผัน ก็ให้ผิดชำระ
เงินรายงวดส่วนที่มีได้ชำระตามกำหนดนั้นได้

ข้อ 29 ในกรณีที่ผู้จัดการได้สอบสวนและพิจารณาแล้วเห็นว่า ผู้กู้ไม่สามารถชำระหนี้
เงินกู้ให้เสร็จภายในเวลาที่กำหนดไว้ เพราะมีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผัน ก็ให้ผ่อนเวลาชำระหนี้ได้
ตามที่เห็นสมควร คราวหนึ่งๆ ไม่เกินสิบสองเดือน แต่จะผ่อนเวลาชำระหนี้เงินกู้อย่างหนึ่งๆเกินห้า
คราวไม่ได้ นอกจากได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาโดยใช้เงินกู้จากธนาคาร

ข้อ 30 ทรัพย์สินที่ผู้กู้ได้กรรมสิทธิ์มาโดยใช้เงินกู้จากธนาคารนั้น ถ้าเป็น อสังหาริมทรัพย์หรือเป็นสังหาริมทรัพย์ซึ่งโดยปกติใช้ดำเนินงานได้เกินกว่าสามปี และแต่ละหน่วย มีค่าตั้งแต่สามพันบาท ให้ระบุนำการโอน จำนอง หรือจำนำ ไว้ในเอกสารการกู้เงิน

ข้อ 31 ผู้กู้จะโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินดังกล่าวในข้อ 30 ไม่ได้ เว้นแต่จะได้รับ อนุญาตเป็นหนังสือจากธนาคาร

การขออนุญาตโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินตามวรรคหนึ่ง ผู้กู้ต้องยื่นคำขอต่อสาขา ที่ตนขอกู้เงิน

เมื่อได้รับคำขอ ผู้จัดการจะออกหนังสืออนุญาตโอน จำนอง หรือจำนำทรัพย์สินได้ใน กรณีใดกรณีหนึ่ง ดังต่อไปนี้

- (1) เมื่อเป็นการโอน จำนอง หรือจำนำ เพื่อประโยชน์แก่ธนาคารเอง
- (2) เมื่อผู้กู้ได้ชำระหนี้เงินกู้ที่เกี่ยวข้องเสร็จสิ้นแล้ว
- (3) เมื่อผู้จัดการเห็นว่าผู้กู้มีเหตุจำเป็นอันควรผ่อนผันให้โอน จำนอง หรือจำนำ ทรัพย์สินโดยไม่กระทบกระเทือนการที่ธนาคารจะได้รับชำระหนี้เงินกู้จากผู้กู้

กรณีที่ธนาคารเรียกคืนเงินกู้

ข้อ 32 ในกรณีใดกรณีหนึ่งดังต่อไปนี้ ผู้จัดการมีอำนาจเรียกคืนเงินกู้ ผู้กู้ต้องชำระคืน ต้นเงินพร้อมดอกเบี้ยแก่ธนาคาร โดยสิ้นเชิงภายในระยะเวลาที่กำหนด แม้ยังไม่ถึงกำหนดเวลาชำระ หนี้เงินกู้

- (1) เมื่อผู้กู้พ้นจากการเป็นลูกค้าประจำสาขา ไม่ว่าเพราะเหตุใดๆ เว้นแต่ข้อ 3 วรรคสาม
- (2) เมื่อผู้กู้ใช้เงินกู้จากธนาคารไม่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในเอกสารการกู้ เงิน เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาตจากผู้จัดการ
- (3) เมื่องานตามแผนงานหรือโครงการที่ใช้เงินกู้จากธนาคารไม่แล้วเสร็จในระยะเวลาที่ กำหนดไว้ในเอกสารการกู้เงิน เว้นแต่ผู้กู้ได้รับหนังสือผ่อนผันจากผู้จัดการ
- (4) เมื่อผู้กู้ได้กู้ยืมเงินระยะยาวกว่าหนึ่งปีจากบุคคลอื่น เว้นแต่ได้รับหนังสืออนุญาต จากผู้จัดการ
- (5) เมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามข้อ 22 ข้อ 23 และข้อ 31
- (6) เมื่อผู้กู้ไม่ให้ความสะดวกหรือความร่วมมือในการตรวจงานตามข้อ 40 หรือเมื่อผู้กู้ ไม่ปฏิบัติตามข้อ 40 เว้นแต่ได้รับหนังสือผ่อนผันจากผู้จัดการ

เมื่อผู้กู้ไม่ชำระเงินรายงวดตามกำหนดสำหรับงวดนั้น ๆ โดยไม่ได้รับอนุมัติให้

(7) ผักการชำระหรือเมื่อผู้กู้ไม่ชำระเงินกู้และดอกเบี้ยให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่กำหนดไว้สำหรับเงินกู้นั้น โดยไม่ได้รับอนุมัติให้ผ่อนเวลาหรือไม่ชำระให้เสร็จสิ้นภายในเวลาที่ผ่อนผันให้

(8) เมื่อผู้กู้ไม่ปฏิบัติตามคำชี้แจงหรือคำแนะนำของธนาคาร ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ธนาคารมีสิทธิหักจำนวนเงินที่อยู่ในความครอบครอง ซึ่งต้องจ่ายให้แก่ผู้กู้เพื่อชำระหนี้ได้

การปรับปรุงโครงสร้างหนี้

ธนาคารอาจพิจารณาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ให้แก่ลูกหนี้ของธนาคารที่มีลักษณะ ดังนี้

(1) ลูกหนี้ที่มีคุณสมบัติ ดังนี้

(1.1) เมื่อลูกหนี้มีหนี้อันเป็นภาระหนักซึ่งเกิดจากเหตุสุจริตและจำเป็น เช่น ประสบภัยธรรมชาติหรือภัยพิบัติอย่างร้ายแรง ประสบปัญหาการผลิต การตลาด ได้รับผลกระทบจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำตนเองหรือบุคคลในครอบครัวเจ็บป่วย เป็นต้น ทำให้ไม่สามารถชำระหนี้แก่ธนาคารได้ แม้ธนาคารได้พิจารณาผ่อนผันตามข้อ 28 หรือข้อ 29 แล้ว ก็ยังไม่มีผู้ทางชำระหนี้

(1.2) ลูกหนี้ต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต ตั้งใจ และสมัครใจแก้ไขปัญหา เปิดเผยข้อมูลที่เป็นความจริงแก่ธนาคาร และยินยอมปฏิบัติตามเงื่อนไขของธนาคาร

(1.3) ต้องมีแนวทางแก้ไขปัญหาซึ่งลูกหนี้กับธนาคารตกลงร่วมกัน เพื่อให้ลูกหนี้สามารถประกอบอาชีพ และมีรายได้เพียงพอชำระหนี้แก่ธนาคาร

(1.4) ในกรณีจำเป็น ธนาคารอาจพิจารณาให้เงินกู้เพื่อฟื้นฟูการประกอบอาชีพด้วยก็ได้ หรือ

(2) ลูกหนี้ที่มีปัญหาในการชำระหนี้ ซึ่งคณะรัฐมนตรีมีมติให้ความช่วยเหลือตามหลักเกณฑ์และระยะเวลาที่กำหนด

แนวทางการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ดำเนินการได้ ดังนี้

(1) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ธนาคารไม่สูญเสีย ได้แก่

(ก) การลดอัตราดอกเบี้ย

(ข) การขยายเวลาชำระหนี้

(ค) การให้ระยะเวลาปลอดการชำระต้นเงิน หรือปลอดชำระบัญชีรวม

ดอกเบี้ย

(ง) การยอมรับเอาทรัพย์สินที่มีมูลค่าตลาดสูงกว่าหรือเท่ากับยอดหนี้ตาม

บัญชีเป็นการชำระหนี้

(2) การปรับปรุงโครงสร้างหนี้ที่ธนาคารต้องสูญเสีย ได้แก่

(ก) การลดดอกเบี้ย

(ข) การลดต้นเงิน

(ค) การลดต้นเงิน

(ง) การยอมรับเอาทรัพย์สินที่มูลค่าตลาดต่ำกว่ายอดหนี้ตามบัญชีเป็นการชำระหนี้

(จ) การรับชำระหนี้บางส่วนจากการโอนขายทรัพย์สินของลูกหนี้ให้กับบุคคลอื่นแล้วลดหนี้ที่เหลือให้

ทั้งนี้ การปรับปรุงโครงสร้างหนี้แบบไม่สูญเสียและแบบสูญเสีย ต้องดำเนินการให้สอดคล้องกับแนวนโยบายธนาคารแห่งประเทศไทย เพื่อมุ่งเน้นการแก้ไขหนี้ไม่ว่าจะเป็นหนี้ทั่วไปหรือหนี้ที่มีปัญหาให้ธนาคารมีโอกาสได้รับเงินคืนและหนี้นั้นยังคงสามารถก่อประโยชน์สูงสุดทั้งต่อธนาคารและลูกหนี้เอง

ข้อ 34 ให้ผู้จัดการและคณะกรรมการกถันกรองมีอำนาจอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ดังนี้

(1) การอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ให้ผู้จัดการและคณะกรรมการกถันกรองมีอำนาจอนุมัติวงเงินกู้สำหรับการปรับปรุงโครงการสร้างหนี้ ให้แก่ลูกค้าเท่ากับอำนาจในการกำหนดวงเงินกู้ตามข้อบังคับนี้

(2) การคิดดอกเบี้ย

(2.1) การยกเว้นการเรียกดอกเบี้ยเพิ่ม ให้ผู้จัดการและคณะกรรมการกถันกรองมีอำนาจอนุมัติยกเว้นการเรียกดอกเบี้ยที่เรียกเพิ่ม สำหรับต้นเงินเดิมของลูกหนี้ขอปรับปรุงโครงสร้างหนี้ทั้งจำนวน ได้ในอัตราไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี

(2.2) การลดดอกเบี้ยค้างชำระ

(2.2.1) ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กรณีลดดอกเบี้ยและชำระหนี้เสร็จ ให้แก่ลูกหนี้รายบุคคล ได้ไม่เกินรายละห้าล้านบาท

(2.2.2) ให้คณะกรรมการกถันกรองมีอำนาจอนุมัติการปรับปรุงโครงสร้างหนี้กรณีลดดอกเบี้ยและชำระหนี้เสร็จ ให้แก่ลูกหนี้รายบุคคล ได้ไม่เกินรายละสิบล้านบาท

(2.3) การลดอัตราดอกเบี้ย ให้คณะกรรมการกถันกรองมีอำนาจอนุมัติการลดอัตราดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นใหม่จากสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ได้ไม่เกินร้อยละ 3 ต่อปี

(3) การยอมรับเอาทรัพย์สินชำระหนี้แทนจำนวนเงินที่กู้ยืม

(3.1) ให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการยอมรับเอาทรัพย์สินชำระหนี้แทนให้ผู้จัดการมีอำนาจอนุมัติการยอมรับเอาทรัพย์สินชำระหนี้แทน

(3.2) ให้คณะอนุกรรมการกลั่นกรองมีอำนาจอนุมัติการยอมรับเอาทรัพย์สินชำระหนี้แทนจำนวนเงินที่กู้ยืม โดยมูลค่าทรัพย์สินต้องมีราคาเท่ากับหรือสูงกว่ายอดหนี้ต้นเงินกู้ตามบัญชี

ข้อ 35 การทำสัญญาปรับปรุงโครงสร้างหนี้ ลูกหนี้จะต้องจัดให้มีหลักประกันตามข้อ 20 (1) หรือ (2) เป็นลำดับแรก หากไม่สามารถจัดหาหลักประกันดังกล่าวได้ จึงให้จัดหาหลักประกันตามข้อ 20 (3) หรือ (4) หรือ (5) ตามลำดับ และให้เรียกดอกเบี้ยตามอัตราในข้อ 24

ผู้รับใช้หนี้ของผู้กู้

ข้อ 36 ในกรณีที่ผู้กู้ตาย วิกลจริต ไปเสียจากภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่และไม่มีใครรู้แน่ว่าเป็นตายร้ายดีอย่างไร หรือมีเหตุอื่นๆ ที่ทำให้ผู้กู้ไม่อาจประกอบอาชีพได้ และมีคู่สมรส บุตร ลูกค้าประจำสาขา หรือผู้อื่น คนหนึ่งหรือหลายคนสมัครใจรับใช้หนี้เงินกู้ของผู้กู้ให้แก่ธนาคาร เมื่อผู้จัดการเห็นสมควร จะตกลงทำสัญญายินยอมให้บุคคลดังกล่าวรับใช้หนี้เงินกู้ซึ่งผู้กู้นั้นมีอยู่ต่อธนาคารจนเสร็จสิ้นก็ได้ โดยจัดให้มีหลักประกันตามข้อ 20 โดยอนุโลม ทั้งนี้ แม้ผู้รับใช้หนี้จะมีได้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาก็ตาม

ในกรณีตามวรรคหนึ่ง ถ้าผู้รับใช้หนี้เป็นเกษตรกรและประสงค์ขอกู้เงินเพื่อดำเนินการตามโครงการหรือแผนงานหรือกิจการแทนผู้กู้เดิม ผู้ขอกู้ต้องขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขา

การเปลี่ยนตัวลูกหนี้

ข้อ 37 ผู้กู้จะโอนอสังหาริมทรัพย์ของตนที่จำนองไว้แก่ธนาคารไปยังบุคคลหนึ่งหรือหลายคนซึ่งเข้ารับเป็นลูกหนี้ธนาคารแทนตนได้ แต่ผู้รับโอนดังกล่าวต้องเป็นผู้ขึ้นทะเบียนเป็นลูกค้าประจำสาขาตามข้อบังคับนี้ และผู้รับโอนต้องชำระต้นเงินกับดอกเบี้ยที่ค้างชำระอยู่จนถึงปัจจุบันโดยสิ้นเชิง ทั้งต้องรับสัญญาผูกพันชำระเงินรายงวดตามที่ผู้จัดการกำหนด

การเปลี่ยนตัวลูกหนี้ตามวรรคหนึ่ง ต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการ

ให้ถอนจำนองเดิมและจัดจำนองใหม่ เพื่อประกันหนี้เงินกู้ทั้งหลายของผู้รับโอนซึ่งมีอยู่หรือจะมีขึ้นในอนาคตต่อธนาคาร โดยผู้จัดการเป็นผู้อนุญาต

วิธีปฏิบัติในการเปลี่ยนตัวลูกหนี้ให้เป็นไปตามที่ผู้จัดการกำหนด

ข้อ 38 ในกรณีที่ผู้กู้ตายและทายาทเข้ารับเป็นลูกหนี้ต่อธนาคารแทนผู้ตาย ให้นำข้อความข้อ 37 มาใช้โดยอนุโลม

อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้เอง

ข้อ 39 ให้ผู้จัดการกำหนดอัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้สำหรับผู้กู้ที่เงินตามข้อ 15 (2) เกินกว่าห้าหมื่นบาท และกำหนดชำระต้นเงินและดอกเบี้ยเกินกว่าสามปี อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้ต้องไม่น้อยกว่าร้อยละยี่สิบแห่งการลงทุนตามแผนงาน หรือโครงการที่จะใช้เงินกู้จากธนาคาร แต่ถ้าน้อยกว่าร้อยละยี่สิบจะต้องได้รับความเห็นชอบจากผู้จัดการเป็นรายๆ ไป

ในกรณีที่ เป็นโครงการตามข้อ 21 ให้อัตราส่วนขั้นต่ำแห่งการลงทุนของผู้กู้เองเป็นไปตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขในโครงการซึ่งคณะกรรมการ ได้อนุมัติไว้แล้ว

การตรวจงานตามแผนงานหรือโครงการ

ข้อ 40 ในระหว่างที่ผู้กู้ยังมีหนี้เงินกู้อยู่กับธนาคาร ผู้จัดการมีอำนาจตรวจงานตามแผนงานหรือโครงการที่ใช้เงินกู้จากธนาคารเป็นคราวๆ รวมทั้งมีอำนาจเรียกให้ผู้กู้ส่งรายงานเกี่ยวกับงานที่กล่าววั้นตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด

วิธีดำเนินการให้กู้

ข้อ 41 วิธีดำเนินการให้เกษตรกรกู้เงินตามข้อบังคับนี้ ให้เป็นไปตามวิธีปฏิบัติที่ผู้จัดการกำหนด

การดำเนินการนอกจากที่กำหนดไว้

ข้อ 42 การดำเนินการให้เกษตรกรกู้เงินนอกจากที่กำหนดไว้ในข้อบังคับนี้ ให้ผู้จัดการเสนอขอความเห็นชอบจากคณะกรรมการ

ภาคผนวก ค

ตารางผลการวิเคราะห์ถดถอยแบบโลจิสติก

Case Processing Summary

Unweighted Cases ^a		N	Percent
	Included in Analysis	367	100.0
Selected Cases	Missing Cases	0	.0
	Total	367	100.0
Unselected Cases		0	.0
Total		367	100.0

a. If weight is in effect, see classification table for the total number of cases.

Dependent Variable Encoding

Original Value	Internal Value
ชำระหนี้ได้ตามปกติ	0
ค้างชำระหนี้	1

Classification Table^{a,b}

Observed		Predicted		Percentage Correct	
		การส่งชำระหนี้ตาม มีนาคม 2560			
		0	1		
Step 0	การส่งชำระหนี้ตาม มีนาคม 2560	ชำระหนี้ได้ตามปกติ	292	0	100.0
		ค้างชำระหนี้	75	0	.0
Overall Percentage					79.6

a. Constant is included in the model.

b. The cut value is .500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)
Step 0 Constant	-1.359	.129	110.252	1	.000	.257

Variables not in the Equation

		Score	df	Sig.
Step 0	Variables			
	รายได้ในภาคเกษตรกรรม	1.176	1	.278
	รายได้นอกภาคเกษตรกรรม	1.110	1	.292
	ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรม	1.080	1	.299
	ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรม	.139	1	.709
	เงินออม	7.059	1	.008
	จำนวนเงินพึงชำระหนี้คาน มีนาคม 2560	77.272	1	.000
Overall Statistics		83.605	6	.000

Omnibus Tests of Model Coefficients

		Chi-square	df	Sig.
Step		114.111	6	.000
Step 1	Block	114.111	6	.000
	Model	114.111	6	.000

Model Summary

Step	-2 Log likelihood	Cox & Snell R Square	Nagelkerke R Square
1	257.577 ^a	.267	.420

a. Estimation terminated at iteration number 8 because parameter estimates changed by less than .001.

Classification Table^a

Observed		Predicted			
		due03		Percentage Correct	
		0	1		
Step 1	การส่งชำระหนี้คาน มีนาคม 2560	ชำระหนี้ได้ตามปกติ	276	16	94.5
		ค้างชำระหนี้	45	30	40.0
Overall Percentage					83.4

a. The cut value is .500

Variables in the Equation

	B	S.E.	Wald	df	Sig.	Exp(B)	95% C.I. for EXP(B)	
							Lower	Upper
รายได้ในภาค เกษตรกรรม	.0000018	.0000022	.668	1	.414	1.0000018	.9999974	1.0000062
รายได้นอกภาค เกษตรกรรม	.0000020	.0000036	.296	1	.586	1.0000020	.9999949	1.0000091
ค่าใช้จ่ายในภาค เกษตรกรรม	-.0000028	.0000040	.474	1	.491	.9999972	.9999893	1.0000051
Step1 ^a ค่าใช้จ่ายนอก ภาคเกษตรกรรม	-.0000023	.0000042	.285	1	.594	.9999977	.9999894	1.0000061
เงินออม	-.0001701	.0000365	21.742	1	.000	.9998300	.9997585	.9999014
จำนวนเงินพึง ชำระหนี้คาน มีนาคม 2560	.0000325	.0000044	54.633	1	.000	1.0000325	1.0000239	1.0000411
Constant	-1.203	.362	11.043	1	.001	.3003348		

a. Variable(s) entered on step 1: รายได้ในภาคเกษตรกรรม, รายได้นอกภาคเกษตรกรรม, ค่าใช้จ่ายในภาคเกษตรกรรม, ค่าใช้จ่ายนอกภาคเกษตรกรรม, เงินออม, จำนวนเงินพึงชำระหนี้คาน มีนาคม 2560.

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นายศิริณัฐ กาศย์พิมาย
วัน เดือน ปีเกิด	21 สิงหาคม 2529
สถานที่เกิด	เขตราชเทวี กรุงเทพมหานคร
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2552
สถานที่ทำงาน	ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ การเกษตร จังหวัดพิษณุโลก
ตำแหน่ง	พนักงานพัฒนารูรูกิจ ระดับ7

